MAOCU LAFAZANLIĞIN ELEŞTİRİSİ

KONUK YAYINLARI

MAOCU LAFAZANLIĞIN ELEŞTİRİSİ

KONUK YAYINLARI
Babıâli Cad. Tasvire Han
Kat 3, No. 38, Cağaloğlu
TEL : 27 81 51
Yazışma adresi :
P.K. 749 - İSTANBUL

Genel Sıra No : 62
Sosyalizm Kitaplığı No.: 33
Birinci Baskı : Kasım 1978

Orijinal Adı: **Peking Propaganda, Slogans and Actions,** Pressfoto, Prague 77 * Kapak Düzeni: **Mustafa Delioğlu** * Dizgi: **Süslü Mat. Koll. Şti.** * Baskı: **Er-Tu Matbaası** * Kapak Baskısı: **Gözlem Matbaası** * Cilt: **Lale Ciltevi.**

MAOCU LAFAZANLIĞIN ELEŞTİRİSİ

Çev.: Caner ERTUNA

komuk yayınları

ÖNSÖZ :

«Maocu ideolojinin ve politikasının Marksçı-Leninci öğretiyle uyuşmadığını söylemek, bugün artık yeterli değildir. Maocu ideoloji ve politika, Marksçı-Leninci öğretinin kesin düşmanıdır.» SBKP'nin 25. Kongresinde MK. Genel Sekreteri Leonid İ. Brejnev tarafından söylenen bu sözler, Mao'nun ve grubunun içine düştüğü ideolojik ve politik iflası karakterize etmektedir. Oysa Çin halkı 1949'da ÇHC'nin ilanıyla birlikte açık ve dümdüz bir yola girmişti.

Bilindiği gibi ÇHC 1 Ekim 1949'da ilan edildi. Yalnızca Çin emekçi halkı ve Çin komünistleri değil, iyi niyetli tüm Çin halkı da olaya sevindi. Geleceğin umutlarıyla dolu olan bu halk, yeni bir yaşamın kuruculuğuna koyuldu. Bu yolda ilk adımların atılması kolay değildi. Sömürge ve yarı-sömürge bir ülkenin uzun yıllar süren gerikalmışlığı, milyonlarca insanının kaosu ve yoksulluğu apaçık ortadaydı. **Fakat asıl önemli olan,** uzun ve kanlı bir savaşım sonucunda daha iyi bir yaşama hak kazanan milyonlarca insanın coşkusu ve başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkeler topluluğunun desteğiydi.

Kendini toparlama yılları ve Birinci 5 Yıllık Kalkınma Planının ilk yılları içinde (1953-1957) sosyalist ekonominin kurulmasında ve pek çok toplumsal sorunun ele alınmasında ulaşılan başarılar, bu yönelişin doğruluğunu göster-

miştir. 1956 Eylül'ünde toplanan ÇKP'nin 8. Kongresi de -Parti tarihinde Partiyi en iyi temsil eden Kongre- bunu dağrulamıştır.

Bu Kongrenin görevi, geçmiş yılların deneyimlerini genelleştirmek ve 1956'nın sonunda oluşan Çin'deki yeni koşulların ışığında, ülkenin kalkınma yönünü belirlemekti.

Kongre kararlarında olduğu kadar, Kongre Raporunda ve çeşitli delegelerin konuşmalarında da, eleştirinin ve özeleştirinin geliştirilmesi amacıyla, «ağırbaşlı ve ölçülü davranılması» istenmişti.

Kongre, ulusal ekonominin teknik yönden yeniden kurulmasının gerektirdiği maddî temeli yaratmak ve halkın yaşam düzeyini yükseltmek amacıyla, geçiş döneminde ülkenin sosyalist sanayileşmesini, devletin ve Partinin ekonomi politikasının ana hedefi olarak, saptamıştı.

ÇKP'nin 8. Kongresinin belirlemiş olduğu ekonomi politikasının ilkelerinden biri, ekonominin bazı dallarının diğerleri zararına gelişerek ülkenin ekonomik bünyesinde yaratabileceği tehlikeli oransızlığı ve uyumsuzluğu önlemek amacıyla ulusal ekonominin dengeli bir şekilde geliştirilmesini sağlamaktı.

Kongre, ağır sanayiin geliştirilmesine öncelik verilmesini onaylayarak, bir yandan da «hafif sanayiin», ulaşımın ve ticaretin «hızla geliştirilmesi», tarım kesiminde «daha ileri» adımların atılması ve «halkın yaşam düzeyininin giderek daha da «yükseltilmesi» yolunda büyük çabalar gösterilmesi» gerektiğini vurguladı.

ÇKP'nin 8. Kongresinin belirgin özelliği, bu Kongre'de, Partideki tehlikeli küçük-burjuva ve milliyetçi eğilimlerin önüne geçmeyi ve bunların gelecekte ortaya çıkmasını engellemeyi amaçlayan pek çok önlemin alınarak, Parti yaşamına ve Partinin yapısına ilişkin sorunların kapsamlı ve özeleştiriye dayalı bir analizinin yapılmış olmasıdır.

ÇKP'nin 8. Kongresinin kararları tutarlı bir şekilde ya-

şama geçirilebilseydi, Çin'in sosyalizm yolunda daha ileri adımlar atması sağlanabilir ve sosyalist yönetimin avantajlarından yararlanılarak ülkedeki üretici güçlerin gelişimi için yeni olanaklar yaratılabilirdi.

ÇHC'nin kuruluşunu izleyen ilk on yılda sosyalizmin temellerinin atılmasında kaydedilen başarılar, Sovyetler Birliği'nin deneyimlerinden büyük ölçüde yararlanılmasının ve özellikle, ÇKP yönetimindeki Marksçı-Leninci unsurların çabalarının bir ürünüydü. Bu başarılara, Mao'nun teorik görüşlerine rağmen ulaşılmıştı. 1950'lerin sonunda Mao, sosyalizme ilişkin kendi küçük-burjuva görüşlerini Çin'de uygulatma çabası içinde Partiye ve Çin halkına, 8. Kongrenin benimsediği politikayla hiç bir ilgisi olmayan özel politikasını dayatmaya başladı. Bu politikanın teorik temeli, bazı yanlarına ilişkin tezlerden, eski Çin filozoflarının görüşlerine kadar uzanan Marksçılığın çeşitli felsefe öğretilerinden alınmış fikirlerin karmakarışık bir ifadesi olan Maoculuktu.

Çin'de uygulanmasına başlanan bu politikaya, «Üç Kızıl Bayrak» (Büyük Hamle, Halk Komünleri ve genel hareket çizgisi) denilen politika içinde biçim verildi. Maocu grup, «ileriye doğru büyük hamle» tezini ortaya attığında, bir anda ülkenin tüm sorunlarına çözüm getirebileceğini, zorlukların üstesinden gelebileceğini ve ekonomik kalkınmada önemli bir ilerleme kaydedeceğini ummuştu. Halk komünleri, bu umutları gerçekleştirmenin araçlarından biriydi. Öyleki, Maocu yönetim, «halk komünü yönteminin etkili bir şekilde uygulanmasını ve böylelikle komünizme geçişin somut yolunun bulunmasını» istemişti. (Halkın Günlüğü, 10 Eylül 1958)

Maocuların benimsedikleri genel hareket çizgisi, soyut bir talebi içermektedir. Bu talep, «son derece büyük bir çabayla ve sürekli şekilde ilerleyerek sosyalizmi daha çok, daha hızlı, daha iyi ve daha ekonomik bir anlayışla

çalışma ilkesine göre kurma»yı amaçlamaktadır. Fakat bu amaca nasıl ulaşılacaktır? Bu sorunun yanıtı, «Politika rehberdir», «Dalgalar halinde kalkınma» ve «Tarım ekonominin temelidir» gibi Maocu belgilerde bulunmalıdır.

1958-62 dönemini kapsamak üzere planlanan «Üç Kızıl Bayrak» politikasının (1958-62) geçersizliği, daha uygulanışının birinci yılında belli oldu. Bu uygulama, sanayi kesimindeki oransızlıkları daha da derinleştirmiş, toplam üretim hacminde tamamlanmamış mamul maddelerin payını yükseltmişti. Çalışma yaşamında «yıpranmanın sınırlarını zorlayacak ölçüde» «fırtına» adı verilen yöntemlerin uygulanması, teknolojinin kurallarına ve düzenlemelerine yüz çevrilmesi, iş kazalarının sayısını artırırken, çalışma koşullarına karşı gösterilen tepkileri de önemli ölçüde yaygınlaştırmıştı. Özel mülk topraklarının, bölgesel pazarların ve çalışma birimlerini parayla ödüllendirme uygulamasının kaldırılması, köylüler arasında bir hoşnutsuzluk yaratmıştı. Milyonlarca köylünün sulama tesislerinin yapımında, ilkel yöntemlerin uygulandığı çelik üretiminde, kömür ve maden filizi yataklarında çalıştırılması, köylerdeki yaşamı felce uğratmıştı. Buna ek olarak, 20 milyon insan köylerden kentlere göçetmişti. Bunun sonucunda Çin ekonomisinin yapısına aykırı bir durum ortaya çıkmış, kırsal alanda bir işgücü darlığı başgöstermişti. Bu nedenle, 1958 yılı hasadı pek çok yerde kötü olmuş ve ürünün bir bölümü hiç toplanamamıştı. Sulama sistemlerinin herhangi bir teknik projeye dayanmaksızın kurulması, toprağın bozulmasına, bataklıkların ve büyük çapta kurak ve tuzlu alanların ortaya çıkmasına yol açmıştı. 1958'in sonunda, besin maddeleri üretiminde plan hedeflerine ulaşılamadığı ortaya çıktı. Kentler için yiyecek, hafif sanayi ve besin sanayi için ise hammadde sağlanmasında büyük güçlükler başgöstermişti.

«Büyük Hamle» döneminde Maocuların sosyo-ekono-

mik programlarının ana amacı açıkça belliydi. Bu, Mao'nun üstün devlet olma yolundaki planlarını gerçekleştirmek amacıyla köylülerce yaratılan tüm kaynakların kullanımını mümkün kılacak ve köylülerin durumunu aşırı ölçüde kötüleştirecek olan, «kışla-tipi köylü komünizmi» sistemini kurmaktı.

«Büyük Hamle» politikasının iflas ettiği ve Mao'nun serüvenci hareket çizgisinin Parti kadroları tarafından yeni yeni anlaşılmaya başlandığı, ÇKP'nin Ağustos 1959'da Lu-Şan'da toplanan MK. Plenumunda **özellikle** belliydi. O sıralarda Savunma Bakanı olan Mareşal Peng Te-huay'ın Mao'ya gönderdiği bir mektupta, «Büyük Hamle» ve «Halk Komünleri» açıkça eleştirilmekteydi. Ancak, bir kısım ÇKP yöneticisinin bu eleştirileri kabul etmesi gerçeğine rağmen Mao, tehditler ve vaadler yoluyla, «Peng Te-huay'ın başını çektiği Parti düşmanı grup»la ilgili özel bir kararı Plenuma dayatmayı başardı. Böylece, Peng Te-huay'in mektubu, «sağ-oportünist unsurların Partiye karşı giriştikleri bir saldırı programı» olarak değerlendirildi. Peng ve destekleyicileri görevlerinden alındılar.

«Büyük Hamle»nin genel sonuçları şöyleydi: 1959 yılından 1962'ye kadar geçen süre içinde sanayi kesiminde üretimin hemen hemen % 50, çelik üretiminin % 46, kömür üretiminin % 48, demir filizi üretiminin üçte bir, kok üretiminin % 350, çimento üretiminin % 40, sebze üretiminin ise % 30 düştüğü görüldü. 1957'de «Büyük Hamle»den önce 186 milyon tonu bulan tahıl üretimi hacmi, 1961'de 165 milyon tona inmişti. 1960-61, yıllarında ülkenin her yanında açlık kendini hissettirmeye başlamıştı.

«Hamle»nin en ateşli savunucuları bile, ülkeyi ciddi bir ekonomik bunalımdan kurtarmak üzere ivedi adımlar atmanın gerekliliğini anlamaya başlamışlardı. Ocak 1961'de toplanan ÇKP MK'nin 9. Plenumunda, ciddi önlemlere dö-

nülmesi yolunda bir karar onaylandı. Bu plenumda, kritik bir noktaya gelmiş olan ekonominin «istikrar»a kavuşturulması doğrultusunda bir politika belirlenmiş ve ÇHC, 1961-65 döneminde bu politikayı izlemişti. Mao, ÇHC Devlet Başkanı olan Liu Şao-Şi'ye ayak uydurmak ve kendisinin de belirttiği gibi, arka plana çekilmek zorunda kalmıştı. Mao'nun Çin ulusuna karşı işlediği cinayetlerin, «Mao'cu fikirlerin» derinliğini tam olarak kavrayamadıkları ileri sürülen önde gelen diğer Parti yöneticileri ve Partinin eski kadroları tarafından engellenmesi gerekirdi. Oysa, Mao'nun yeni mevziler ele geçirmesine olanak sağlayan, onun yanılmazlığı efsanesi ve kişiliğinin putlaştırılması sürüp gitmekteydi. ÇKP'nin önde gelen yöneticileri, bütün hataları açıkça ortaya koymak ve düzeltmek için yeterli gücü kendilerinde bulamadılar. Öte yandan bu kişiler, Çin'in kalkınmasına ilişkin temel sorunlar üzerinde Mao'yla tam bir anlaşmazlık halinde oldukları «Büyük Hamle»nin fiyaskosundan sonra bile, onunla uzlaşmaya yanaşmaktan vazgeçmemişler ve böylelikle de, Mao'nun kişiliğinin putlaştırılmasına yardımcı olmuşlardır.

«İstikrar» süreci içinde ekonomide belli somut değişmeler sağlandı. Ne var ki, ÇKP yönetimi içinde pek çok iç ve dış politika sorununa ilişkin bir savaşımın da giderek yoğunlaştığı görüldü. Mao ve grubu, hatalarını kabul edip 8. Kongre kararlarına döneceği yerde, faaliyetlerinin Çin için ne denli zararlı olduğunu anlayanlara karşı savaşa başladı. Mao tarafından seçilen yol böylece, Partinin ve halkın çıkarlarıyla, ÇHC'nin toplum ve devlet sistemiyle sert bir şekilde çatışmaya başladı. Öyle ki, bu hatalı yoldan hemen dönülmediği takdirde, ÇKP'nin bir bünye değişikliğine uğraması, ülkenin politikasında köklü dönüşümlerin başgöstermesi ve Çin'in dünya sosyalist sisteminden kopması kaçınılmazdı. Mao, tıpkı «Büyük Hamle» döneminden önce yaptığı gibi, Çin'de «istikrar» yıllarında

ulaşılan göreceli bir iyileşme dönemini fırsat bilerek, kendi politikasını uygulatmayı başarmıştı.

ÇHC yönetimindeki temel politik sorunlarla ilgili savaşım, 1965'in Sonbaharında doruğuna ulaştı. 1966'nın Ağustosunda toplanan 11. Birleşik Oturumda Mao, «burjuva karargâhları» olarak damgaladığı merkezi ve yerel Parti organlarının açıkça dağıtılmasını öngören bir direktif yayınladı: «Karargâhları bombardıman edin!» Öğrencilerin çoğunlukta olduğu ve politik bakımdan olgunlaşmamış genç insanların oluşturduğu «Kızıl Muhafızlar», Maocuların elinde bir sindirme aracı haline gelmişlerdi. Bunların arkalarında ordu vardı. Savunma Bakanı Lin Piao'nun yardımıyla Mao, 1960'ta, Partiye karşı bir denge unsuru haline getirebilmek amacıyla orduya yeni bir biçim vermeye koyuldu. Ordu, Maoculuğun kalkanı haline geldi ve halka, «proletarya diktatörlüğünün temeli»ni oluşturan bir «örnek» olarak tanıtılmaya çalışıldı. «Kültür Devrimi», aslında, Partinin önde gelen organlarının, sendikaların, Komünist Gençlik Birliğinin ve diğer örgütlerin tasfiye edildiği ve Mao'nun askeri-bürokratik diktatörlüğün kurulduğu karşı-devrimci bir darbeydi. Maocular, tam anlamıyla kendi politik denetimleri altına soktukları ülkede, hükümetin dizginlerini de ele geçirmişlerdi. «Kültür Devrimi»nin sonuçlarına, Maocu ÇKP'nin Nisan 1969'dakl 9. Kongresinde değer biçildi. 9. Parti Kongresi, Maocu yönetimin bilimsel komünizme ve proletarya enternasyonalizmine tamamen yüz çevirdiğini teyid etmiştir. Bu kongre, Maoculuğun militarizme ve Çin tipi sosyal-şovenizme doğru gelişmesinde yeni bir aşamayı işaret etmektedir. «Savaşa ve açlığa kendini hazırla!» belgisi altında ordunun rolü hastalık derecesinde abartılmaya başlanmıştı. Pekin Radyosu şöyle diyordu: «700 milyon halkın 700 milyon asker, tüm dağların ve vadilerin bir tek askerî kamp haline gelebilmesi için çaba göstermek gereklidir.» 9. Kongrede, ÇKP'

nin teorik temelinin «Mao'nun fikirleri»ne dayandığı ilân edildi ve Lin Piao, Mao'nun «halefi» olarak gösterildi.

Ne ki, Maocu yönetim çevreleri arasındaki çekişme bitmemişti. Mao, Lin Piao'nun ordu, parti ve devlet kademelerindeki gücünün büyük ölçüde arttığını, bu gücünü zaman zaman Mao'nun otoritesine karşı kullandığını ve -Çin propagandasının iddialarına göre- hattâ Başkanın yerini almak amacıyla örgütlenme çabasına girdiğini kavrayınca, bu çekişmeler yeniden alevleniverdi. Mao ile Lin Piao arasındaki savaşım, 1971'in Sonbaharında Lin Piao'nun ölümüyle ve diğer pek çok yüksek rütbeli ordu komutanının görevlerinden alınmasıyla sonuçlandı. 1973'ün Ağustosunda toplanan ÇKP'nin 10. Kongresi, Lin Piao'yu **bir «süper devletlerin ajanı»** ve «iki yüzlü bir kimse» olarak damgaladı. Yakın geçmişin nüfuzlu bir Savunma Bakanına karşı yöneltilen tüm bu suçlamalar -tıpkı Pekin'in ustaca tertiplediği, «ihanet eden Lin Piao, Sovyetler Birliği'ne kaçmak isterken Moğolistan'da bir uçak kazasında öldü» yolundaki iddialar gibi- demagojiden başka bir şey değildir. «Lin Piao» olayının yarattığı bunalım, herşeyden önce, Maocu yönetimin hiç bir ilke gözetmeksizin, yalnızca iktidar olma uğrunda verdiği savaşımın çarpıcı bir örneği olup; Mao'nun, her ne pahasına olursa olsun iktidarda kalma hırsıyla ve orduda, partide ve devlet aygıtında büyük nüfuza sahip yüksek rütbeli subaylara karşı kendini sağlama alma çabasıyla bağlantılıydı.

10. Kongrede, Maocu grubun askeri-bürokratik diktatörlük rejimi meşrulaştırıldı. Bu kongre, Maocuların anti-Sovyetik çizgisini onayladı. Kongre belgeleri, «sosyal-emperyalizme karşı saldırıya geçmek üzere hazırlık yapılması gerektiğini» ilan ederek, Sovyetler Birliği'nin «bir numaralı düşman» olduğuna ilişkin tezi destekledi. Bu tez, hangi konuda olursa olsun, Çin propagandasının bir aracı olarak kullanıldı. Bugün Pekin yönetimi, emperyalizmin

yasalarının Sovyetler Birliği'nde de geçerli olduğuna ilişkin tezin, «doğruluğunu kanıtlamak» amacıyla, Marksçılık-Leninciliğin klasiklerini tahrifata yeltenmektedir. (Kızıl Bayrak No. 9/1973, sayfa 37-43)

1975'in Ocak ayında toplanan 4. Ulusal Halk Kongresinin 1. oturumunda, Maocu rejim anayasal düzeyde onaylandı. Fakat, Maocu yönetim çevreleri arasındaki çekişmeler sona ermedi. Çu En-lay'ın bu oturuma sunduğu raporda, ülkenin gelişimiyle ilgili bazı önemli sorunlar en genel çizgileriyle açıklandı. Bu raporun, Çin ekonomisinde gerçekçi eğilimleri güçlendirebileceğinden korkan Mao, böylesi bir gelişmeyi durdurabilmek amacıyla, acil bir önlem olarak hasımlarına karşı «proletarya diktatörlüğü teorisini inceleme» kampanyasını başlattı. Bu kampanyada, Maocular, yapılan işe göre ücret ödemenin, primlerin ve fazla mesai ücretlerinin, toprağın mülkiyetine sahip olmanın ve üretim faaliyetinde devletten yardım beklemenin «burjuvaca» istekler olduğuna ve bunların kısıtlanması gerektiğine Çin halkını inandırmaya çalıştılar. Çin basınında, «ileriye doğru büyük hamle» ve «Kültür Devrimi» dönemlerini çok anımsatan, «Daha çok işe, daha az ücret», «Ücreti düşünmeden çalış» ve benzeri belgiler bol bol yer aldı. 1974-75 yıllarında patlak veren yığınsal grevler, bu belgilerin tümüne karşı verilmiş yerinde birer yanıttı. Böylece Maocular, yine geri çekilmek zorunda kaldılar. 1975'in yazında toplanan tarımla ilgili ulusal konferans, bazı önde gelen yetkililerin, Maocu ideolojik görüntünün arkasında, ülkenin ekonomik sorunlarına yönelik gerçekçi bir yaklaşım icine girdiklerini gösterdi.

Ancak, sözde-bilimsel «fikirlerinin» ve «teorilerinin» bütün ağırlığıyla, pratikteki akıl almaz hatalarının tüm sonuçlarıyla Maoculuk, ülkenin üstünde bugün Demokles'in kılıcı gibi sallanmaktadır. Yirmi yıllık pratik deneyimin gösterdiği gibi, bu «fikirler»e dayanılarak, basit bir politik ve

ekonomik sorunu bile çözümlemek mümkün değildir. Örneğin, tarımı geliştirme çabalarının yanısıra, ülkenin bütün kaynaklarını ve araçlarını yutan hızlı bir askerileştirme programını yürütmek olanaksızdır.

Çu En-Lay'ın Ocak 1976'da ölmesinden sonra, ülkedeki politik sürtüşmeler geçmişte sayısız örneklere tanık olunduğu gibi yeniden ve yoğunlaşmış bir şekilde alevleniverdi. Mao'nun, «belirleyici olan sınıf savaşımıdır, bunun dışındakiler ise birer ayrıntıdan ibarettir» parolasına dayanarak savaşımlarını yürüten Maocular, ekonomik kalkınmanın tüm Çin halkının çıkarlarıyla ilgili önemli sorunlarına bir çözüm bulma yürekliliğini gösteren yöneticilere karşı yeniden keskin eleştiriler yöneltmeye başladılar.

Çin halkının daha iyi bir yaşam düzeyine kavuşması uğrunda gösterilen çabalar ile Mao'nun «sosyalizmi» ve «fikirleri» arasındaki uzlaşmaz çelişki, bugün Çin'in en önemli sorunlarından biri olarak durmaktadır.

Çin propagandası, ülkede, özellikleri dayanıklılık, katı yüreklilik ve aşırı milliyetçilik olan kahramanlar adına bir tapınak yaratmıştır. Eski bir Çin İmparatoru olan Çin-Şihhuang'ın deyişleri, Maocular tarafından, ülkede terör, korku ve geleceğe güvensizlik havası yaratan uygulamaları haklı çıkarmada kullanılmaktadır. Bütün bunlar, «geçmişi bugünün hizmetinde kullanma» gibi cafcaflı sözlerle örtbas edilmeye çalışılmaktadır.

Günümüzde Çin yöneticileri eski bir Çin filozofu olan «Konfiçyüs'ün eleştirisi»nden (1) ve bir Ortaçağ öyküsü

(1) «Lin Piao ve Konfiçyüs'ü Eleştirme» kampanyası, kitabın daha ilerdeki bölümlerinde de görülebileceği gibi, ÇKP'nin 7 Ağustos 1973'te başlattığı politik bir manevradır. Kampanya gerçekte, Çin emekçi halkının ülkede sosyalizmi bilimsel anlamda kurmak için göstermiş olduğu çabaları tasfiye etmeyi amaçlamaktadır.

olan «Su Kıyısı»nın **analizinden** (2) her düzeydeki politik düşmanlarını acımasızca sindirmenin birer aracı olarak yararlanmaktadırlar.

Çin propagandası «sosyal-emperyalizm» ve «modern revizyonizm» gibi deyimleri sürekli bir şekilde kullanmaktadır. Tüm bunlar, tek bir amaca yöneliktir: Çin'deki geniş halk yığınlarını aldatmak!

Maocu toplumsal demagoji, dış politika sorunlarına yaklaşımda da kullanılmaktadır.

Maocular, eski Çin yazınından seçtikleri parçalara günün sorunlarına uygun anlamlar yükleyerek onları halka yutturmaya çalışmakta, «uzaktaki düşmanlarınla dostluk kur, yakınındakilere saldır», «rakibini sindirmek için ondan önce davran, geç kalırsan rakibin seni sindirir» gibi, güncel ve uzun-vadeli politik amaçlarını formüle etmekte, bunlardan yararlanmaya çalışmaktadırlar. Maocuların «Kuzeyden gelecek bir tehlike»ye ilişkin uydurmalarını, «Sovyetler Birliği Doğu'da hazırlık yapıyormuşçasına davranıyor, Batı'da **birşeyler körüklüyor**» gibi tekerlemeleri izlemektedir. Maocular, cafcaflı cümlelerle ifadeye çalıştıkları böylesi anlamsız belgileri, Çin halkında Sovyetler Birliği'ne karşı nefret duygularını körüklemenin birer aracı olarak kullanmaktadırlar.

«Savaşa kendini hazırla!», «Savaş kaçınılmazdır», «Savaş, ancak savaşla yok edilebilir», «Yumuşama politikası geçici ve yapay bir olgudur», «dünyadaki büyük kaynaşmalar, çağdaş uluslararası ilişkilerin ana özelliğidir» gibi Maocu belgiler, halkı sürekli bir gerilim içinde tutma ve

(2) «Su Kıyısı» romanının eleştirilmesi kampanyası da yine Mao'nun, politik hasımlarını sindirmek için başlattığı kampanyalardan birisidir. «Su Kıyısı», 15. yüzyılda yazılmış ve konusu Sung Hanedanı zamanında (960-1127) patlak veren bir köylü ayaklanması olan, Çin yazınının en popüler romanıdır.

onu yeni bir savaşın kaçınılmazlığına inandırarak ülkede savaş korkusunu egemen kılma çabalarıyla kaleme alınmakta ve «halkın tümü askerdir» parolasında ifadesini bulan bir kışla disiplinini kurmayı amaçlamaktadır.

Elinizdeki kitapçık, Maocu propagandanın iç ve dış politikadaki en yaygın belgilerini genelleştirme ve bunlara yeterli düzeyde bir değer biçme çabasının ürünüdür. Kitapçık çeşitli deyimlerin, belgilerin ve politik çizgilerin kökenini, gelişimini ve pratiğe uygulanışlarını **analiz** etmekte, onları politik bir değerlendirmeye tabi tutmaktadır.

TEORİLER VE KAVRAMLAR

1. İÇ POLİTİKA

«Devrimin Proletarya Diktatörlüğü Koşullarında sürdürülmesi»

Maoculuğun bütün ideolojisinin ve pratiğinin önemli öğelerinden biri olan, «devrimin proletarya diktatörlüğü koşullarında sürdürülmesi» kavramı, Mao Çe-Tung tarafından; Marksçılık-Leninciliğin, sınıflara ve sınıf savaşımına, sosyalist devrime ve proletarya diktatörlüğüne, sosyalizmin ve komünizmin kurulması yollarına ilişkin, en önemli ilkelerinin toptan çarpıtılması ve değiştirilmesi temeli üzerine kurulmuştur.

ÇKP MK.'nin 10. Plenumunda (Eylül 1962) kabul edilen bildiri, bütün «kapitalizmden komünizme tarihsel geçiş dönemi boyunca (bu dönem onyılları ve hattâ daha uzun bir zaman aralığını kapsamaktadır), proletarya ile burjuvazi arasında bir sınıf savaşımının, sosyalist yol ile kapitalist yol arasında bir savaşımın varolduğunu» ilk kez, resmi olarak açıklamıştır. ÇKP MK.'nin bu genel oturumunda Mao, «Sınıfları ve sınıf savaşımını asla unutma!» belgisini ortaya atmıştır. Daha sonra, buna dayanarak, «devrimi proletarya diktatörlüğü koşullarında sürdürmenin» zorunluğu kavramını formüle etmiştir.

Komünizmin toplumsal ve ekonomik düzeninin ilk evresi olan sosyalist toplumda karşıt sınıflar bulunmaz. Komünist Partisi, kardeş sınıflar arasında bir bağlaşıklık politikası izler. Ama Mao, sosyalizmin; içinde işçi sınıfının ve köylülerin yanısıra, burjuvazinin de varlığını sürdürdüğü (ve sürekli bir şekilde kendini yenilediği) kapitalizmden komünizme geçiş dönemi toplumu olduğunu savlamaktadır. «Kimin kimi altedeceği» sorununun çözümü için işçi sınıfı, ileri sürüldüğü şekilde, «tarihsel sosyalizm dönemi boyunca», burjuvaziye karşı şiddetli bir sınıf savaşımı açmalı, yani, devrimi proletarya diktatörlüğü koşullarında sürdürmelidir.

Mao, daha 1950'lerin sonlarında, sosyalist devrimin genel yasalarını, sosyalizmin ve komünizmin kurulmasının genel yasalarını tanımamış ve çarpıtmıştır. Politik hasımlarına karşı sert savaşımını haklı çıkarmak ve gözardı etmek için, «sosyalizm koşullarında sınıf savaşımının yoğunlaştırılması» ve «sürekli şekilde düşmanlara ve karşı devrimcilere karşı savaşmanın» zorunluğuna ilişkin tezi ileri sürmüştür. Bu «düşmanlar ve karşı devrimciler» kategorisi içinde, herşeyden önce komünistler - Marksçı-Leninciler - ve Mao'nun küçük-burjuva politikasına karşı çıkarak, ÇKP'nin 8. Kongresinin Marksçı-Leninci çizgisini savunan, işçi sınıfının en aktif temsilcileri yer almışlardır. Bunlar, daha o sıralarda, «burjuvazinin temsilcileri» ve «burjuva çizgisinin yürütücüleri» olarak damgalanan kişilerdir. «Sınıf savaşımının» sivri ucu, Maocu grup tarafından onlara yöneltilmiştir.

Gerçek burjuvalara gelince; bugünkü Çin'de 50 milyonluk bir kapitalistler sınıfı varlığını sürdürmektedir ve bunlar, Maocu «sınıf savaşımının» hiç mi hiç hedefi değillerdir. Bundan başka, milliyetçi ideolojisiyle ve milliyetçi görüşleriyle ulusal burjuvazi, ÇHC'nin bugün başta gelen temsilcilerinin büyük devlet olma amaçlarına, tamamen

mantıklı bir şekilde eşlik etmektedir. Mao 1957'de, işçi sınıfı ile ulusal burjuvazi arasındaki çelişkilerin karşıt bir karakter taşımadığını açıkça söylemiştir. Bu, aynı zamanda, Maocuların ulusal burjuvaziye karşı hoşgörülü tavırlarının da nedenidir. Maocu Çin'de kapitalistler, eski politik durumlarını, çalışma alanlarına göre yüksek kazanç ve işverme olanaklarını korumaktadırlar. Çin'li kapitalistler, hâlâ devletten eski sermayelerinin % 5'i kadar bir yıllık gelir sağlamaktadırlar.

Her çalışan Çin ailesinde ve her evde çok ağır zararlara yol açan «Kültür Devrimi» fırtınası, Çin'li kapitalistleri kesinlikle etkilememiştir. Çin propagandasının, Çin toplumunda ulusal burjuvazinin durumu ve rolü konusunda sessiz kalması bir rastlantı değildir. Maocuların, sosyalist kuruculuk döneminin «aşırı derecede uzunluğu» ve «devrimin ve sınıf savaşımının sürüncemeli karakteri» üzerinde konuşurlarken, kastettikleri burjuvazi, bir sınıf değil, emekçi halk tabakalarından gelen, Maocuların politik hasımlarıdır.

«Büyük Hamle» döneminde Maocu grup, yalnızca sosyalizmin değil, komünizmin de, Çin halkı için çok yakın bir gelecekte gerçekleşeceğini öne sürmeye başlamıştır. Fakat «Büyük Hamle»nin büyük bir fiyaskoyla sonuçlanması üzerine Mao, tamamen karşıt bir görüşle ortaya çıkmış ve sosyalizm kuruculuğunun tamamlanmasına, çok uzak bir geleceğin sorunu olarak bakmaya başlamıştır. Gerek Halk Günlüğü gazetesi ve gerekse Kızıl Bayrak (Hung chi) dergisi tarafından 14 Haziran 1964'te yayınlanan Mao'nun bir başyazısında, «sosyalizmin nihaî utkusuna, bir ya da iki kuşak sonra ulaşılamayacaktır. Tam utkuya, 5-10 kuşaktan sonra, hatta daha uzun bir sürede ulaşılacaktır» deniliyordu.

1960'ların ilk yıllarından itibaren Mao Çe-Tung grubu, çıkarılan bu kötümser «sonuçlara» uygun olarak, ger-

çekte ülkede sosyalizm kuruculuğunu engelleme politikası izledi. O sıralarda Maocu basında, «devrimi sürdürmenin» zorunluğunu ve «devrimi düşmanlara karşı korumanın» gerekliliğini vurgulayan, gitgide artan gürültülü sesler ortaya çıkmaya başladı. «Devrimi sürdürme» belgisi, sadece, «yoksulluğa ve kıtlığa devrim adına yürekli bir şekilde dayanmasını» ve «devrim davasının düşmanlarına karşı uzun-vadeli bir savaş açmasını» sağlamak üzere, Mao Çe-Tung tarafından halka dayatılmıştı. Başka bir deyişle, «devrimi sürdürmenin» zorunluğuna ilişkin tez, Maocu grubun halka Mao'nun «çizgisini» uzun süre amansızca dayatmasına yardımcı olmakta ve «devrimi sürdürme» bahanesiyle, resmi propagandanın «düşmanlar» ve «karşı devrimci unsurlar» olarak tanımlamaya başladığı, Maoculuğun «fikirleri»nin ve «çizgisi»nin politik düşmanlarına karşı savaşını kolaylaştırmaktadır.

Maoculuğun «devrimin proletarya diktatörlüğü koşullarında sürdürülmesi» teorisinin nihaî formülasyonu, ÇKP'nin Nisan 1969'daki 9. Kongresince kabul edilen yeni kararlarında yer almıştır. Bunlar, «sosyalist toplumun çok uzun bir tarihsel dönemi kapsadığını» söylemektedirler. Bunlara göre, «bu dönem boyunca, sınıflar, sınıf çelişkileri ve sınıf savaşımı vardır; iki yol - sosyalist yol ile kapitalist yol - arasında bir savaşım vardır, kapitalizmin restorasyonu tehlikesi varlığını sürdürmekte olup, hâlâ emperyalizmin ve modern revizyonizmin saldırı tehlikesi söz konusudur. Bu çelişkiler, ancak Marksçı sürekli devrim temelinde ve onun pratiğinin yardımıyla çözümlenebilir...» ÇKP'nin 10. Kongresinde (Ağustos 1973) kabul edilen bu tez, Partinin bugünkü kararlarında da tamamen geçerli kalmıştır. Marksçılık-Leninciliğin temel kavramlarını revizyona uğratan Maocu «devrimin sürdürülmesi» fikri, Maocular tarafından, «çağımızın büyük Marksçı-Lenincisi Mao Çe-Tung'un parlak bir başarısı», «Marksçı-Leninci fikirle-

rin ve Mao'nun fikirlerinin etkili bir ideolojik silahı» olarak tanımlanmaktadır.

Aslında, «devrimin sürdürülmesi» fikri, -daha önce de belirtildiği gibi- Mao Çe-Tung ve grubu tarafından, iç ve dış politikada tamamen kendi küçük-burjuva görüşlerine uyan ve büyük devlet olma emellerinde ifadesini bulan bir «hareket çizgisi»ni izleme şeklindeki çıkarcı amaçları doğrultusunda kullanılmaktadır.

Maocular, «Kültür Devrimi»ni, «devrimin proletarya diktatörlüğü koşullarında sürdürülmesi teorisinin» uygulanışının mükemmel bir örneği olarak tanıtmaktadırlar. Oysa, «Kültür Devrimi», gerçekte, Maocu grubun sözde-devrimci belgilerin yardımıyla Mao Çe-Tung'un «fikirlerine ve çizgisine» muhalif olanların tümünü nasıl safdışı bıraktığının, nasıl halktan ve Partiden öç alarak ülkede Maocu bir diktatörlük rejimi kurduğunun açık örneğidir.

Maocular şimdilerde, «Kültür Devriminin» ülkede bir kez değil, 10-20 kez tekrarlanacağını ateşli bir şekilde duyurmaktadırlar. «Devrimin sürdürülmesi teorisi» yoluyla Mao Çe-Tung ve grubu, uzun bir süre boyunca politik hasımlarına karşı sert bir savaşım sürdürmeyi, Mao'nun «fikirlerine» ve «çizgisine» karşı olan sıradan insanları ve Partinin suçlanan aktif temsilcilerini tepelemeyi amaçlamaktadırlar. «Devrimin sürdürülmesi teorisi», Maocuların kafalarında, özellikle Mao'nun ölümünden sonra önemli bir rol oynayacaktır. Onların planlarına göre, Mao'nun «devrimci halefleri», Mao Çe-Tung'dan miras aldıkları Maocu rejimi korumak ve sağlamlaştırmak için, «Mao-sonrası» dönemde «devrim»i daha da aktif ve yoğun bir şekilde «sürdüreceklerdir.»

Mao Çe-Tung grubu, «devrimin sürdürülmesi» tezini, ayni zamanda, büyük ölçüde uluslararası komünist hareket içindeki yıkıcı faaliyetlerinde, Sovyetler Birliği'ne ve diğer sosyalist ülkelere karşı savaşımlarında kullanmak-

tadırlar. Maocular, SSCB'yi ve diğer sosyalist ülkeleri «devrimi durdurmakla», «devrimin düşmanlarına karşı sınıf savaşımını durdurmakla» suçlamaktadırlar. Maoculara göre bunun sonucu, Sovyetler Birliği'nde ve diğer sosyalist ülkelerde, «burjuvazinin yeniden iktidarı alması» ve «kapitalizmin restore edilmesi» olmuştur. Maocular, anti-Sovyetik propagandalarında; Sovyetler Birliği'nin revizyonist bir devlet haline geldiği ve ülkelere, özellikle de Çin'e burjuva etkisini yaymaya çalıştığı yolundaki palavralara sık sık başvurmaktadırlar. Maocuların anti-Marksçı «devrimin sürdürülmesi teorileri», bunun yanısıra, SSCB'nin ve diğer sosyalist ülkelerin halklarına, kendi ülkelerindeki «revizyonizme» ve «kapitalizme» karşı savaşımda izleyecekleri bir çeşit «hazır reçete» olarak sunulmaktadır. Yani Mao Çe-Tung grubu, bu teoriyi geniş bir şekilde, dünya ölçüsündeki anti-sosyalist ve anti-Sovyetik politikalarının bir aracı olarak kullanmaktadır.

«Politika Rehberdir»

Marksçılık-Leninciliğin toplumsal gelişme teorisinin hareket noktası, üretici güçlerin gelişimi tarafından belirlenen üretim tarzındaki değişmelerin, toplumun politik yaşamındaki değişmelere bir temel oluşturduğu gerçeğinin kavranmasıdır. Marksçılığın önemli bir öğesi, Karl Marks tarafından özenle hazırlanmış olan bilimsel ekonomi politiktir. V. İ. Lenin, Marksçılığı yaratıcı bir şekilde geliştirmiş ve aynı zamanda, ekonomik süreçlerin incelenmesine büyük bir özen göstermiştir.

Lenin, «devletimizin gerek iç gerekse dış politikasının en derin kökleri; ekonomik çıkarlar, devletimizin egemen sınıflarının ekonomik çıkarları tarafından belirlenmektedir. Bütün Marksçı dünya görüşünün temelini oluşturan ve biz Rus devrimcileri için, Rus devrimlerinin deneyimlerince de

doğrulanmış olan bu kurallar, bir an bile gözden kaçırılmamalıdır» (1) demiştir.

İşte Marksçılık-Leninciliğin tam da bu temeli, Mao'nun, ekonomi ile politika arasındaki ilişkileri değerlendirirken, politikayı ekonomiden bağımsız ve yasalarını ona zorla kabul ettiren bir etken olarak sunmasından ötürü çarpıttığı temeldir.

Lenin, «Yine Sendikalar Üzerine» adlı bilimsel yapıtında, «politik yaklaşımı» «ekonomik yaklaşımdan» ayırmanın ve bunları, sanki birbirinden ayrı ilkelermiş gibi mekanik bir şekilde bağlamaya çalışmanın olanaksızlığından sözetmiştir.

Mao, ekonomi ile politikanın karşılıklı diyalektik ilişkisini gözardı etmiş, ÇHC'de iç-savaşın belli koşullarını barışçı bir kuruculuk döneminin izlediği yıllarda politikasını çizerken, ekonomik süreçlerin bilimsel analizine dayanmadaki yeteneksizliğini sergilemeye başlamıştır.

Mao, başlangıçta, ÇKP'nin, Sovyetler Birliği'nin ve diğer sosyalist ülkelerin ekonomi ve politika sorunları üzerindeki, deneyimleri temelinde, kollektif bir şekilde belirlediği 8. Kongre'nin çizgisine ters düşen kendine özgü görüşlerinin açıklanmasından korkuyordu. 8. Kongre çizgisinin doğruluğu, 1953-1957 yıllarını kapsayan ilk beş yıllık planın başarıları tarafından teyit edilmişti. Ama Mao, bu başarıları, seçilen çizginin doğruluğunu destekleyen bir tez olarak değil, onun revizyona uğratılmasının bir vesilesi olarak kabul etmiştir. 1955'ten beri, dünya devrim hareketinde kişisel hegemonya kurma ihtirasıyla yanıp tutuşan Mao, Partinin genel çizgisini, Çin'i, bütün sosyalist ülkelerin bir adım ilerisine koymayı amaçlayan, yeni bir çizgiyle değiştirme çabası içindedir. O, kendi çizgisini ülke-

(1) (V. İ. Lenin, Toplu Eserler).

ye dayatırken, politikanın rehber olduğu belgisini ortaya atmıştır.

Marksçı-Leninci teori, üretim tarzını, üretici güçlerin ve üretim ilişkilerinin diyalektik bir birliği olarak görürken, bu birlik Maocu anlayışta bozulmuştur. Mao, sosyalist üretim ilişkilerini güçlendirmenin ve hatta bunları komünist ilişkilere dönüştürmenin, üretici güçlerin bu sürece uygun gelişimine dayanmaksızın mümkün olduğuna inanmaktadır. Onun görüşüne göre, sosyalist üretim ilişkilerinin gelişimi, zorunlu maddi koşulların yaratılmasını gerektirmemekte, ancak buyruklara, direktiflere ve yığınları böylesi emirlere itaat etmeye zorlayan diğer politik araçlara gereksinim duymaktadır.

Örneğin, ÇKP MK.'nin belirlediği genel çizgide, yaklaşık onbeş yıl içinde, ülkedeki sosyalist dönüşümlerin yavaş yavaş gerçekleştirileceği düşünülmektedir. 1956'da Mao, sosyalizme geçiş döneminin uzunluğunu üçte bir oranında kısaltmayı öngören bir direktif yayınlamıştı.

Maocular, ekonomideki sübjektif faktörün rolünü mutlaklaştırarak, politikanın mutlak gücü kavramını «ileri sürmektedirler». Buna göre, politikanın rolü, gerçekte, sosyalizmde daha da büyümektedir. Çünkü sosyalizm, bilimsel ve planlı ekonomisiyle, toplumun ekonomik gelişmesine daha düzenli bir yön kazandırmayı olanaklı kılmaktadır. Marksçılık, geniş yığınların yönetime aktif katılımını güvence altına alma ilkesinden yola çıkarken; Maocular, sübjektif faktörün gücüne dayanarak, bir tek kişinin, bir «önderin», bir «dehanın» buyruklarını halk yığınlarının itaatkâr bir şekilde yerine getirmesini sağlamayı hareket noktası olarak almışlardır. Bu politikanın pratik sonucu, «hamleler»e ve «Kültür Devrimleri»ne dayanılarak ele alınan ekonomik sorunlara ilişkin faaliyetlerde, politik iktidara başvurmayı ve serüvenciliği başlıca yöntem haline getirmesidir.

Ekonomik gelişmeyi yöneten yasaları gözönünde tutan politika yerine, serüvenciliğin geçirilmesinin nedeni, Maocuların ekonomiye böylesi bir anlayışla yaklaşmalarıydı.

«Büyük Hamle» döneminde (1958-62), ekonomik gelişmenin bir plana dayandırılması görüşü reddedildi ve planlar, «yığınların insiyatifini baltalayan» birer etken olarak tanımlandı. «Büyük Hamle»nin gerektirdiği yatırımlar sağlanmadığı gibi, maddi potansiyel ile teknik potansiyeli beraberce kullanmayı mümkün kılan sistem de işlemez hale getirildi. Bu dönemde en önemli ekonomik yasaların dikkate alınmaması, Çin ekonomisinde bir kaosa neden oldu.

«Büyük Hamle» dönemini izleyen kısa ekonomik «istikrar» döneminden sonra, ülkede birdenbire «Kültür Devrimi» ortaya çıktı. Yine Mao'nun öznelciliği ve iradeciliği, Çin ekonomisini iflasın eşiğine getirdi: «Kültür Devrimi» dönemi boyunca, sınaî üretim hacmi 1966'ya oranla %25, ulusal gelir ise 1968'de %9 azaldı. «Kültür Devrimi» yüzünden, ülkenin gelişimi yıllarca geriye götürüldü.

Maocu propaganda, «politika rehberdir» ilkesinin proleter bir ilke olduğunu ve bu ilkenin, sosyalizmin ve komünizmin kurulmasında Çin'e yol göstermesi gerektiğini, şimdi yeniden ileri sürmeye başlamıştır.

Bunun yanısıra bugün Maocular, maddi çıkar ilkesini, «politika rehberdir» ilkesinin karşısına koymaktadırlar.

Teoride olduğu kadar, pratik ekonomik faaliyet içinde de, Maocu ekonomi kavramının destekleyicileri ile; ülkeyi yeniden sosyalist kuruculuk yoluna sokmaya çalışan, politik zorlamanın ve yığın kampanyalarının, üretimde sürekliliği, üretkenliğin düzenli gelişimini ve teknolojik ilerlemeyi sağlayamayacağını kavrayan Çin toplumundaki sağlıklı güçler arasında sürekli bir savaşım vardır.

1971'den beri, **eski yönetici kadroların büyük bir ke-**

siminin **«yeniden saygınlığa kavuşturulmaları»na ve eski yerlerine getirilmelerine bağlı olarak** Çin basınında, ekonomiye - akılcı kuralların ve buyrukların düzenlenmesine, üretimin kalitesinin yükseltilmesine, teknolojinin devrim açısından incelenmesine, üretimin yönetimi için mühendis ve teknisyen yetiştirilmesine ve özendirici kampanyaların yaygınlaştırılmasına - büyük bir dikkat göstermenin gerekliliğine ilişkin makaleler çıkmaktadır. Objektif olarak bütün bunlar, «politika rehberdir» belgisinin doğruluğu hakkında kuşkular doğurmaktadır. Yaşamı Maocu yöntemlere uydurmak mümkün değildir. İşte bu yüzden Maocular, bir mazeret bulmak ve örneğin «teknolojiyi devrim açısından incelemenin» ve daha önceki, «işyerlerinde uzmanlar emir verir» teorisi ile şimdiki «teknolojinin devrim yararına incelenmesi teorisi» arasında bir «ayırım yapmanın» gerekliliği üzerinde konuşmak zorundaydılar. Görünüşte her şey, «Büyük Hamle» ve «Kültür Devrimi» dönemlerinin serüvenci politikasından geri dönüldüğünü gizlemek amacıyla yapılmıştı. Hâlâ, «devrimin gelişiminin, üretici güçlerin gelişiminde başlıca etken olduğu» iddia edilmekteydi. Bu da, ÇKP'nin 9. Kongresi tarafından onaylanan, «politika rehberdir» belgisinin hâlâ uygulanmakta olduğu anlamına geliyordu. Oysa pratikte, yalnızca manevi değil, aynı zamanda maddi özendiricilerin belli öğeleri, ekonomide daha şimdiden belirmişti. Örneğin, başarı göstergelerinin yükselmesi halinde, tek tek ve bir bütün olarak işçilere, saat ücretleri dışında ek bir ödemenin yapılmasına devam ediliyordu.

Bu konuyla ilgili olarak şunu da belirtmek gerekir ki, pratik ekonomi politikası, Çin yönetiminin rakip güçleri arasındaki savaşım boyunca sürdürüldüğüne göre, bu güçlerin çeşitli dönemlerdeki konumlarını yansıtmıştır. Zaman zaman «politika rehberdir» tezi süssüz bir ilân tahtası olarak kalmış, alttan alta doğru yönetim yöntemleri

uygulanmıştır. Bu, 1964-65'teki ve 1972-73'teki durumdur. Bunların dışında, özellikle yığınsal kampanyalar sırasında bu tez yeniden günün geçerli kuralı haline gelmiştir. 1974'ün sonunda, bazı gözlemcilere göre, «yeni bir hamle»nin hazırlıklarına bağlı olarak, Çin'de «politika rehberdir» ilkesinin her bakımdan geliştirilmesi istekleri yeniden duyulmaya başlandı. Ve propaganda, «yığınların faaliyetinin maksimum kullanımı» gereksinimini vurgulamaya başladı. Maocu grup hâlâ bu belgiyi, yukarıdan dağıtılmış olan gerek en önemli gerekse yardımcı tüm üretim görevlerinin, koşulların elverişli olup olmadığına bakılmaksızın düzenli bir şekilde yerine getirilmesinin yarattığı bir gereksinim olarak yorumlamaktaydı.

Maocular, 1975'te «yeni bir hamle» girişiminde bulundularsa da, başarılı olamadılar. Aksine, yaşamsal haklarına saldırdıkları işçiler arasında yığınsal rahatsızlıklara yol açtılar.

Böylece, «politika rehberdir» belgisinin pratik kullanımı, Mao'nun; ekonomi politikasının maddeci rasyonalleştirmeden saptığını, Marksçılık-Leninciliğin ekonominin durumunu ve sınıf güçlerinin konumunu analiz etme yöntemlerini çiğnediğini ve diğer sosyalist devletlerin engin deneyimlerini gözardı ettiğini açıkça göstermektedir. Mao, üretim ilişkilerini, iradeci yönetim önlemlerinin bir nesnesi ve öznel bir şekilde dağıtılmış görevleri yerine getirmenin yararlı bir aracı olarak kabul etmiştir.

Bu görevler çok iyi bilinmektedir. Her şeyden önce bunlar, şoven ve hegemonyacı, «daha büyük bir Çin»in yaratılması amacıyla ilgili sanayi dallarını geliştirmek ve böylece ülkenin askeri potansiyelini güçlendirmek, füzelerin ve nükleer silahların yapımı için gerekli potansiyeli oluşturmak anlamına gelmektedir. Mao, Çin ulusu için bir intihar anlamına gelecek olan bu fikirleri tümüyle onay-

lamayanları, kim olursa olsun, acımasız bir şekilde tasfiyeye uğratmaktadır.

«Politika rehberdir» ilkesi, bilim dışı ve gerici bir ilke olup, ekonomide kaba insan gücüne ağırlık verebilmek üzere planlanmıştır. Fakat Maocu grup böylesi bir yol izlemeye devam etmektedir. Bu da, onun, ülkenin önemli ekonomik sorunlarına köklü çözümler getirmedeki yeteneksizliğinin başka bir kanıtıdır.

«İktidar namlunun ucundadır»

Uzun yıllar boyu Çin devrimcilerinin, karşı-devrimcilere karşı yürüttükleri savaşım, ÇKP'nin denetimi altındaki alanlarda belli bir askerileştirmeyle sonuçlanmıştır. «Kurtarılmış Bölgelerin» varolduğu sıralarda, yönlendirici olan ordu temsilcileri, aynı zamanda çoğunlukla Partide ve yönetim organlarında da mevki sahibi kişilerdi. Tüm parti yaşamı, ordu içinde yoğunlaşmıştı. Parti içi demokrasinin ve demokrasi biçimlerine ilişkin ilkelerin yerini, tüm kamu yaşamına yayılmış olan askeri disiplin ve askeri bir çalışma tarzı almıştı. O sıralarda yürürlükte olan nesnel koşullar, Mao'nun ihtiraslı planlarına olağanüstü bir şekilde uyuyordu.

Mao, 1927'de Çing-Kang-Şau dağlarında kendi silahlı birliğini oluştururken, devrim düşmanlarına karşı savaşım yürütmeyi değil, fakat -daha sonra da günışığına çıkacağı gibi- bu bölgede kendi etkisini sağlamlaştırmayı amaçlamıştı. Bu birliğin denetimi altındaki alanlarda ordu, tümüyle kamu kuruluşlarının ve yerel parti komitelerinin yerini almış, parti disiplini yerine askeri disiplin geçirilmiş ve çoğu uygulamalarda «hata yapan yoldaşların cezalandırılması» yoluna gidilmişti.

O sıralarda Mao, fazla yetki sahibi olmayan bir Par-

ti görevlisiydi ve Partiyi denetimi altına almak için ordu üzerindeki nüfuzunu artırmak zorundaydı.

Mao, 1930'da Kiangsi bölgesindeki Parti komitesini zor yoluyla tasfiye ederek ve kendi kişisel denetimi altındaki cephe hattı komitesine diktatörce **yetkiler** vererek Partiyi bir ölçüde denetimi altına almayı başarmıştı. Mao'nun o sıralarda yayınladığı bir direktifte, «Bundan böyle, tüm askeri, politik konularla ve Parti'yi ilgilendiren işlemlerle, içinde tüm yönetimin merkezileşeceği cephe-hattı Komitesi uğraşacaktır» deniliyordu.

Mao'nun, 1935'te küçük Tsun-i kentinde, kendisine bağlılık duyan birkaç düzine askeri personeli toplayıp, «politik büronun genişletilmiş oturumu» diye adlandırdığı bir toplantı düzenleyerek ÇKP'nin yönetimini ele geçirdiğinde de, hemen hemen aynı yöntemleri uyguladığı görülmüştür.

Faaliyetlerine teorik düzeyde mantıksal bir temel hazırlama çabasıyla Mao'nun 1938'de kaleme aldığı «Çin'in Devrim Savaşının Stratejik Sorunları»nda şunlar yazılıdır:

«Her komünist, iktidarın namlunun ucunda olduğu gerçeğini kavramalıdır... Buyruğumuzdaki güçlerle parti örgütümüzü gerçekten kurabiliriz... aynı zamanda... okullar açabiliriz, kültür faaliyetleri geliştirebiliriz ve yığın hareketleri yaratabiliriz... Her şey namlunun ucundadır!»

Çin'de halk devriminin utkuya ulaşmasından sonra, geçici bir süre, «iktidar namlunun ucundadır» belgisi bir yana bırakıldı. Mao, iktidarının yeteri kadar güvenlikte olduğuna inanmıştı. Ayrıca, ordudaki gücüne dayanarak silah zoruyla iktidarı «alabileceğinden» kuşkulandığı kimseleri etkisiz hale getirmek üzere hemen gerekli önlemleri alıvermişti. Askerlerin pek çok ayrıcalıkları ve bu arada rütbeler kaldırılmış ve bazı deneyimli subayların yerleri değiştirilmişti.

«İktidar namlunun ucundadır» belgisi, «ikinci» doğu-

munu «Kültür Devrimi» sırasında yaptı. Başlangıçta, öç almanın ve temizlemelerin ana gücü «Kızıl Muhafızlar»dı. Fakat daha sonra, «Partiye sızmış, kapitalist eğilimli» kişiler oldukları öne sürülenlerden iktidarı «devralan» ordu sahnede belirdi.

1967'de yayınlanan ve «Kızıl muhafızların» Kutsal Kitabı, adı verilen Mao'nun eserlerinden toplanmış «Alıntılar»da, «iktidar namlunun ucundadır» belgisi yine yer aldı.

Mao, bütün ülkedeki Parti komitelerini dağıtmayı ve devrim komitelerini -o zamanki anayasada gereksinimleri karşılanmayan yönetim organlarını- oluşturmayı, silahların gücüyle başarmıştı.

Lin Piao, ÇKP'nin 9. Kongresinde, Mao'ya atfen «Marksçı açıdan ordu, devletin ana öğesidir» diyerek, silahın artan rolünü ideolojik olarak desteklemiştir.

Bir sosyalist devlette halkın ordusu, gerçekte, sosyalist ülkelerin emperyalist saldırıya karşı savunulmasını güvence altına alan, proletarya diktatörlüğünün sağlam dayanaklarından biridir. Ama, orduyu sosyalist bir devletin «temel öğesi» olarak tanımlamak; «sanayii, tarımı ve solun geniş yığınlarını harekete geçiren» bir araç haline dönüştürmek; ona, ülkenin tüm yaşamı üzerinde «askeri denetim kurma» ve tüm halkın «askeri-politik eğitimini sağlama» işlevini yüklemek, Marksçılığın yolgöstericiliğini bir kenara bırakmak olur; Marksçılığa ihanet ve sosyalist devleti, askeri-bürokratik bir devlet haline dönüştürmek anlamına gelir.

Maocular, ordunun, «baskıya ve kuvvete başvurma amacına hizmet edecek bir silah» olarak devlet gücünün ana dayanağını oluşturduğu gerçeğini gizlememektedirler. (Çung-Çi, No. 8/1972). Halk yığınları üzerinde bir baskı aracı işlevi gören ordunun rolü, Mao'yu tüm silahlı kuvvetlerin yüce kumandanı olarak tanımlayan ÇHC'nin yeni Anayasasında önemli ölçüde genişletilmiştir. Ordu, aynı

zamanda «işlerin yürütülmesi»nin ve «üretimin düzenlenmesinin bir aracı» olarak nitelenmiştir. Burada, özel görevli askeri birlikler, ekim ve hasat işlerinin yürütülmesi için köylüleri «harekete geçirmekte»; fabrikalardaki ordu temsilcileri, işçilerin üretim faaliyetlerine müdahalede bulunmakta ve hatta bu faaliyetleri «denetlemektedirler». Ülkenin her yanındaki «ordu ajitasyon tugayları», «sınıf düşmanlarını» ortaya çıkarma işleriyle uğraşmakta, özel ordu temsilcileri, kırsal alanlara gönderilmiş genç insanların çalışmalarına gözcülük etmektedirler.

Ülkedeki politik kampanyaları örgütlemekle görevlendirilmiş bulunan orduya, Hang-Çov işçilerinin grevinde ve 1976'nın Nisanında Tiyen An Men alanında düzenlenen yığın gösterilerinde olduğu gibi, rejimden hoşnutsuzluk duyanların hemen kıyıma uğratılmasında özel bir rol verilmiştir.

Silah zoruyla kurulmuş olan Maocu iktidarın özelliği; korku, baskı ve insanların geleceğe kuşkuyla bakmalarıdır. Mao, Çin ülkesini, -rejimin düşmanlarından öç alma, kadroların «yeniden eğitimi»ne yönelik kamplar kurma ve rejim düşmanlarını kamu önünde yargılama gibi- bitip tükenmeyen politik kampanyaların yer aldığı «dehşet saçan bir imparatorluk» haline dönüştürmek için, silahlardan oluşan bir duvarla çevirmeye çalışmaktadır.

«Yığınların hareket çizgisi»

Maocu ideolojinin değişmez özelliklerinden biri de, «Yığınların hareket çizgisi» diye adlandırılan yöntemdir.

«Yığınların görüşlerine değer biçmek ve yine bu görüşlere dayanarak yığınların karşısına çıkıp yolgösterici doğru fikirlerin yaratılmasına çalışmak yığınlara önderlik etmenin başlıca yöntemidir.» Bunlar, Mao'nun 1943'te bu «hareket çizgisi»ni formüle ederken kullandığı sözlerdir.

Maocu pratikte «yığınların hareket çizgisi» ve benzeri fikirler, görünüşteki çekiciliğine ve demokratikliğine rağmen, Mao'nun öteki pek çok açıklamasında olduğu ölçüde demagojiktir.

Çin emekçi halkı bugün çok zor bir durumdadır. Köylülerin gelirleri, 1950'lerin sonundaki duruma göre daha düşüktür. Kırsal alanda çeşitli askeri belgiler altında sürekli vergi toplanması, köylü ailelerini yarı aç bir yaşama mahkûm etmektedir. Köylülerin tarımsal üretim düzeyine uygun düşen haklı ücret talepleri, «burjuvaca bir geriye dönüş» ve «kapitalizmin belirtileri» olarak tanımlanmaktadır. Yaşamları boyunca kırsal alanda çalışmış olan yaşlı insanlar bile, sürekli olarak bir lokma ekmeğe muhtaç edilmektedirler.

Kentlerde yaşayanlar ise, yine ağır çalışma koşullarına ve süregiden kıtlığa boyun eğmek durumundaydılar. Çin işçilerinin ücretli izin kullanma hakları yoktur. Bunun yanısıra işçiler, ÇHC'nin kuruluşunun ilk yıllarında kendilerine ödenen, toplam ücretlerinin %10-15'ine ulaşan fazla çalışma ücretlerinden ve primlerden de yoksun bırakılmışlardır. (Bugün) işçilerin reel ücretleri de düşmekte ve bu durum, işletmelerde ve fabrikalarda sık sık yakınmalara neden olmaktadır. Böylesi yakınmalar, «Proletarya diktatörlüğü teorisinin incelenmesi» kampanyasında yine, «gerici» bir öz taşımakla suçlanmış ve «Mao Çe-Tung düşüncesinden» bir sapma olarak lânetlenmişti.

O halde bütün bunlar, Mao'nun «üretici yığınların üretim faaliyeti, çıkarları, deneyimleri ve görüşleri sürekli olarak yönetici kadrolarda odaklaşmalıdır» şeklindeki sözlerinin gerçekleşmesi anlamına gelmektedir.

Ancak Pekin yönetimi, «yığınların hareket çizgisini» sürdürmede ikiyüzlü belgilerin yeterli olmadığının farkındadır; bu yüzden de, demokrasinin en geniş şekilde uy-

gulandığı ve yığınların görüşlerine büyük bir özenle saygı gösterildiği izlenimini yaratmaya çalışmaktadır.

Maocu «demokrasinin» bazı dış görünümleri, önyargısız bir gözlemciye çok «devrimci» gelebilir. Örneğin Çin yurttaşının, her türlü eleştiriye açık olan ve Maocu Anayasanın güvencesi altında bulunan duvar gazeteleri hazırlama hakkı vardır. Teorik olarak her yurttaş, «büyük duvar gazeteleri» hazırlayıp, genel yerlere asabilir ve bu yoldan «iktidardaki kişileri» eleştirebilir. Oysa bu duvar gazeteleri, gerçekte, ancak üst düzeydeki yöneticilerin onayından geçtikten sonra asılabilmektedir. Mao'nun onayladığı görüşleri, eleştirme yürekliliğini gösteren kimseler ise, özgürlüğünü ve hatta bazan yaşamını yitirme riskini göze almış demektir. Belirtmeye gerek yok ki, yalnızca küçük bir azınlık «düşüncelerini özgürce açıklama hakkını» kullanabilmektedir.

Mao isterse, bugün Çin'de herkes «ölü bir kaplan», «suya düşüp boğulmakta olduğunda öldürülmesi gereken bir köpek» (*) olabilir. Yığınların rolü, yalnızca önderin «büyük buyruklarını onaylama»ya indirgenmiştir. Örneğin Maocu Anayasada'ki grev hakkını ele alalım. İstihdamın yavaş yavaş geliştirilmesine, çalışma koşullarının düzeltilmesine ve reel ücretlerin yükseltilmesine ilişkin maddeler Eski Anayasadan çıkarılırken, grev hakkı ilan edilmiştir.

Evet, işçiler Çin'de grev yapmaktadırlar; ama sosyalizme karşı değil, Maocu rejime karşı. Rejim, grevci işçilerin baskısıyla çatlamaktadır. 1975'te İç Moğolistan'daki bir metalürji kompleksinde, Kiangsi bölgesinde, Haynan adasında, Harg-Çov'da ve pek çok demiryolunda patlak veren grevler bastırılmıştır. Bu grevleri bastırmada, özel

(*) Bu deyimler, eski Çin masallarından alınmıştır. (Ç.n.)

askeri yıldırma birlikleri kullanılmıştır. Pek çok grevci yakalanmış ve hapse atılmıştır.

Mao, «grev hakkına», kendisini onaylamayanları ortaya çıkarmak ve onları acımasız yöntemlerle sindirebilmek için gereksinim duymuştur. Ve bu, Maocu «yığınların hareket çizgisi», ya da daha kesin anlatımıyla, yığınların tepelenmesi çizgisidir.

Maocu «yığınların hareket çizgisi», aynı zamanda, politik hasımlara eziyet vermenin de bir yoludur. Mao bu yolu, halkın «temsilcilerine» doğrudan başvurmak için kullanmaktadır.

Ancak bu, Mao'nun demokrasiyi desteklediği anlamına gelmez. Mao, her demokrasi biçiminin azgın bir düşmanıdır. 1967 Mayısındaki Arnavutluk askeri temsilcilerinin bir toplantısında Mao, «bazı kişiler seçimlerin çok iyi ve çok demokratik bir yol olduğunu söylüyorlar. Bence seçimler, yalnızca bir usulün yerine getirilmesidir» demişti.

Uzun yıllar Çin'de, Parti ve devlet organlarına üye seçimi yapılmamıştır. Örneğin ne ÇKP üyeleri, ne de halk yığınları 10. Parti Kongrelerine katılacak delegeleri ve Ocak 1976'da toplanan Ulusal Halk Kongresinin oturumuna katılması gereken kişileri seçmemiştir. Bu delegelerin tümü, Maocu yargı çevrelerinin «tavsiyelerine» dayanılarak göreve atanmışlardı. Maocular daha o sıralarda, iktidarın temel organlarının oluşumuna halkın katılması gerektiğini unutmuşlardı. Sonuç olarak, yerel «devrim komiteleri» için seçim yapılmamaktadır. «Devrim Komitelerinin» tüm yönlendirici görevlileri yukarıdan atanmaktadırlar. Son on yıldır, gerçekte hiç bir kamu örgütü çalışmamaktadır.

Maoculuğun zehirleyici kiniyle koşullandırılmış olan yığınlar, gerektiğinde kararsızlara, rejimi onaylamayan gruplara ve bir de belli kişilere karşı politik ve yıldırıcı

yaptırımların örgütlenmesinde yer almaktadırlar. «Kültür Devrimi» sırasında «kızıl muhafızlar», Parti örgütlerini dağıttıklarında, komünistleri aşağıladıklarında, hapisanelerini ve işkence odalarını kurduklarında da aynı yöntemleri uygulamışlardı. Bütün bunlar, daha sonraları «Mao'nun çizgisine karşı çıkmakla» suçlanan genç insanların stadyumlarda toplanarak «devrimci yığınların» -yani «mahkemelere» katılmaya zorlanan kalabalığın- buyrukları gereğince öldürülmeleri olayında da görülmüştü.

Maocu propagandanın tekrarından çok hoşlandığı «yığınların hareket çizgisi» politikası; temel yurttaşlık ve politik haklarından yoksun, normal yaşam düzeyinin altında ve doğal insan zevklerini yaşamamış geniş işçi yığınlarının, köylülerin, çalışan aydınların ve gençliğin aldatılması amacıyla, Mao'nun ustaca yönettiği bir gösteriden öteye gidememiştir. Bu çizgi, yanlış ve sözde-devrimci belgilerin, Mao ve sadık yardımcıları tarafından yürütülen halk-düşmanı politikayı nasıl kamufle ettiğinin pek çok örneğinden birisidir.

2. EKONOMİ

«Dalgalar halinde kalkınma»

Mao'nun destekleyicileri, onu «çağımızın en büyük Marksçısı» olarak tanımlamışlardır. Mao'nun gerçekte Marksçılık-Leninciliktен ne kadar uzak olduğu, onun sosyalist üretim tarzının niteliğine ve gelişimine ilişkin görüşlerinde açıkça görülebilir. O, özünde, sosyalist üretimi, hiç bir nesnel yasanın varolmadığı bir öğenin yönetimi olarak kabül etmektedir.

Kendi keşfettiği diğer «yasalar»ı da yine ancak Mao'nun kendisi tanımıştır. Bunların belli başlısı, Mayıs 1958'

de toplanan ÇKP'nin 6. Kongresinin 2. Oturumunda resmi olarak ilan edilen, «dalgalar halinde» ve «hamleler»le ekonomik kalkınma diye adlandırılan yasadır.

Bu «yasaya» göre, sosyalist yeniden üretimin özgül özelliği, sürekli ekonomik dengesizlikler şeklinde ortaya çıkmakta ve «'dalgalar halinde' kalkınma, -dalgaların yükselmesi - alçalması - tekrar yükselmesi- bir hamle demektir» formülasyonuyla tam bir uyum göstermektedir.

Bu «yasa» aracılığıyla Maocular, geçmiş 15 yıl boyunca Çin'in kalkınmasında görülen, üretimin büyüme hızındaki yükselişleri ve alçalışları «açıklamaya» çalışmaktadırlar.

Mao, 1959'un Nisanında, «çalışmalarımızda, sürekli olarak dalgalar halinde ilerlemeyi gözeteceğiz, düz bir çizgi boyunca ilerlemeyi değil. Planlarımızı hazırlarken bunu dikkate almalıyız. Dalgalar halinde kalkınma, nesnel bir kural ve nesnel bir yasadır» demiştir.

Mao'nun ekonomik görüşlerinin gerçekleştirilmesine, 5 Yıllık Kalkınma Planının «eski çatısının» yıkılmasıyla başlanmıştır. Küçük-burjuva sabırsızlığı ve hegemonyacı çabalar, Maocular tarafından, ekonomi politikasının ilkeleri haline getirilmiştir. Mao, Çin'in 5 yıllık kalkınma planının ilk yıllarını karakterize eden ilerlemeyi «hızlandırmaya» karar vermiştir. Sermaye yatırımlarının ve sanayi üretiminin hacmi yönünden, 1956 için öngörülen hedefler önemli ölçüde yükseltilmiştir. Aynı zamanda tarımın kollektifleştirilmesine büyük ölçüde hız verilmiştir. Bu girişim, daha sonraki olayların gösterdiği gibi, «Büyük Hamle»nin kesin bir tekrarı olmuştur.

1958'de ilan edilen, «üç yıl içinde, ülkenin büyük bir kesimine değişik bir görünüm kazandırma amacının başarıya ulaşması» belgisi, Maocuların büyüme hızı sorunlarına iradeci bir anlayışla yaklaştıklarını açık bir şekilde göstermektedir. Mao, ÇKP'nin 8. Kongresinin 2. Oturu-

munda «partinin yeni genel çizgisini» kabul ettirmeyi başarmıştır.

ÇKP'nin 1956'daki 8. kongresinin 1. oturumunda kabul edilen ikinci 5 yıllık kalkınma planı, «tutucu» olarak tanımlanmıştır. ÇKP yönetimi, beş yıllık bir dönem içinde, yıllık ortalama büyüme hızı %45 olan toplam sanayi üretimi hacmini 6,5 kat; yine yıllık ortalama büyüme hızı %20 olan tarımsal üretim hacmini 2,5 kat artırmayı kararlaştırmıştır. 5 yıl içinde çelik üretimi yılda 5,4 milyon tondan 30-100 milyon tona yükselecek; kömür üretimi 1957 üretim hacminin 5,4 katı büyüyerek 700 milyon tona ulaşacak; elektrik üretimi ise, 12,4 kat artarak 240 milyar kilovat saate yükselecektir. 5000 büyük sanayi kuruluşu inşa edilecektir. 15 yıl içinde ya da biraz daha fazla sürede İngiltere'nin ekonomik düzeyine ulaşmak ve onu geçmek görevi duyurulmuşken, birkaç ay sonra bu hedefe, 5 yıl ve hatta daha kısa zamanda ulaşılmasına karar verilmiştir.

«Yeni genel çizginin» politik anlamı şudur: Çin halkı, komünizme geçişin, «dalgalar halinde kalkınma» yoluyla en yakın gelecekte gerçekleşeceğine inandırılacaktır. Bu görev, henüz ulaşılmamış bulunan sosyalizm aşamasını atlayarak, önce kırsal alanlarda gerçekleşecek olan komünizme doğrudan geçmeyi öngörmektedir. Komünizmin gerçekleşmesinin ana koşulu, üretici güçlerin büyümesi değil, üretim ilişkilerinde yapılacak yapay değişmelerdir, yani, kollektif mülkiyetten tüm halkın mülkiyetine geçiştir. Ekonomik büyümenin daha yüksek bir hıza ulaşması, maddi üretimin teknik düzeyini yükseltme yoluyla değil; köylüler başta olmak üzere, yalnızca yığınların coşkulu çabalarıyla mümkün olacaktır.

Mao Çin halkına, «birkaç yıllık zorlu çalışmanın karşılığı olarak on bin yılık bir mutluluk» vaadetmiştir. Ancak -iyi bilindiği gibi- bu vaadlerin yazgısı, yalnızca on-

ların yerine getirilmemesi olmuştur. «Büyük hamle» politikası ve halk komünleri girişimi, ülkenin derin bir bunalıma sürüklenmesine yol açmıştır. Halk, «onbin yıllık mutluluğu» tatmak yerine, ekonomik kaosun yarattığı açlığın ve yoksulluğun acısını çekmiştir. «Hamle» yıllarında kurulan fabrikaların yığın halinde durdurulmasına başlanmış, sanayie, ulaşım faaliyetine ve konut yapımına yönelik sermaye yatırımları da durdurulmuştur. Mao, tüm bunların suçunu, kendi fikirlerini «yaratıcı bir şekilde uygulayamayan» «bilinç düzeyi düşük» yığınlara yüklemiştir. Özellikle, «hamlelerle» kalkınma teorisini kuşkuyla karşıladığını açıklayanlar, «fırtına yöntemleri»ne ve «hamleler»e karşı çıkan işbaşındaki kişiler eleştirilmiştir. Bunlar, oportünistler ve «yaşamın düzenli, sancısızca akışından memnunluk duyanlar, devrimci yüreklilikten yoksun tutucular» olarak damgalanmışlardır.

1959'un Ağustosunda toplanan ÇKP MK'nin 8. plenumunda, politik büro üyesi ve Savunma Bakanı Peng Tehuai, Politik büro aday üyesi ve Dışişleri Bakan yardımcısı Çang Ven-tiyen ve diğer belli başlı komünistler, Mao'nun «Büyük hamle» teorisinin serüvenci fikirlerine karşı çıktılar. Ama bunlar, hemen politika sahnesinden uzaklaştırılarak işkencelere tabi tutuldular; «Büyük hamle»yi bir serüven, «çocuksu bir coşkunluk ve ateşli bir hastalık» olarak tanımlamakla suçlandılar. (Halkın Günlüğü, 16 Ağustos 1967)

Bu plenumun kararlarında da görüldüğü gibi, Maocu görüşlerin çoğunu yeniden gözden geçirmiş olmasına rağmen Mao ve grubu, «dalgalar halinde kalkınma» teorisini savunmaya devam etti. Çünkü onlara göre bu teori, «sosyalizmin hamlelerle kurulmasına ilişkin çalışmanın çeşitli alanlarını» bilerek «yaratma»yı mümkün kılabilecek önemli bir pratik faaliyet yöntemiydi.

Marksçı-Leninci bilimin deyimlerini çarpıtan, bu bili-

mi anarşist deyimlerle ve düşüncelerle birleştiren Mao'nun bu eklektik anlayışı, bugün bile, ülkenin büyüme hızını artırmaya yönelik tüm çabaların başarısızlığını açıklamada teorik bir temel olarak kullanılmaktadır. Ancak, bu «teorik deneylerin» kobayı ve aynı zamanda kurbanı, Çin halkı olmaktadır.

«Kendi Gücüne Güven!»

Sosyalizmin kurulabilmesi, eldeki kaynakların hızla saptanmasını, emekçi halkın yorucu ve özverili çabalarda bulunmasını, ekonominin örgütlenmesinde savurganlığın önlenmesini, yani ülkenin tüm kaynaklarının alabildiğine seferber edilmesini gerekli kılar. Sovyet halkı, dünyadaki ilk sosyalist devleti, aşırı derecede karmaşık koşullar altında kurmuş ve yalnızca kendi gücüne dayanmıştır. Ancak, Mao'nun «kendi gücüne güven» belgisini uydurmaktaki amacı; merkezi otoritenin organlarını mümkün olduğu kadar tarım ve yöresel önem taşıyan sanayi alanlarına yatırım yapma yükümlülüğünden kurtarmak ve fonların en büyük bölümünün, askeri üretim sektöründe sanayie dönük fabrikaların kurulmasına harcanmasını sağlamaktı.

Ekonomik bakımdan bunun anlamı, birleştirilmiş bir ekonomik organizma olarak ülkenin kendi kendine yeten bölgesel ekonomik kombinalara bölünmesini ve aynı zamanda, pazar ve para ilişkileriyle birlikte, üretimde yoğunlaşmanın ve yardımlaşmanın gelişimine engel olan koşulların eşlik ettiği, küçük ölçekli bir sanayiin egemenliğini getirmektir.

Mao, fikirlerini yaşama geçirme çabası içinde, 1958'de, «kendi gücüne güven» teorisiyle uyum halinde olan ve Çin köylerinde «halk komünlerinin» kurulmasını öngören politikasını ilan etmiştir. Bu komünler, birer hücre ha-

lindeki toplum birimleri içinde, çeşitli üretim işlevlerini birleştireceklerdir; Sanayi, tarım, ticaret, eğitim ve askerlik alanlarındaki faaliyetleri biraraya getirecekler ve komünün her üyesi, bir köylü, bir çiftçi, bir asker ve bir ticaret adamı olacaktır. 1959'da Maocular, bu sistemi aynı zamanda halk komünlerini kurmaya başladıkları kentlere de yaymaya çalıştılar. Bu durumda, tek tek ekonomik üniteler arasındaki ilişkiler en düşük düzeye indirilmişti. Tüm bunlar, uzmanlaşmadan ve yardımlaşmadan tam anlamıyla uzaklaşma anlamına geliyordu ve ekonomik durgunluğa yol açıyordu.

«Kendi gücüne güven» politikası, köylüleri yardım istemekten alıkoymak amacıyla ileri sürülmekteydi. Bu teorinin ikinci özelliği, «Devletten yardım bekleme!» ve «üç şey istenmez!» (devletten, doğal afetlere maruz kalınsa bile tohum, para ve malzeme istenmemelidir) belgilerinde ortaya çıkar.

Maocu basın, «kendi gücüne güven politikası, sosyalizmi kurma yolundaki devletimizin en önemli politikasıdır. Bu, yalnızca devlet kuruculuğunda değil, her yerde uygulanabilir. İstisnasız her işletme ve her çiftlik, bu politika doğrultusunda hareket etmelidir» demektedir.

Daha sonraları, özellikle «Kültür Devrimi» sırasında bu politika, ilköğretimin örgütlenmesi ve kırsal alandaki ticaret ve sağlık hizmetlerinin halk komünlerine bırakılması gibi birçok yeni reformun uygulanmasında da tümüyle desteklenmiştir. Bu, daha o sıralarda Maocu yöneticilerin, merkezi devlet organlarını, köylülerin bu gereksinimlerini karşılama yükümlülüklerinden gerçekten kurtarmaları anlamına gelmekteydi.

ÇKP'nin 10. Kongresinde, «kendi gücüne güven» ilkesine açıklık getirildi; bu belgiye göre yeni örnek modeller olarak tanımlanan Ta-Çing petrol alanlarındaki ça-

lışmaların (1) ve Ta-Çay üretim tugayının (2) her yerde örnek alınması gerektiği vurgulandı.

«Ta-Çing deneyimi», ekonomik bakımdan modern bir sanayi işletmesi kurulduğunda, devlet fonlarının yalnızca üretim amaçları için harcandığını ve ücret maliyetinin asgari düzeye indirildiğini göstermektedir. Üretim, çalışmaların daha da yoğunlaştırılmasıyla yükseltilmekte, maddi özendiriciler kullanılmamakta ve yaşam standardlarını yükseltme sorunu hiç gözönünde tutulmamaktadır.

Ta-Çay deneyimi, ürettiklerinin azamisini merkezi otoritenin organlarına gönderen komünlerden ve tugaylardan, gerçekte hiç bir devlet yardımı sağlamaksızın, tarımsal üretimi geliştirmenin beklendiği anlamına gelmektedir.

Ancak, modern sanayiin geliştirilmesiyle ve tarımın

(1) 100 bin kişinin çalıştığı Ta-çing petrol alanları, Çin'deki en büyük ve başlıca petrol bölgesidir. «Ta-çing'den örnek alınmalıdır» belgisi, Mao tarafından ilan edildiği 1964'ten beri, sanayide geçerli bir belgi olmuştur. Ta-çing örneğinden, herhangi bir maddî özendirici olmaksızın, çalışmaların yoğunlaştırılmasıyla üretimi artırabilmenin yollarını öğrenmek gerekmektedir. Bu denemeler, aynı zamanda, gerçekte düşük ücretlerle, mümkün olan en yüksek üretim göstergelerine ulaşma gibi bir durumu da öngörmektedir. Çalışma hayatı, askerî üniteler örnek alınarak örgütlenmiştir. Aile üyelerine, «çalışan ordunun» içinde bir yer ayrılmıştır. Ev kadınları, tarımda ve yardımcı zanaat dallarında çalışırlar. İşçiler ve aile üyeleri, kendi evlerini topraktan ve hasırdan yaparlar. Politik bakımdan Ta-çing deneyimi, «Çin'in kendi gücüne güvenerek sanayileşmesini tamamlayacağı yol» diye sunulmaktadır.

(2) 1959'da Şensi yöresinin dağlık Siyan bölgesinde kurulan Ta-çay (üretim) tugayı, 360 üyeye sahiptir. 65 hektar sulanabilir toprağa sahip olan bu alanlar tepelerin yüzeylerindedir. Tugay, başlıca tahıl ekmekte olup ürünün % 60'ı devlete verilmektedir. Tugayın bir üyesinin aylık toplam kazancı, toplumsal fondan sağlanan avantajlar ve ürün dahil olmak üzere, 9-10 yuan kadardır. Tugay üyelerinin kültürel ve toplumsal gereksinimleri için harcadıkları para hiç denecek derecede azdır.

modernleştirilmesiyle ilgili görevler, yalnızca «kendi gücüne güven» ilkesi temelinde çözümlenemez. Bu gerçek, füzelerin, nükleer silahların ve silah sanayiinin geliştirilmesine büyük meblağlar harcayan (ülke bütçesinin %40'ından fazlasını) Maocular tarafından da kavranmıştır. Bugün, Çin ekonomisinin gerek sanayide, gerekse tarımda verimlilik düzeyinin çok düşük olması bir rastlantı değildir. Ta-Çay'de 1975'te toplanan tarımla ilgili ulusal bir konferansta, tüm ülke halkından Ta-Çay'deki çalışmaları örnek alması istenmiş, fakat tarım kesiminde durumun ciddi olduğunun itiraf edilmesinden kaçınılamamıştır.

Ta-Çing ve Ta-Çay örnekleri, yalnızca ekonomik bakımdan tamamen geçersiz olmakla kalmamakta, aynı zamanda, toplumsal ve ekonomik yaşamın yoksullaşmasına yol açmakta ve Çin nüfusunun çeşitli kesimlerini birbirinden ayırarak, kültürel farklılıkları da derinleştirmektedir. Emekçi halkın politik ve kültürel ufku, onun ortak sınıfsal ve toplumsal çıkarlarının tam anlamıyla güme götürülmesine yol açan, «kendi kendine yeterli üniteler» anlayışıyla sınırlandırılmıştır.

«Kendi gücüne güven» politikası, bir başka anlam daha taşımaktadır. Pekin yönetimi Marksçılık-Leninciliğin ilkelerinden saptıkça, Çin propagandası, Sovyetler Birliğinin Çin'e yardımını kötülemek ve Çin'in sosyalist ülkelerle ekonomik yardımlaşmayı niçin reddettiğini açıklamak amacıyla, «kendi gücüne güven» belgisini kullanmaktadır. «Kendi gücüne güven» belgisiyle ilgili spekülasyonlarla birlikte Maocular, ülkenin dış ekonomik ilişkilerini köklü bir dönüşüme uğratmışlardır. Çin dış ticaretinde sosyalist ülkelerin payı 1959'da %70 iken 1973'te %16'ya düşmüş, bunun yanısıra kapitalist ülkelerin payı %67'ye yükselmiştir.

Emperyalizmin güçlerine böylesine «dayanma», en

azından, bir açıklamanın yapılmasını gerektirmekteydi. Ve bu da hazırdı...

Çu En-lay, 4. Ulusal Halk Kongresinin 1. Oturumunda (Ocak 1975), hükümetin faaliyetleri üzerine hazırladığı raporunda, «kendi gücüne güven» belgisinin dış politikayla ilgili yönünü, «en başta kendi gücümüze güvenmek, bunun yanısıra da dış yardımlardan yararlanmak... İşte bizim hareket çizgimiz!» şeklinde yorumlamıştır. Ancak, ÇHC'nin dış politikasının pratiği, ülkedeki ana sanayi projelerinin daha çok, kredi veren, tesisat ve uzman ihtiyacının tümünü karşılayan kapitalist ülkelerin yardımlarıyla gerçekleştirildiğini göstermektedir. Kesin olmayan rakamlara göre Çin, yalnız 1973'te, 21 sanayi kuruluşu için gerekli olan 1,2-1,5 milyar dolar değerindeki tesisatın tümünü ABD, İngiltere, Fransa, Batı Almanya, Hollanda ve Japonya'dan satın almıştır. Ama buna rağmen Maocu propaganda, dış yardımla gerçekleşen bütün büyük projeleri, «Mao'nun politik çizgisinin» ve «kendi gücüne güven» ilkesinin utkusuna birer kanıt olarak göstermektedir.

Maocular Üçüncü Dünya ülkelerini, «kendi gücüne güven» ilkesine özellikle aktif bir şekilde zorlamakta ve böylece, Sovyetler Birliği ve sosyalist ülkeler topluluğunun diğer üyeleri ile gelişmekte olan ülkeler arasındaki ilişkileri baltalamaya çalışmaktadırlar. Bunun yanısıra Çin yönetimi, gelişmekte olan ülkelerin ekonomik bağımsızlıklarını güçlendirmek yerine, onları politik bakımdan Pekin'e bağımlı kılmayı amaçlayan ekonomik yardımlarını dayatmaktadır.

«Kendi gücüne güven» belgisi, iç politikada, sosyalist yönetim ilkelerine tümüyle ters düşmekte, dış politikada ise anti-Sovyetik kampanyanın yürütülmesi ve Maocula-

rın hegemonyacı amaçlarına ulaşması doğrultusunda bir araç olarak kullanılmaktadır.

«Tarım Ekonominin Temelidir»

«Büyük Hamle» döneminde Çin tarımı, Mao'cu anlayışın bir sonucu olarak gerek maddi ve mali alanlarda, gerekse işgücü alanında yoğun bir kaynak tüketiminin etkisi altında kaldı. «Büyük Hamle»nin başarısızlığı ve onun ardından gelen tarımsal bunalım, besin maddeleri stoklarının büyük ölçüde erimesine ve yiyecek maddeleri üretiminde ciddi bir düşüşe yol açtı. Ocak 1961'de toplanan ÇKP MK'nin 9. Plenumu, ivedi bir önlem olarak, «sermaye yatırımlarında kısıntıya gidilmesi» kararını onayladı, tarımsal üretimin artırılması yolunda yoğun bir çaba gösterilmesini istedi ve «tarımın ulusal ekonominin temeli olduğu» belgisini ilân etti. Bu zorlama önlem bile, Maocular tarafından, Mao'nun ekonomi politikte yeni bir buluşu olarak yorumlandı. Ancak, Çin ekonomisinde tarımın gerçekten büyük bir ağırlık taşıması, Maocuların öne sürdükleri gibi, tarıma, «bağımsız bir şekilde gelişebilme» yeteneği kazandıramadığı gibi, Maocuların gerçek anlamda izledikleri bir yol olan, **sanayiin gelişmesi pahasına tarıma önderlik verilebileceği anlamına da gelmemektedir.**

Maocuların teorik taşkınlıkları, sanayi yatırımları hacminin, 1958-59 döneminden 5-6 kat daha düşük olmasına yol açtı. Çin'de sanayi yatırımları gerçekten durdurulmuş, birçok sanayi işletmesi kapanmış ve pek çoğu da bir süre üretimini durdurmuştur. 20 milyonun üstünde insan, kentlerden kırsal alanlara göç etmiştir. Çıraklar dahil olmak üzere sanayi işçilerinin sayısı, 1960'ta 14.5 milyon iken, 1964'te 9-10 milyona düşmüştür.

1962'nin Nisanında toplanan 2. Ulusal Halk Kongresinin 3. oturumunda ve 1962'nin sonbaharında toplanan

ÇKP MK'nin 10. plenumunda, «tarım ekonominin temelidir» belgisi, Çin ekonomisinin gelişiminde genel bir politika olarak onaylanmıştır. Sözü edilen plenum, sanayide kalkınmanın yine arka plana düşürüldüğünü açıkça gösteren «tarım ekonominin temelidir» politikasına uygun bir şekilde «tarımın gelişimine öncelik verme» ve «tüm sanayi dallarındaki faaliyetleri sistemli olarak yeniden örgütleme» belgilerini kabul etmiştir. Bundan başka o yıllarda Çin'de, sosyalist sanayileşmeyi 80 yıl ertelemenin gerekliliği yolunda sözler işitilmeye başlanmıştır.

Yeni uygulamaya geçiş Çin'de çeşitli kesimlerin tepkisiyle karşılaştı. ÇKP içinde gerçekçi düşünceyi temsil eden güçler, bunu geçici bir gerileme olarak gördüler ve ulusal ekonomideki durumun normalleştirilmesinin, Parti'nin 8. Kongresince belirlenen ekonomi politikasına yeniden dönebilme olanağı yaratabileceğini umdular. Bu politika, aynı zamanda tarımı da yeniden örgütleme yeteneğine sahip bulunan, yalnızca büyük-ölçekli sanayiin sosyalizmin temelini oluşturduğunu ve bunun üretici güçlerin durumu açısından böyle olduğunu, yani sosyalist ekonominin örgütlenmesinde sanayiin temel alınmasının genel toplumsal gelişmede ana ölçüt olduğunu savunan Lenin'in tezine uygundu.

Liu Şao-şi ve destekleyicileri, üretici güçlerin hızlı gelişiminden yanaydılar; çünkü onlar bunu, Partinin başlıca görevi olarak kabul etmekteydiler. Bunlar, ülkeyi yeniden sanayileşme yoluna sokmaya çalıştılar ve «tarım ekonominin temelidir» tezinden kuşku duydular. Çin basını şöyle spekülasyonlar yapmaya başladı: «Tarımın modernleştirilmesi sanayiin yardımı olmaksızın gerçekleştirilemez. Yalnızca modern sanayi, tarım için gerekli üretim araçlarını sağlayabilir ve onun modernleştirilmesinin koşullarını yaratabilir.» (Halkın Günlüğü, 12 Mart 1963)

Daha sonra, 1964'ün Aralığındaki Ulusal Halk Kong-

resinin bir oturumunda, «tarım ekonominin temelidir» politikasında ciddi düzeltmeler yapıldı. «Büyük Hamle»yi izleyen dönem içindeki bu ilk düzeltmeler, «aynı zamanda, özellikle başlıca dalları olmak üzere ağır sanayiin hızlı gelişimini» sağlamayı amaçlamaktaydı. Yatırımlar, ağır sanayi ve her şeyden önce tüm istihraç sanayii dalları lehinde yeniden bölüştürüldü. 1964-65 yıllarında ÇHC, fabrikalar kurmak üzere makina ve donatım ithalatını artırdı.

Bu gerçekçi eğilimler, «Kültür Devrimi» tarafından engellendi. Sonuç, «tarım ekonominin temelidir» belgisinin bir kez daha günün geçerli kuralı olduğu şeklindeydi. Maocu yönetim, «tarım ekonominin temelidir» ilkesini «genel ekonomik bir yasa» olarak kabul etmişti ve bu ilkenin Çin'in «özel» gelişme yolu planından hareketle, önce tarımsal üretimi, bunun yardımıyla da önce hafif ve daha sonra da ağır sanayii geliştirmeyi ileri sürmekteydi. Tarımsal üretimde düzenli bir büyümeyi sağlamanın salt köylülerin çalışmasıyla mümkün olamayacağı hiç dikkate alınmamıştı. (Oysa) günümüz dünyasında tarımsal üretimde verimin artırılması, sanayiin gelişme düzeyine onun tarıma yeterli miktarda yüksek performanslı makinalar, mekanizmalar, yüksek kaliteli gübreler ve etkili sulama sistemleri sağlama yeteneğine bağlıydı.

1975'in Sonbaharında tarımla ilgili bir ulusal konferansta dağıtılan, Maocu politik büronun bir üyesi ve ÇHC Devlet Konseyinin bugünkü başkanı Hua Kuo-feng'in raporunda, «Çin'in genel ekonomik kalkınma politikasının tarımın gelişmesi temeline dayandığı» vurgulanmıştır. Bu, «tarım ekonominin temelidir» belgisinin günümüze dek getirilen, «Başkan Mao'nun stratejik savaş için hazırlıklar fikrinin» bir parçası olduğunun başka bir kanıtıdır. Daha bugünden Çin köylüleri, yalnızca tüm artık ürünlerini füze sanayiini, nükleer sanayii ve askeri üretimi geliştirmeye ayırmakla kalmıyorlar, aynı zamanda da «stratejik» ta-

hıl rezervleri oluşturmak ve kemerleri daha da fazla sıkmak zorunda bırakılıyorlar.

3. DIŞ POLİTİKA

«Doğudan Esen Rüzgâr, Batıdan Esen Rüzgârı Bastırıyor»

Daha 1949'un Aralığında Pekin'de düzenlenen Asya ve Okyanusya ülkeleri sendika federasyonlarının bir toplantısında, Mao'nun destekleyicileri, Asya'daki devrimci hareketi yönetme rolünün (kendilerine düştüğü yolundaki savlarının) doğruluğunu kanıtlamaya çalıştılar. Endonezya ve Hindistan Komünist Partilerine, bu ülkelerdeki somut durumu dikkate almayan programları dayatmaya çalıştılar. Ve bu partilerden, Çin'deki ulusal kurtuluş savaşımının deneyimini hareket noktası olarak almalarını istediler. Bu, aynı zamanda, «doğudan esen rüzgâr»ın «batıdan esen rüzgârı bastırması»na ilişkin tezin ortaya çıktığı sıralarda oluyordu.

Fakat o sırada Mao, Parti'nin ve halkın ezici çoğunluğunun, Çin toplumunun sosyalist yeniden kuruluşunun ancak Sovyetler Birliği'yle ve sosyalist ülkelerle bağlaşıklık içinde mümkün olabileceğine inandığını gözden kaçırmamak zorundaydı. İşte bu yüzden, 1957'de Moskova'da düzenlenen Komünist ve İşçi Partilerinin Uluslararası Danışma Toplantısında Mao, tezini şöyle yorumlamak zorunda kalmıştı: «Uluslararası durumda başka bir döneme girildiğine inanıyorum. Şimdi dünyada iki rüzgâr esiyor: Doğudan esen rüzgâr ve Batıdan esen rüzgâr; bu, sosyalizm güçlerinin, emperyalizm güçleri üzerinde ezici bir üstünlük kazanmış oldukları anlamına gelmektedir.»

Çin'li yöneticilerin politikasındaki milliyetçi eğilimler, 1958'den sonra kendilerini daha da açık bir şekilde gös-

termeye başlamıştı. ÇKP yöneticileri, Mao'nun fikirlerini dünya komünist hareketine yayma çabalarını başlatmışlardı. «Doğudan esen rüzgâr, batıdan esen rüzgârı bastırıyor» tezi, yeniden ve şöylece yorumlandı: «Asya, Afrika ve Latin Amerika, geleceğin devrimci fırtınalarının alanlarıdır; bu geri kalmış tarım alanlarında devrimler, Çin modeline uygun bir şekilde gelişecektir; dünya devriminin merkezi doğuya, Çin'e daha da çok kayacaktır.»

ÇKP temsilcileri, 1960'ın Kasımında Moskova'da düzenlenen Komünist ve İşçi Partilerinin Uluslararası Danışma Toplantısında, pek çok kardeş parti temsilcisinin, Çin yönetiminin birçok önemli temel sorunla ilgili tutumuna karşı yükselttikleri eleştirileri dinlemek zorunda kaldılar. Çin yönetiminin diğer tezlerinin yanısıra, «doğudan esen rüzgâr, batıdan esen rüzgârı bastırıyor» tezi de yoldaşça eleştirilere konu oldu. ÇKP temsilcileri, konuşmalarında bu eleştirileri kabul ettiklerini dile getirdiler. Fakat ÇKP, yönetimi, 14 Haziran 1963'te, Mao'nun «doğudan esen rüzgâr» tezinden kaynaklanan büyük devlet olma amacına yönelik spekülasyonları da dahil olmak üzere, onun dünya komünist hareketine önerdiği, 25 maddelik kendine özgü «genel politikası»nı dile getiren bir mektup yayınlamıştır.

Açıkça anlaşılıyor ki, Çin'li teorisyenler, savaşan ulusların sınıf birliği etrafında toplanmaları fikrinin yerine, doğu uluslarının Çin'in önderliğinde milliyetçi ve hatta ırkçı bir temelde ayrı bir grup oluşturmalarını koyma arzusundadırlar.

Çin'li yöneticilerin dayandıkları mantık şudur: Çin doğunun en büyük ülkesidir. Çin'in çıkarları, onun «batıdan esen rüzgârları» bastıracak olan «tarihin rüzgârlarının» kaynaklandığı bir ülke olması «gerçeğinde» ifadesini bulur. Görülüyor ki bu belgi, Çin yöneticilerinin hegemonya-

cı çabalarının ideolojik ve politik anlatımından başka bir şey değildir.

Bu utanmazca çabalar, «rüzgârlar» görüşünün yaratıcısı olan Mao'nun pek çok açıklamasında da onaylanmaktadır. Özellikle, Ağustos 1965'te toplanan ÇKP MK politik bürosunun bir oturumunda Mao, «Güneydoğu Asya'yı kazanır kazanmaz, bu alanda güçlerini yayabileceklerini, bunun Sovyetler Birliğinden esen Doğu Avrupa rüzgarına karşı güçleri kendi saflarına çekebilme olanağı sağlayacağını... böylelikle de, gerçekten doğudan esen rüzgârın batıdan esen rüzgârı bastıracağını» yineliyordu.

Büyük devlet olma özlemlerinde ve serüvenci eğilimlerde ifadesini bulan Çin'in dış politikası, başlıca amacı uluslararası ölçüde sosyalizme karşı doğrudan bir saldırıyı başlatma çabası olan «Kültür Devrimi» yıllarında kendini açıkça belli ediyordu. Maocuların, Pekin'den esen rüzgarın Maoculuğun bayrağını dünyanın tüm merkezlerinde dalgalandıracağını ilan etmeleri işte bu döneme rastlar.

Pekin'in uluslararası ölçekteki pratiği, «doğudan esen rüzgârın» sihirli gücüne ilişkin ne idüğü belirsiz spekülasyonlara başlayan Maocu yönetimin, artık kesin olarak enternasyonalizm fikirlerinden uzaklaştığını giderek daha fazla açığa vurmaktadır. Pekin, sömürgeciliğe karşı savaşan uluslar arasından milliyetçi ve hatta ırkçı düşünceleri kışkırtmaya yönelik bir politika izlemekte ve gitgide daha açık bir şekilde aşırı gerici güçlerin kampındaki yerini almaktadır.

«Sosyal - Emperyalizm»

«Sosyal-emperyalizm» deyimi Marksçı yazında yeni bir deyim değildir. V.İ.Lenin bu deyimi, eserlerinde, işçi sınıfının çıkarlarına ve devrime ihanet eden, proletarya

enternasyonalizminin ilkelerinden uzaklaşan ve emperyalizmin uşağı haline gelen II. Enternasyonalin yöneticilerini teşhir etmek amacıyla kullanmıştı. Lenin eserlerinde, «kapitalistlerin hizmetindeki yönetici sınıflardan», kendilerini burjuvaziye satmış olan ve «bütün ülkelerde burjuvaziyi destekleyen sosyal-emperyalistlerden ve benzerlerinden» kızgınlıkla sözeder. Lenin sosyal-emperyalist deyimi, işçi sınıfı hareketi içinde faaliyet gösteren uluslararası emperyalizmin ajanlarını tanımlamakta kullanmaktadır.

Maocu propaganda, dünya devriminin önderi olan Lenin'in otoritesini ve onun oportünizmin her biçimine karşı boyun eğmez tutumunu bir spekülasyon konusu yapmakta, Lenin'in sözlerine farklı anlamlar yüklemeye çalışmaktadır.

«Sosyal-emperyalizm» deyimiyle SBKP yönetimi ve Sovyet Devleti kasdedilmekte olup bu deyim, ilk kez Ağustos 1968'de Halkın Günlüğü gazetesinde kullanılmıştır.

O tarihlerden bu yana Maocu propaganda, SBKP'nin ve Sovyet Hükümetinin iç ve dış politikasına gölge düşürmek amacını gizlemeye bile gerek görmeden bu deyimi çok sık kullanmaya koyulmuştur. Öte yandan Maocular, anti-Sovyetik politikalarına, «sosyal-emperyalizme karşı savaşmak» görevini ilan eden ülkenin yeni Anayasasında «kutsal» bir yer vermeyi de ihmal etmemişlerdir.

Halkın Günlüğü'nün yazarları, «sosyal-emperyalizm» deyimini açıklayan özel bir makale yayınlamışlardır. Anti-Sovyetik uydurmalarla dolu olan bu açıklamada, sosyal emperyalizm, «sosyalizm maskesi takmış emperyalizm» diye tanımlanmıştır. (Halkın Günlüğü, 30 Ağustos 1975, sf. 4). SBKP yönetimi ve Sovyet Devleti, Halkın Günlüğünde, «ülkelerinde kapitalizmin her bakımdan restorasyonunu gerçekleştirmek» ve «Amerikan emperyalizmi ile dünyanın nüfuz bölgelerine ayrılması amacına yönelik gizli

anlaşmalara varmak» gibi iftiralara konu olmuştur. Pekin propagandacıları, Lenin'in «sözde sosyalizm, pratikte ise emperyalizm» diye tanımladığı sosyal-emperyalizm deyiminde tam anlamını bulan, Çin halkına ve tüm ilerici insanlığa karşı işledikleri suçlarını gizlemek ve meşrulaştırmak amacıyla, bu sosyalist devlete karşı böylesine suçlamalara başvurmaktan medet ummaktadırlar.

Günümüzde, Mao'nun Çin'de «kapitalizmin restorasyonu» ve «yozlaşma» olarak tanımladığı politika, gerçekte, ÇKP'nin en akıllı enternasyonalist-komünistleri tarafından sürekli şekilde Maocu politikaya karşı yöneltilen, Marksçılık-Leninciliğin ilkelerine dayalı ve halkın yaşam düzeyinin yükseltilmesini amaçlayan, Sovyetler Birliğindeki utkusu bugün tarihsel bir gerçek olarak gözler önünde duran politikadır.

Maocuların uluslararası ölçekteki politikalarının pratiğine gelince; bu pratik Leninciliğin sosyal-emperyalizm tanımına tamamen uymaktadır. Çin'li yöneticiler, açıkça NATO'nun güçlendirilmesini istemekte ve Ortak Pazarı desteklemektedirler. Onlar, faşist Pinocet Cuntası'yla, Angola'daki karşı-devrimcilerle ve Güney Afrika Cumhuriyetindeki ırkçılarla yakın ilişkiler kurmuşlardır.

Çin'i ziyarete gelen Batı Almanyalılar, Maocu dünya görüşünün bir gereği olan, «Almanya'nın birleştirilmesi», yani Demokratik Alman Cumhuriyetinde sosyalizmin tasfiye edilmesi amacıyla sürekli şekilde savaşa kışkırtılmışlar, Amerikalı politikacılara, Güney Kore'deki ve Tayland'daki güçlerini çekmemeleri salık verilmiş, Japonlara ise, Sovyetler Birliğinden «eski topraklarını» geri istemeleri gerektiği hatırlatılmıştır.

Baş düşmanlarının emperyalizm değil de sosyalist ülkeler olduğunu ileri süren ve dünya sosyalizmine karşı yürüttükleri savaşımda, emperyalizmin en gerici güçlerine yardım elini uzatan Maocular, aşırı gerici güçlerle, ilke-

siz politik ve ekonomik gizli anlaşmalara girmektedirler. Lenin'in tanımıyla, bu, sosyal-emperyalizmin ta kendisidir.

Bugünkü Çin yöneticileri -L.İ.Brejnev'in, SBKP'nin 25. Kongresine sunduğu raporda belirttiği gibi-, Batı ülkelerinde yumuşamaya karşı olanlardan ve en aşırı militaristlerden tutun da, Güney Afrika'nın ırkçılarına ve Şili'deki faşist cuntaya varana kadar, tüm dünya gericiliğinin eğilimleriyle tamamen uyumlu bir politika izlemektedirler. Bu politika, gerçekte, yalnızca sosyalist ilkelere ve ülkülere büsbütün yabancı olmakla kalmamış, aynı zamanda, emperyalizmin sosyalizme karşı savaşımında da önemli bir destek gücü haline gelmiştir.

«Süper Devletler»

ÇHC Devlet Konseyinin Başkan yardımcılarından biri, 16 Temmuz 1970'te Pekin'de, Irak devriminin ikinci yıldönümüne rastlayan bir kabul töreninde yaptığı konuşmada, ABD'nin, bugünkü konumuyla, yakın-doğuda «güçler dengesi»ni korumayı amaçladığını söylemiştir. Konuşmacı, bu «denge»nin korunmaması halinde, «süper devletler» arasında doğrudan bir çatışma tehlikesinin ortaya çıkabileceğinden söz etmektedir. ABD'nin bu tutumu, -Çin'li konuşmacının iddiasına göre- «süper devletlerin, yakın-doğuda nüfuz alanları belirleme ve bu alanları denetimleri altında tutma amacıyla giriştikleri çılgınca çabaları» ifadesinden başka bir şey değildir.

Bu konuşmada, «süper devletler» deyimiyle kastedilen ülkelerin adları henüz açıkça belirtilmemişti.

Ancak Maocuların, «süper devletler» deyimiyle ABD'yi ve SSCB'yi kastettikleri, Çin'li yöneticiler tarafından yapılan diğer konuşmalarda, Çin basınında yer alan makalelerde ve radyo programlarında açıkça ortaya çıkmaktadır. Çin Halk Kurtuluş Ordusunun 43. kuruluş yıldönü-

münde üç Çin gazetesinde -Halkın Günlüğü, Çiek-fang-çin pao ve Hung çion- yayınlanan bir başyazıda da, yine bu noktaya işaret edilmiştir. Bu başyazıda, «süper devletler» deyimiyle, gerek «Üçüncü Dünya»nın, gerekse «İkinci Dünya»nın (ABD ve SSCB dışındaki gelişmiş ülkelerin) birlikte yürüttükleri savaşımın «ortak hedefi» olan «Birinci Dünya» ülkeleri (ABD ve SSCB) tanımlanmıştır.

«Süper devletler» deyimi eleştirilirken, toplumsal ve ekonomik sistemleri farklı iki devletin -ABD'nin ve SSCB'nin-, ortak amaçlar peşinde koştuklarının iddia edilmesi ve bu nedenle her ikisinin de açıkça aynı kefeye konulmak istenmesi dikkate değer. Bu, Çu-En-Lay'ın ÇKP'nin 10. Kongresine sunduğu raporda da belirtildiği gibi, «dünya çapında bir hegemonyanın gerçekleştirilmesi»nden başka bir şey değildir. Bu amaç, iki «süper devletin» bir yandan savaşarak, bir yandan da gizli anlaşmalara girerek ulaşmak istedikleri bir amaçtır.

L.İ. Brejnev, Haziran 1972'deki bir konuşmasında, bu sorunla ilgili olarak şunları söylemişti: «Günümüzde şu ya da bu devletin uluslararası alandaki rolü üzerine çok söz edilmektedir. Dahası, bir «süper devletler» deyimi ortaya atılmıştır. Bizler, ülkeler arasındaki sınıf farklılıklarını silmeye karşıyız. Sovyetler Birliği, gerçekten büyük ve güçlü bir devlettir; ama o, her şeyden önce, sınıf temeline dayalı dış politikasıyla, sosyalist bir devlettir. Aynı politika, sosyalizmin güçlerini birleştirme, tüm ulusların barış içinde özgür, bağımsız ve eşit haklara sahip bir şekilde hareket edebilmelerini sağlama amacıyla savaşım yürüten ve bu savaşımda uluslararası planda yakın işbirliğine önem veren diğer kardeş sosyalist ülkeler tarafından da uygulanmaktadır. Bu politika, 'büyük' ya da 'küçük' devletlere özgü bir politika değildir.»

Pekin yöneticileri, bu sorunu kendilerine özgü bir yaklaşımla ele alıyorlardı. Ocak 1975'te onaylanan Çin Ana-

yasasında Çin halkı, «süper devletlerin hegemonyacılığına» karşı bir savaşım yürütmekte yükümlü kılınmıştır. Bunun anlamı, «süper devletlere» karşı savaşımın, bir devlet politikası haline getirilmesidir.

Çin propagandası aynı zamanda, sürekli bir şekilde «Çin'in asla bir süper devlet olmayacağını» ileri sürmektedir. Bu, yeni Çin Anayasasında da, yazılıdır. Ama pratikte Çin'li yöneticiler, çeşitli devletleri Çin'in çevresinde gruplandırmaya ve onları, üstün devlet olma amacıyla yürüttükleri savaşımda kullanmaya çalışmaktadırlar. Gerçekte ise Çin, daha bugünden, küçük ve orta büyüklükteki ülkeleri «süper devletlerin despotizmine» karşı koruyacak olan özel bir «süper devlet» rolünü üstlenmek iddiasındadır. Pekin için «süper devletler» teorisi, yalnızca, Çin'in sosyalizme ve ilerlemeden yana güçlere karşı savaşımını meşrulaştırmanın, anti-Sovyetik ve anti-sosyalist politikasını uygulayabilmek amacıyla Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerine karşı utkuya ulaşmasının bir aracıdır.

Çin yönetimi, «iki süper devlete karşı savaşımın» günümüzün başlıca sorunu olduğunu açıklamakta, bu «güncel görev»i, ülkelerin ezici çoğunluğunun politikasıyla uyumlu hale getirmek ve silahsızlanmayı, barışın korunmasını ve ulusların güvenliğinin sağlanmasını geri kalmış ülkelere bırakmak istemektedir. Maocular, gelişmekte olan ülkelerin anti-emperyalist çabalarını Sovyetler Birliğine karşı yöneltmeyi ve böylelikle de, asıl **emperyalist süper devlet olan ABD'nin ana hedef olmaktan çıkarılmasını güvence altına almayı amaçlamaktadırlar.**

«Dağın Tepesine Oturup, Kaplanların Dövüşünü İzlemek»

Maocular uluslararası gelişmelerdeki ana eğilimleri tamamıyla çarpıtarak, ilk ve son kez uluslararası gergin-

liği ve silahlı çatışmaları savunma yoluna gitmişlerdir. Maocular, dünya kamuoyunu, yeni bir dünya savaşının kaçınılmaz olduğu fikrini kabul etmeye zorlamaktadırlar.

Maocu propoganda, «barışın bir kuşağın yaşamından daha uzun sürmeyeceğini» ve «her kuşağın bir savaş yaşayacağını» ileri sürmektedirler.

Bu militarist fikirler, Çin Anayasasında ve aynı zamanda Maocu partinin 9. ve 10. Kongre kararlarında yasal anlatımını bulmuştur. Bu devlet belgelerinde yer alan Mao'nun dış politikaya ilişkin görüşleri, dünyadaki «kaos»u ve Maocu planlara göre Çin'i uluslararası alanda önder güç haline getireceği umulan «sömürge başkaldırılarını» sürdürmeyi haklı çıkarmada özel bir öneme sahiptir.

Çu En-Lay, ÇKP'nin 10. Kongresinde, «dev başkaldırıların yararı»ndan söz etmiştir. Çünkü bunlar, Maoculara göre, «olumlu uluslararası gelişmelere katkıda bulunurlar». Bu kaos içinde Maocuların rolü, ABD ile SSCB arasındaki silahlı çatışmaları tahrik etmektir. Çin, bu çatışmanın dışında kalmalı ve «dağın tepesinden» «iki kaplanın döğüşünü» izlemelidir.

Mao'nun «iki kaplan» yakıştırması, Çin'in üstün devlet olma politikasını haklı çıkarmak amacıyla, «iki kaplanı birbiriyle kapışmaya tahrik edin; biri ölüp, diğeri yaralanana kadar bekleyin ve daha sonra yaralı kaplanı bağlayın...» sözünün yer aldığı eski bir Çin **masalından** ve kıssadan hisse olarak seçilip alınmıştır.

Mao, iki rakibin savaşımından avantaj sağlama fikrine sürekli bir ilgi göstermiştir. Mao, Çin tarihinden bu fikri haklı çıkaracak dayanaklar aramış ve böylesi bir taktiği başarıyla uygulamış olan Çu Ke-Liyang adlı eski bir Çin savaşçısını göklere çıkarmıştır. Yine Japonya'ya karşı savaşta Mao, Yenan mağaralarında oturup, milyonlarca yurttaşının Japon kölecilerine karşı savaşımda nasıl öldüklerini «bir dağın tepesinden» izlemiştir. 2. Dünya Sa-

vaşının en şiddetlendiği yıllarda Sovyet halkının Alman faşizmini dize getireceğine inanmayan Mao, sırf gelecekteki politik entirikalarını tezgahlayabilmek amacıyla kendi gücünü israf etmemeyi düşünmüş ve «kaplanların döğüşünün» sonucunu pasif bir tutum içinde beklemiştir.

Maocuların, 1960'ların başında açıkça benimsedikleri «özel» dış politika programında «iki kaplanın döğüşü» görüşüne önemli bir yer vermeleri çok doğaldır. Bu «özel» Maocu politikanın, «barış için savaşım devrimi engeller» gibi sözde solcu bir anlayışı dile getirmesinin ardında, dünya çapında bir çatışmayı tahrik etmenin ve eski savaş alanları üzerinde «daha büyük bir Çin Devleti»ni kurmanın çabaları gizlidir.

Maocu Çin Yönetiminin tüm ilerici güçlerle ortak eylemi reddedip kendi üstün devlet olma amaçlarına ulaşmak üzere somut adımlar atmaya başlaması bu dönemde olmuştur.

Çin ordusu daha 1958'de, Taiwan Strait'te ABD'yle imzaladığı bir bağlaşıklık anlaşması uyarınca kendini güvence altına alan Çan Kay-Şek kuvvetlerinin işgal etmiş bulunduğu, kıyıdan biraz uzaktaki Quemay ve Ma-tsu adalarına top ateşi açarak tehlikeli bir durum yaratmıştı. Bu, Sovyetler Birliğine danışılmadan girişilmiş, Sovyetler Birliği ile Çin arasındaki dostluk, bağlaşıklık ve yardımlaşma anlaşmasına tümüyle karşı bir hareketti.

Bir yıl sonra Mao, Hindistan sınırında silahlı bir çatışmayı tahrik ederek benzeri bir girişimde bulundu. Bu girişim, yalnızca bağımsızlığına yeni kavuşmuş devletleri güçlendirmeyi amaçlayan dünya komünist hareketinin ortak politikasından bir sapma olmakla kalmayıp, aynı zamanda, barış içinde yanyana yaşama ilkelerini zedelemekte ve dünyayı o sıkıntılı «soğuk savaş» dönemine geri götürmekteydi.

Karaipler bunalımının başgösterdiği 1962 yılında, ül-

keler topluluğunun gücünü kanıtlamasını gerektiren bir durumda, Çin'li yöneticiler, Kuba'nın yardımına koşacakları yerde, onu arkadan hançerlemek ve bunalımı SSCB ile ADB arasında askeri bir çatışmaya dönüştürmek amacıyla çaba harcadılar.

Maocular, Yakın-Doğuda durumu gerginleştirecek olan her girişimi desteklemekte, Araplara «yürekli eylemler»e geçmelerini önermekte ve çatışmaların barışçı yollarla durdurulmasını reddetmektedirler. Ama onlar, Arap devletlerine karşı herhangi bir sorumluluk üstlenmeye hiç te istekli değillerdir.

Maocular, «bir dağın tepesine oturup, iki kaplanın döğüşünü izlemek» politikasına tamamen uygun bir şekilde, böylesine aktif bir tutumla savundukları bir savaşım getirebileceği herhangi bir uluslararası yükümlülükten kendilerini genellikle sıyırma çabasındadırlar.

Maocular, devletlerin dünya çapındaki konumunu («Üç Dünya» teorisi) şöyle değerlendirmektedirler. Bütün ülkeler kendileri için ana hedef olan iki «süper devlete», özellikle de Maocuların «bir numaralı düşmanı» saydıkları Sovyetler Birliğine karşı savaşımlarında uyumlu bir çaba göstermelidirler.

Amerikan emperyalizminden söz edildiğinde aşırı bir nezaketi elden bırakmayan Maocu yöneticiler, emperyalizmin bazı taşkınlıkları karşısında, ya «ciddi şekilde uyarma» taktiğine başvurmakta ya da bunlara tamamen gözlerini kapamaktadırlar.

Ayrıca Pekin'in, **Diego Garcia** adasında ABD'nin askeri üs kurmasını onaylaması, Güney Kore, Tayland ve Asya'nın diğer bölgelerinde ABD'nin varlığını desteklemesi, Tayvan sorununa yaklaşımının ABD'nin bu konudaki tutumuyla ilginç bir benzerlik göstermesi de, Maocuların

Amerikan emperyalistleriyle kesin dayanışmasına birer konıt olmaktadır.

Çin Dışişleri bakanı, 1975 yazında Tientsin'de bir mitingde konuşurken, benzer bir durumun pek ilginç bir açıklamasını yapmış ve bunu Maocu «iki kaplan» fikrine bağlamıştır. Bakan, «eğer biz Sovyetler Birliği ile Amerika arasında hiç bir fark görmezsek ve her iki hegemonyacı devlet üzerindeki baskılarımızı artırmazsak, onlar güçlerini birleştirebilirler ve bizim de kollarımız bağlanabilir. O halde, baş düşmanı ve ikinci düşmanı ayırmak gereklidir...» demiştir. Bu taktik, Maocuların, Amerikan saldırısına direnen Vietnam halkı karşısındaki tavırlarında da açıkça ortadadır.

Mao, milyonlarca kişinin katıldığı ve «Amerikan emperyalistlerine» karşı küfürlerin savrulduğu Pekin'deki protesto gösterileri sırasında Amerika'ya, «Çinlilerin, ancak Çin'e saldırması halinde ABD'yle savaşacaklarına, Çinlilerin kendi iç sorunlarına ağırlık tanıdıkları»na ilişkin güvence vermişti. Mao'nun bu garantiyi vermesinden birkaç hafta sonra, ABD'nin, Vietnam Demokratik Cumhuriyetine karşı bombalı bir saldırıya başlaması çok doğaldır.

Fakat dünyadaki koşullar değişmektedir. Bugün Çin yönetimi, «bir dağın tepesine oturup, kaplanların döğüşünü izlemek» olanağını, geçmişe oranla çok daha az bulabilmektedir. Pekin propagandasının «her kuşak bir savaş yaşayacaktır» iddialarına rağmen, günümüzün kuşağı «kendi savaşını yaşamak» istememekte ve hiç kimse, Çin panayırında öyle kolayca kaplan rolü oynamaya özenmemektedir. Pekin'e resmi ziyaretler düzenleyen diğer ülkelerin devlet adamlarının, Maocu öğretiyle ilgilerini kesmek zorunda kalanlarının sayısı giderek artmaktadır. Bugün Pekin'deki strateji uzmanlarının devraldığı Çin yönetiminin geleneksel yöntemlerinin günümüz dünyasındaki

ana gelişme eğilimlerine uygun düşmediği açıkça ortadadır.

«Üç Dünya» Teorisi

Yarım yüzyıldan fazla bir süre önce, V.İ. Lenin, Çarlık Rusya'sındaki Oktobr Devrimi'nden sonra, bütün uluslar ve ülkeler arasındaki ilişkileri, «bir avuç emperyalist devlet tarafından Sovyetlerin hareketine ve Sovyetler Birliği'ne karşı açılan savaşımın belirlediğini» söylemiştir. «Eğer bu gerçeği gözden kaçıracak olursak, herhangi bir ulusal sorunu ya da sömürge sorununu doğru bir şekilde formüle edemeyiz. Komünist Partileri, gerek uygar ülkelerdeki, gerekse geri kalmış ülkelerdeki politik sorunların doğru bir çözümüne, ancak bu görüş doğrultusunda hareket ettikleri zaman ulaşabilirler.»(1)

Son birkaç onyıl içindeki tarihsel gelişme çürütülemez bir şekilde ortaya koymuştur ki, dünyadaki gerek gelişimi, gerek ulusal kurtuluş hareketlerinin, gerekse uluslararası işçi ve demokrasi hareketlerinin başarılarını ve geçici başarısızlıklarını, iki dünya sistemi arasındaki -kapitalizm ile sosyalizm arasındaki- savaşım belirlemektedir.

Maocu liderler, Marksçılığın ilkelerinden saptıklarını, sosyalist ülkeler topluluğundan ayrıldıklarını örtbas etmek ve aynı zamanda dünya ulusal kurtuluş hareketinin desteğini sağlamak çabası içinde; «üç dünya» kavramına, «ara-bölgeler» denilen teoriye ve «büyük, küçük ve orta-büyüklükteki ülkeler» teorisine saplanmışlardır.

Tarihsel gelişmeyi, bütün küçük ve orta büyüklükteki devletlerin iki «süper» devletle, ABD'yle Sovyetler Birliği'yle çatışmalarının belirlediği yolundaki gerici teori ye-

(1) V. İ. Lenin, Toplu Eserler (İng. Basım), Cilt 31, sayfa: 236.

ni değildir. Maocular, bu teoriyi burjuva ideolojilerinden almışlar ve onu, iki «ara-bölge» tezine eklemişlerdir.

Bu kavramın başlangıçtaki ifadesine göre, tüm dünya üç parçaya ya da bölgeye bölünmüştü: 1) ABD'nin başını çektiği kapitalist Batı dünyası, 2) Dünya Sosyalist Sistemi, 3) Üçüncü Dünya diye adlandırılan Asya'nın, Afrika'nın ve Latin Amerika'nın bağımsız ulusal devletleri ile aynı zamanda, bu kıtalarda bağımsızlıkları için savaşan ülkeler. (1) Mao'nun teori alanındaki spekülasyonlarında, «Üçüncü Dünya» deyiminin yerine bazen «ara-bölge» deyimi kullanılmıştır. 1946'da Mao, Amerikan gazetecisi Anne Louise Stroug'la bir görüşmesinde, «ABD ile Sovyetler Birliği arasında Avrupa'nın, Asya'nın ve Afrika'nın birçok kapitalist, sömürge ve yarı-sömürge ülkesini kapsayan büyük bir bölge vardır» demiştir. 1960'ların ilk yıllarında, «Durumun köklü bir şekilde değiştiği, -sosyalist devletlerdeki devrimlerin ve sosyalizm kuruculuğunun henüz yeni başarılar elde ettiği-, ulusal kurtuluş hareketinin hızla serpilip önemli utkular kazandığı, Amerikan emperyalizminin daha da derin bir bunalıma girdiği, Batı Avrupa, Japonya ve Okyanusya ülkelerinin giderek kendi ekonomilerini yeniden kurup geliştirdikleri» sırada, -yukarıda adı geçen Halkın Günlüğü'ndeki makalede belirtilen- «üç dünya» ve «ara-bölgeler» kavramları önemli değişmelere uğradı.

Mao, sosyalizmden kesinlikle ayrılmasını haklı göstermek ve günümüze kadar geçerli kalmış olan, dünyanın bölgelere ayrılması konusundaki yeni anlayışına zemin hazırlamak üzere iki «ara-bölge» fikrini ileri sürmüştür. «Asya'nın, Afrika'nın, Latin Amerika'nın tümü ve Kanada, emperyalizme karşı savaşıyorlar... Günümüzde iki ara-bölge bulunmaktadır. Birincisi Asya'yı, Afrika'yı ve La-

(1) Halkın Günlüğü, 14 Ekim 1945, sayfa: 5.

tin Amerika'yı içine almaktadır, ikincisi ise Avrupa'yı, Kuzey Amerika'yı ve Okyanusya'yı.» Böylelikle, Mao'ya göre, tüm dünya dört kampa bölünmüş oluyordu: -birincisi sosyal, politik ve ekonomik sistemleri farklılık gösteren iki büyük devlet, ABD ve SSCB tarafından oluşturulmuştu; ikincisi Çin'di ve bunların arasında iki «ara-bölge» bulunmaktaydı- bu «ara bölgeler»den birisi Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinden oluşuyor, ikincisi ise ABD dışındaki emperyalist devletlerin tümünü kapsıyordu. Buradan, «ara-bölgeler»in, amaçları ve çıkarları birbirinden açıkça farklı olan gerek Portekiz gibi sömürgeci devletleri, gerekse Angola gibi bağımsızlıkları için savaşan ülkeleri kapsadığı- anlaşılıyordu.

Maocu liderlerin dünyanın bölgelere ayrılması konusundaki yeni anlayışlarında, SSCB dışındaki sosyalist ülkelerden sözetmemeyi yeğlemeleri dikkate değer. Bu yolla Maocular, daha o tarihlerde, «dünya sosyalist sistemi denilen şey hiç bir zaman varolmamıştır» (Halkın Günlüğü, 3 Eylül 1968) ifadesine yer veren, daha sonraki açıklamalarına temel hazırlıyorlardı. (Çu En-Lay, 1968/Eylül)

1974'teki Birleşmiş Milletler Genel Kurulu toplantısında, «üç dünya» teorisinin yeni biçimi ortaya atıldı ve günümüze kadar geçerli kaldı. Çin temsilcileri, «İkinci Dünya Savaşından sonra bir süre varolan sosyalist kampı» artık yok saydıklarını belirttiler. «Bugün yeryüzü, gerçekte, karşılıklı olarak birbirine bağlı ve karşılıklı olarak uzlaşmaz bir şekilde birbirini dışlayan üç parçadan ya da üç dünyadan oluşmuştur. ABD ve SSCB birinci dünyadır; Asya'nın, Afrika'nın, Latin Amerika'nın ve diğer bölgelerin gelişmekte olan ülkeleri de Üçüncü Dünyadır; bu ikisi arasındaki gelişmiş ülkeler ise İkinci Dünya'dır» demişlerdi. (Halkın Günlüğü, 11 Nisan 1974) Soruna sınıfsal açıdan Marksçı bir yaklaşımın önemini yadsıyan bu ilkesiz «teori», Avrupa'daki sosyalist ülkelerin varlığını göz-

ardı etmekte (bu kavram, olsa olsa, ancak sosyalist ülkelerin hangi dünyanın parçası olduklarına ilişkin tahminde bulunmaya olanak veriyor), Asya'daki ve Latin Amerika'daki; Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti, Moğolistan Halk Cumhuriyeti ve Kuba gibi sosyalist ülkelere -«Üçüncü Dünya» denilen dünyaya dahil ülkelerin bugün yüzyüze bulundukları toplumsal, politik ve ekonomik sorunları, o ülkelerin yıllarca önce başarıyla çözümlemiş oldukları çok iyi bilindiği haldegelişmekte olan ülkeler arasında yer vermektedirler.

Çin'li liderler, dünyanın bölgelere ayrılmasına ilişkin bugünkü anlayışa göre, Çin Halk Cumhuriyetinin daha 1950'lerin sonlarında «Üçüncü Dünya» ülkeleri kategorisine girdiği görüşünü ileri sürmeye başlamışlardı. Örneğin Mao 1957'de «politik bakımdan ve nüfus yönünden Çin büyük bir devlettir, ama aynı zamanda ekonomik bakımdan küçük bir ülkedir» iddiasında bulunmuştur. (Sovyet yüksek öğrenim kuruluşlarındaki Çin'li öğrencilerle,Moskova Devlet Üniversitesinde bir toplantıda yapılan konuşma, 17 Kasım 1957) Bu, 1974'teki B.M. Genel Kurulu toplantısında «Çin sosyalist ve aynı zamanda gelişmekte olan bir ülkedir. Çin Üçüncü Dünya'nın bir parçasıdır» diyen eski Devlet Konseyi Başkan yardımcısı tarafından da bir kez daha doğrulanmıştır.

Maocularda, aynı kavramın, biraz farklı bir başka yorumu daha vardır: O yoruma göre, dünya iki parçaya -bir yanda «iki süper devlet», «iki hegemonyacı»; diğer yanda bu «iki süper devletin saldırısına, denetimine, müdahalesine ve baskısına hedef olan küçük, orta-büyüklükte ve zayıf devletler»- bölünmüştür. Yine o yoruma göre, günümüzdeki uluslararası ilişkilerin başlıca içeriği, daha önce gerek birinci bölge, gerekse ikinci bölge içine giren «küçük ve orta-büyüklükteki» ülkelerin «iki süper devlete» karşı savaşımıdır.

Maocular, «üç dünya» teorisinin bu yorumunu uygun olarak Çin'i, -dünyanın en büyük ülkelerinden biri, B.M. Güvenlik Konseyinin değişmez bir üyesi, sayıca en güçlü, düzenli orduya sahip bir ülke ve kendi füzelerini ve nükleer silahlarını yoğun bir şekilde kendi başına yapan bir ülke- kısacası, «yoksul ülkeler arasında en güçlü ülke» olarak göstermek istemektedirler.

Pekin'in Çin'i «Üçüncü Dünya» ülkeleri arasına koyma çabaları, özellikle, bu ülkeleri Çin'in etkisi altına sokmayı kolaylaştırmak anlamındadır. Çin yöneticileri sosyalist dünyadan farklılıklarını özellikle vurgularken, Çin halkının yaşamı düzeyinin düşüklüğüne de bir özür bulmaya çalışmaktadırlar. Çin yöneticileri, yalnızca Çin'e yarar sağladığı sürece Çin'in sosyalist ülkeler topluluğuna üyeliğinden sözetmekte ve kendi hegemonyacı amaçları sosyalist ülkeler topluluğunun barışsever politikasıyla uyuşmazlığa düşer düşmez, kendini topluluktan ayırmaya hız vermektedirler.

Pekin, kendi çıkarlarını «Üçüncü Dünya» ülkelerinin ortak çıkarları olarak göstermeye çalışmaktadır. Oysa, uluslararası temel konularda, özellikle barış, güvenlik ve silahsızlanma sorunlarında, Çin ile «Üçüncü Dünya» tamamen zıt görüşlere sahiptirler. Gelişmekte olan ülkeler, Pekin'in yumuşamaya karşı eylemlerini anlayamamakta ve kesin bir şekilde, uluslararası gerginliğin giderilmesinden yana olduklarını açıklamaktadırlar.

Pekin'deki yöneticiler, eylemleriyle, gelişmekte olan ülkelerdeki halkların yazgıları ve gereksinimleri karşısında mutlak bir kayıtsızlık içinde olduklarını kanıtlamaktadırlar. Pekin, aralarında en gerici rejimlerin de bulunduğu çeşitli devletlerle ilişkileri geliştirmeye önem vermekte, ama gerçekte, hiç bir yardım yapmadığı ve salt Sovyetler Birliğine karşı savaşımında kullanmaya çalıştığı ulusal kurtuluş hareketlerine ilgisini giderek yitirmektedir.

Pekin'in, «Üçüncü Dünya» ülkeleri ile Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler arasına kama sokma ve anti-emperyalist, anti-sömürgeci cepheyi parçalama çabaları «Üçüncü Dünya» ülkelerinin çıkarlarına çok büyük zararlar vermektedir. Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkeleri, sosyalist dünya'yla yakın işbirliği içinde hareket ettiklerinde, emperyalist müdahaleye ve sömürgeciliğe karşı savaşımda barışın ve uluslararası güvenliğin korunmasında büyük başarılara ulaşıldığını defalarca görmüşlerdir.

Buna karşılık, son yılların olayları, ulusal kurtuluş hareketlerinin Pekin ideolojisinden etkilendiği durumlarda, yenilgiden kurtulamadıklarının alışılagelmiş örneklerini vermektedir. Bu olaylar, yalnızca devrimcilerin ve yurtseverlerin öldürülmesine değil, aynı zamanda, yerel gerici güçlerin konumlarını ve emperyalizmin bu ülkelerdeki etkisini güçlendirmesine de yol açmıştır. Gerici ve sömürgeci rejimlerin, Çin yöneticilerinin ulusal Kurtuluş hareketleri içindeki ayrılıkçı faaliyetlerine büyük umutlar bağlaması bir rastlantı değildir.

«Halk Savaşı»

«Halk Savaşı» teorisi, uzun yıllar boyunca, Çin ordusunun oluşturulmasında başvurulan belli başlı bir teori olmuştur. Mao ve izleyicileri, düşmanın donatım ve malzeme bakımından ezici bir üstünlüğe sahip bulunduğu koşullar ülkenin bağımsızlığı için savaşmak zorunda kalmışlardır. Bu yüzden Maocular, ordu teorisinde, savaşta insanın belirleyici rolünü vurgulayan partizan savaşı yöntemlerini kullanmışlardır.

Mao tarafından formüle edilen «halk savaşı»nın bütün «mantığı»: «düşman ilerler, biz geri çekiliriz; düşman durur, biz peşpeşe saldırırız; düşman yorulur, biz hücum

ederiz; düşman geri çekilir, biz kovalarız» şeklindedir. Buna rağmen Maocular, bugün bile, partizan savaşına ya da «halk savaşı»na hâlâ stratejik bir önem atfetmektedirler.

Günümüzün savaşlarında insan ile silah arasındaki ilişki sorunu üzerine Maocu görüş, «utkuları ve yenilgileri halk tayin eder, ne olursa olsun silahlar değil!» şeklindeki formülasyonda açıkça dile getirilmektedir.

Benzer formülasyonlar, aslında doğru olmalarına rağmen, Maocu anlayış içinde tamamen farklı bir içerik kazanmışlardır. Bunlar, sanki Maocular dışındaki tüm teorisyenler, savaşta belirleyici unsurun yalnızca silah olduğunu kabul ediyorlarmış gibi yanlış bir izlenim yaratmaktadırlar. İkinci olarak, bu formülasyonlar, bile bile askeri teknolojiyi insandan ayırmakta ve onu kendi kendine yeten bir güç saymaktadır. Üçüncü olarak, yine bu formülasyonlar, bilimsel-teknik devrimin toplumsal sonuçlarına karşı, yani bu devrimin, gerek silahlı savaşımın biçim ve yöntemleri, gerekse uluslararası ilişkiler üzerindeki etkilerine karşı, Maocu teorisyenlerin olumsuz tavırlarını açıklamaktadırlar.

«Halk Savaşı» teorisyenlerinin, Çin'in de karıştığı bir savaşım özelliğine ilişkin görüşleri, Çin'lilerin sayısal ve moral-politik üstünlüklerinin, düşmanın ekonomik, bilimsel ve teknik üstünlüğüyle boy ölçüşebileceği varsayımına dayanmaktadır. Lin Piao, «Yaşasın Halk Savaşının Utkusu» adlı broşürde «silahlarına sarılmış olan yüzlerce milyon Çin'li okyanusu, sizin saldırgan güçlerinizi boğacaktır» demektedir.

Maocuların, «halk savaşı» teorisine, yalnızca kendileri henüz modern savaş araçlarına sahip olmadıkları sürece katıksız askeri bir teori olarak inandıkları apaçık ortadadır. Gerçekte, Mao'nun «atom bombası kağıttan bir kaplandır» benzetmesi, Çin'in hararetli bir şekilde füze-

ler ve nükleer silahlar imalatına girişmesiyle uyum halinde değildir.

Maocular, «bütün halk askerdir» deyiminde ifadesini «Halk Savaşı»nın ana tezini, özellikle, ülkede şöven ve anti-Sovyetik bir savaş histerisini kışkırtmak amacıyla kullanılmaktadır.

Ancak bu sorunun, askeri yönlerinden ayrı yönleri de bulunmaktadır. Mao ve izleyicileri, «halk savaşı»nın, emperyalizmin dünya ölçüsünde yok edilmesini mümkün kılacak evrensel bir gerçek olduğunu açıklamışlardır. Onlar, «dünya ancak silahla değiştirilebilir» şeklindeki Maocu belgiyi kabul ettirmek istemektedirler. Böylelikle, kuşku yok ki, Maocuların «özel» dış politika çizgileri, uluslararası durumu kötüleştirme ve Çin dışındaki ülkeleri silahlı çatışmalara kışkırtma anlamına gelmektedir. Pekin, ulusları silahlanmaya yöneltmekte ve yalnızca gelişmiş ülkelere değil, aynı zamanda gelişmekte olan ülkelere de, büyük masraflara katlanmaları pahasına silahlanma yarışında yer almayı öğütlemektedir. Maocu anlayışa göre Mao'nun kaçınılmaz gördüğü yeni bir dünya savaşının kaynağı ve tarafları, «iki süper devlettir», yani Sovyetler Birliği ile ABD'dir. Pekinli strateji uzmanları, yeryüzündeki gelişmelerin, tüm ulusların ve devletlerin bu «iki süper devlet»le ve özellikle SSCB'yle genel bir çarpışmasına indirgenebileceğini iddia etmektedirler. Maocuların, uluslararası gerginliği azaltmak amacı güden bütün önerileri reddetmeleri şaşılacak bir şey değildir. Pekin, gerek atmosferde, uzayda ve sualtında yapılacak nükleer denemeleri önceden duyurma konusundaki anlaşmaları, gerekse Sovyetlerin Asya'da kollektif bir güvenlik sistemi kurulması önerisini reddetmiştir. Yine Pekin, Avrupa'daki durumun normalleştirilmesini ve toplumsal sistemleri farklı devletler arasında daha yakın bir işbirliğinin gerçekleştirilmesini isteyen tüm önerilere düşmanca karşılıklar ver-

mektedir. Maocular için, Helsinki Konferansı bir «kağıt parçası»ndan ibarettir. Onlar özellikle, Sovyet-Amerikan ilişkilerinin kötüleşmesini ve bu iki ülkenin askeri ve politik alanlarda karşı karşıya gelmesini şiddetle arzulamaktadırlar. Hatta, önemli bir uluslararası deney olan Soyuz-Apollo programı bile, Pekin propagandasında, «iki süper devletin rekabetinin uzaya sıçraması» ve savaşa hazırlığın bir başka adımı olarak tanımlanmıştır.

Çin yöneticileri, çok savundukları «halk savaşı»nı kendi güçleriyle başlatmak istememektedirler. Yukarıda da belirtildiği gibi onlar, «dağın tepesinde oturup» savaşın diğer «kaplanlar» tarafından nasıl başlatıldığını «izleme» taktiğini uygulamak istemektedirler. Böylesi «rahat» bir durumda, hiç bir savaş korkunç değildir, hatta nükleer savaş bile. Pekin'de, «atom bombası kağıttan kaplandır»ın benzeri bir başka teorinin ortaya atılması çok doğaldır. Mao, 1957'de Moskova'da düzenlenen, Komünist ve işçi partilerinin Uluslararası Danışma Toplantısında, «bir savaş çıktığında ne kadar insanın can vereceğini tahmin etmeye çalışalım. Ölecek insanların toplamı 2 milyar 700 milyonluk dünya nüfusunun üçte biri, hatta yarısı kadar olabilir. Savaş başlar başlamaz, atomik ve nükleer bombalar kullanılacaktır. Bunu yabancı bir politikacıyla tartıştım. O, böylesi bir savaşta bütün insanların öleceğine inanıyordu. Ben, 'en fazla insanların yarısı ölür ama diğer yarısı sağ kalır' dedim. Hem böyle bir savaşın sonunda, emperyalizm dünya yüzünden silinecek ve bütün dünya sosyalist olacaktır. Bir süre sonra da, nüfus yeniden 2 milyar 700 milyona ve belki de daha fazlasına yükselecektir» demekle, bu teoriyi yorumlamıştır.

İnsan soyunun tamamen yok edilmesinin bu «şiirsel anlatımı», Maocu «halk savaşı» teorisinin mantıksal sonucudur.

1936'da Mao, «nihayet yakın bir gelecekte, insan top-

lumunun gelişimi, savaşın -insan soyunun bu korkunç kırımının- tasfiyesine yönelecektir.» diye yazıyordu ve ekliyordu: «Ancak, savaşı tasfiye etmenin bir tek yolu vardır: Savaşa karşı savaş açmak... Savaş, insan soyunun savaşların olmadığı yeni bir tarihsel döneme girmesini sağlayan bir köprü olacaktır...»

İşte bu görüşler, Maocuların, «Kültür Devrimi»nin kutsal kitabına -Mao'dan alıntıların yer aldığı, «ünlü» «küçük kızıl kitap»a- ekledikleri görüşlerdir. Bunlar, o zamandan beri Maocuların savaş ve barış sorunları karşısındaki tutumlarını belirleyen başlıca ilkeler olmuştur.

Lin Piao, ÇKP'nin 9. Kongresinde, «Dünya savaşına gelince, yalnızca iki olasılık vardır: Ya savaş bir devrime yol açacaktır, ya da devrim savaşı engelleyecektir» demiştir.

10. Kongre'de Çu En-Lay, bu fikri şöyle açıklamıştır: «Yumuşama, geçici ve yüzeysel bir olgudur, ama büyük başkaldırılar sürecektir. Bunlar, halkların zararına değil, yararınadır. Düşman saflarında karışıklığa ve bölünmeye yol açarlar, halkı seferber edip güçlendirirler; uluslararası durumun, halk için olumlu yönde; emperyalizm, modern revizyonizm ve çeşitli ülkelerin gericileri için olumsuz yönde gelişmesine katkıda bulunurlar.»

Mao'nun ve yandaşlarının Leninci barış içinde yanyana yaşama ilkesine karşı savaşımlarının ana hedefi, bu ilkeyi dünya devrim sürecinin karşısına koymaktır. Bugünkü ÇKP yöneticileri, gerçek barış içinde yanyana yaşama anlayışını çarpık bir şekilde yorumlamakta ve buna dayalı yanlış bir politika uygulamaktadırlar. Onlar, sınıf savaşımının özgül bir biçimi olan barış içinde yanyana yaşamayı, ulusların devrimci savaşımının diğer görünümlerinden yapay bir şekilde ayırmakta ve ondan soyutlamaktadırlar. Toplumsal sistemleri farklı devletlerin barış içinde yanyana yaşamalarının, devrim hareketinde,

kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının sınıf savaşımlarında ve ulusal kurtuluş savaşımlarında, yani genel olarak emperyalizme karşı savaşımda bir geri çekilmeyi gösterdiğini kanıtlamaya çalışmaktadır.

Barış içinde yanyana yaşamayı, ulusların devrimci savaşımının karşısına koymak; bu iki olguyu, karşılıklı olarak birbirinden ayrı almaşıklarmış gibi yorumlamaya çalışmak, «ya barış içinde yanyana yaşama, ya da devrimci savaşım, üçüncü bir yol yok!», diyerek, barış içinde yanyana yaşama ile devrimci savaşım arasındaki yakın ve sağlam, içten bağlılığı gözardı etmek, işte bütün bunlar, bugünkü Çin yönetiminin bu soruna yaklaşım biçimlerinin en karakteristik özellikleridir.

«Kutsal Topraklar»

Çin basınında yeralan makalelerde ve Çinli yöneticilerin konuşmalarında, ÇHC topraklarından söz edilirken, sık sık, eski bir deyim olan «Kutsal topraklar» deyimi kullanılmaktadır. Bu, ne edebî bir mecaz, ne de Çin'in tarihsel geçmişine duyulan saygının bir anlatımıdır. Maocular, «kutsal topraklar» deyimine, somut bir politik anlam kazandırmışlardır.

Çin'in üstün devlet olmayı amaçlayan dış politikasının kökleri, bir zamanlar Çin ile diğer ülkeler arasındaki ilişkilerin belirlenmesinde Çin'in merkezi durumunu «ortadaki kutsal imparatorluk» şeklinde yorumlayan düşüncede ve Çin ulusunun dünyanın tüm diğer uluslarından üstün kabul edildiği uzak geçmişte yatar. Bu düşünce, Çin'in, uygarlık düzeyleri birbirine yakın ülkelerle doğrudan ilişkilere girmediği ve bu durumun, yalnızca Çin'in büyüklüğüne, üstünlüğüne ve mükemmelliğine ilişkin kanıyı değil, aynı zamanda Çin uygarlığından etkilenen komşu ülke halklarının ikinci sınıf insan ya da «Çin'li olmaya aday»

kimseler kabul edilmeleri alışkanlığını da doğurmuş bulunduğu gerçeğinden kaynaklanmaktadır. Çin devrimci demokratı Sun Yat-sen, bu konuda şöyle demiştir: «Çin, kendi başarılarına yüksek bir değer biçmiş ve diğer devletlere aldırış etmemiştir. Bu tutum, tamamen doğal sayılan bir alışkanlığı geliştirmiştir.»

Bu dönemde yaşamış olan Çin devlet adamlarına göre «Kutsal topraklar» deyimi, yalnızca Çin'i değil, aynı zamanda Çin'li olmayan nüfusun -«tanrının oğlu»nun kulları olan «barbarlar»ın- yaşadığı alanları da kapsamaktadır.

Mao, eski ve Ortaçağ Çin yöneticileri ile Kuomintang tarafından kullanılan tezleri kendi cephaneliğine aktarmıştır. 1939'da Çin'in «kaybettiği toprakları» sıralarken Mao, «Kore'yi, Tayvan'ı, Ryukyu'yu, Peskadores'i ve Port Arthur'u Japonya; Burma'yı Bhutan'ı, Nepal'i ve Hong Kong'u da İngiltere aldı. Fransa Vietnam ve Kvangçovan'ı, Portekiz gibi küçücük bir devlet bile, bizim Macao'yu elde etti» demiştir.

ÇHC'nin kuruluşunun ilk yıllarında Pekin, komşu ülkelerin çıkarlarına aykırı bir sınır politikasını üstü örtülü bir şekilde uyguladı. Bu üstü kapalılığın nedeni, Çin'li yöneticilerin, yayılmacı planlarını vaktinden önce açığa vurarak Çin devrimine sempati duyanların ve ona maddi, manevi ve politik destek sağlayanların gözünde saygınlıklarını yitirmekten korkmalarıydı.

1955'in Nisanında Bandung'da, 29 Asya ve Afrika ülkesinin devlet ve hükümet başkanlarının katıldığı bir konferans toplandı. Katılan ülkelerin heterojen görünümüne ve politik anlayışlarındaki farklılıklara bakılmaksızın bu konferansta, ana belge olarak evrensel barışı ve işbirliğini savunan bir Bildirge benimsendi. O sırada Çin, barışa olan bağlılığını geniş bir çevreye ilan etmiş ve Hindistan'la birlikte, bu Konferansta onaylanan barış içinde yanyana yaşama politikasının beş ilkesinin kabulünde başı

çekmiştir. Ancak, Maocu yöneticiler, bu Konferansa katılmalarını, Asya'da ve Afrika'da kendi milliyetçi amaçları için -Asya'yı ve Afrika'yı Sovyetler Birliği'nden, dünya sosyalizminden ve proletarya enternasyonalizminden ayırma amacına ulaşmak için- bir araç olarak kullanmaya çalışmışlardır. Pekin yöneticilerinin Bandung'ta kabul edilen ilkeleri asla uygulamamaları bir sürpriz değildir. Örneğin Bandung Konferansında kabul edilen başlıca ilkelerden biri, ülkelerin toprak bütünlüğüne ve egemenliklerine saygıydı. Konferansta Çu En-Lay, Çin'in hiç bir komşusundan toprak talebi olmadığı yolunda güvence vermişti. Bu durumun «koşulları ne olursa olsun değişmeyeceğini» duyurmuştu. Ancak bu sözler, daha o zaman bile gerçeği ifade etmekten uzaktı. Nitekim Çin askeri birlikleri 1955-56'da Birmanya'ya ve 1959-62'de de Hindistan'a ani bir silahlı saldırıya geçtiler.

Maocu yönetimin üstün devlet olma politikası, onun komşu ülkelerden toprak talebinde bulunmasına yol açtı. Çin'in ilk talebi, Moğolistan Halk Cumhuriyeti üzerinde yeniden egemenliğini kurmaktı. Bu talep, 1954 Ekim'indeki Sovyet-Çin görüşmelerinde resmi olarak açıklanmıştır.

Maocu yönetim, iktidarı alır almaz, hemen komşu ülkelere «sınırları yeniden düzenlemeyi amaçlayan bir saldırı» kampanyası açtı. 1954'te Pekin'de «Modern Çin'in kısa bir tarihçesi» basıldı. Bu kitaba bir de, «emperyalistlerin 1840'tan 1919'a kadar işgal ettikleri Çin topraklarını» gösteren bir harita eklenmişti. Bu haritaya göre Burma, Vietnam, Kore, Tayland, Malezya, Nepal, Bhutan, Sikkim, Addaman Adaları ve Sulu Arçipelogo Çin toprakları içinde yer alıyordu. Bu haritanın basımından hemen sonra Pekin, ÇHC ile komşuları arasındaki sınırların tek yanlı ve «hakça olmayan» bir şekilde belirlendiğini öne sürdü. Maocular, bu kampanyayı, Asya'da «emperyalizmin» bıraktığı miras üzerine açıklamalarla ve sınırların ge-

rek Çin halkının, gerekse komşu ulusların haklarının elinden alındığı tarihsel bir dönemde belirlendiği iddialarıyla komufle etmeye çalıştılar. «Adaleti yeniden sağlanma» çabası içindeki Maocuların, çeşitli tarihlerde ellerinden alındığını ve kendilerine geri verilmesini iddia ettikleri topraklar şunlardır: 1954'te 1,5 milyon km2.lik Moğolistan toprağı, 1956'da 70.000 km2.lik Birmanya toprağı, 1959'da 130.000 km2.lik Hindistan toprağı ve 1964'te 1,5 milyon km2.lik Sovyet toprağı. Maocuların talep ettikleri bu toprakların alanı, Çin topraklarının üçte birine eşitti.

Maocu yöneticiler, silahlı çatışmalara ve sınır boylarında kışkırtıcı eylemlere giderek daha sık başvurmaya yeltendiler. ÇHC'nin kuruluşundan sonra ortaya çıkan sınır anlaşmazlıklarının ve silahlı çatışmaların sayısı, dünyanın geri kalan kesimindeki benzer olayların toplamını aşmıştır.

Çin'in komşuları, yalnızca sosyalist ve gelişmekte olan ülkelerdir ve Maocu yöneticiler, bu ülkeler ile Çin arasındaki sınırların «tarihsel bakımdan adaletsiz ve oturmamış» olduğunu savunmaktadırlar. Maocuların sınırlara ilişkin politikası, Çin'in yalnızca komşuları üzerine baskıda bulunma arzusundan kaynaklanmıyor; aynı zamanda, onun, komşu ülkelerin ekonomik potansiyelini ve kaynaklarını ele geçirme ve bu ülkelere karşı doğrudan istila eylemlerine girişme amacına da hizmet ediyor. Özellikle, büyük stratejik önem taşıyan topraklar Maocuların iştahını fazlasıyla kabartıyor.

1960'tan sonra Çin yönetimi, Sovyet-Çin sınırlarında gerginliği artıran eylemlere girişti. Daha da önceleri Çin'de, Sovyet topraklarının bir bölümünün «eski» Çin toprakları olarak gösterildiği haritalar ve okullar için hazırlanmış şemalar ortaya çıkmıştı. 1963'ün Martında da Halkın Günlüğü'nde yer alan bir başyazı, Sovyet-Çin sınırlarını belirleyen anlaşmaların «eşitlik ilkesine dayanmadığı»nı öne

sürmüştü. «Kültür Devrimi» sırasında Maocular, Sovyet sınırında yığınsal kışkırtma eylemleri örgütlemeye başlamıştı. 1967'nin Ekim'inde toplanan ÇKP MK.'nin 12. plenumunda, Çin'in dış politikasının anti-Sovyetizm esasına dayandırılması kabul edilmiştir.

Sovyet-Çin ilişkilerinin normalleştirilmesini arzulayan Sovyet Hükümeti, daha 1964'te, Sovyet-Çin sınırının çeşitli kesimlerinin tam bir açıklığa kavuşturulması konusunu tartışmayı önermiş, ancak bu öneri Maocularca benimsenmemişti. Ayrıca 1969'un Martında Çin, Ussuri Nehri bölgesinde Sovyet ve Çin sınır muhafızlarının ölümüyle sonuçlanan silahlı bir çatışmaya yol açmıştır. 1969'dan günümüze dek Sovyet Hükümeti, Sovyet-Çin sınırıyla ilgili durumu normalleştirmeye çalışmakta ve bu konuda Pekin'de başlatılan görüşmelerden sonuç alınmasına çaba göstermektedir. Ne var ki Çin yetkilileri, Sovyet temsilcilerinin bütün iyi niyetlerine rağmen, görüşmeleri çıkmaza sokmak amacıyla yığınla ön-koşul üzerinde ısrar etmişlerdir. Çu En-Lay, 10 Kasım 1972'de İskandinav gazetecileriyle düzenlediği bir toplantıdaki konuşmasında, «Çin sabırlıdır ve Sovyetler Birliği ile ülkemiz arasındaki sınır sorununun çözümüne ilişkin görüşmelerde telaşa kapılmamıza gerek yoktur» derken, Çin'in gerçek niyetini açıkça ortaya koymuştu.

Bugün Çin'li öğrencilere, tıpkı yüzyıllarca önce olduğu gibi, Çin topraklarının «kutsallığı», «dünyanın Tanrısal düzeni»nde Çin Devleti'nin merkezi konumu, «barbar» diye adlandırılan tüm yabancıların «kutsal toprakları yöneten Mao'nun» üstünlüğünü tanımaları gerektiği üzerine dersler verilmektedir.

«Kuzeyden Gelecek Tehlike»

Sovyetler Birliği'nin Çin için büyük bir tehlike oluşturduğu tezinin açıklanmasıyla ve Sovyetler Birliği'nin

«Çin'in bir numaralı düşmanı» ilan edilmesiyle, Çin yönetimi, sosyalizmin çıkarlarına ihanet etmede, Sovyetler Birliği'ne ve sosyalist ülkeler topluluğuna yüz çevirmede doruk noktasına ulaştı. Bu sonuç, Çin'deki gelişmelerin mantığına tamamen uygundur. ÇHC'nin kuruluşunun ilk yıllarında Maocu grup, Çin emekçi halkının SSCB'ye duyduğu sempatiyi ve ÇKP yönetimindeki anternasyonalist-komünistlerin SSCB'yle dostluk ilişkilerine verdikleri önemi hesaba katmak zorundaydı. Fakat Çin yöneticilerinin, Marksçılığın ilkelerinden gitgide sapmalarıyla, Çin'in üstün devlet olma emellerine ve Mao'nun fikirlerinin özel önemine ilişkin tezlerle kamufle etmeye çalıştıkları hegemonyacı ihtiraslarının büyümesiyle, ÇKP yönetimi, Sovyetler Birliği karşısındaki düşmanca tutumunu daha açık bir şekilde ortaya koydu. Daha 1960'ların ilk yıllarında Çin basını, emperyalizmin «modern revizyonizm»den daha az tehlikeli olduğunu ileri sürmeye başlamıştı. (Halkın Günlüğü. 19 Şubat 1963). «Modern revizyonizm» deyimi Maocuların Sovyetler Birliği'ne yakıştırdıkları bir nitelemeydi.

«Kültür Devrimi»nin ilk günlerinde Maocu propaganda, açıkça, «Sovyetler Birliği bizim başlıca düşmanımızdır» belgisini ilan etmişti.

Nisan 1969'da toplanan ÇKP'nin 9. Kongresinin belgeleri arasında Mao'nun «en son sözleri» de yer alıyor ve bu sözlerde, «sosyal-emperyalizmin» (Çin propagandasının günümüzde Sovyetler Birliği için kullandığı deyim) baş düşman olduğu ifade ediliyordu. «ÇKP MK.'nin ABD Başkanı Nixon'un Pekin'i ziyaretiyle ilgili 20.7.1971 tarihli raporunda» ise: «Günümüzde, Çin ile Sovyetler Birliği arasındaki farklılıklar uzlaşmaz karakterdedir. Gerek Sovyetler Birliği'nin, gerekse Çin'in dünyanın geri kalan kesimiyle ilişkilerinde başlıca bu farklılıklar ortaya çıkmaktadır», deniyordu. (Çan-Vang 1972, No. 242)

Çin yönetimi, Sovyetler Birliği'ne karşı düşmanlığın bir yandan ideolojik hazırlıklarını yapıyor, diğer yandan da bunu pratiğe uyguluyordu. Ülkede pek çok fabrikanın kurulabilmesi için Sovyetler Birliği'nin Çin'e daha çok yardımda bulunma yolundaki önerileri Maocular tarafından reddedilmişti. Haziranın 1962'den buyana, Çinliler, Sovyet sınırlarına düzenli aralıklarla tecavüzü alışkanlık haline getirdiler. 1957'nin Ocak ayında Çin'li milliyetçiler, Moskova'nın Kızıl Meydanında eşi görülmemiş bir anti-Sovyetik provakasyon tezgâhlamışlar ve bundan kısa bir süre sonra da, «Kızıl muhafızlar», Pekin'de, Sovyet elçiliği önünde, hemen hemen 2 ay süren rahatsız edici eylemler örgütlemişlerdir. Çin yönetiminin, Sovyetler Birliği'ne karşı düşmanlığı doruk noktasına vardırdığı olay, 13 Mart 1963'te Lamanski Adası bölgesinin sınır kesiminde patlak veren silahlı kışkırtmalar olmuştur.

1969, 1970, 1971 ve 1973 yıllarında Sovyetler Birliği, Çin hükümetine, ilişkileri normalleştirmek amacıyla öneriler sunmuştur. Ama Çin yönetimi, bu girişimlere aldırış etmemiştir. Örneğin, 15 Ocak 1971'de, silahlı kuvvetlere başvurmadan çözüm yolları aranmasına ilişkin bir Sovyet önerisi, 1950 tarihli Çin-Sovyet Dostluk, Bağlaşıklık ve Yardımlaşma Anlaşması'nı bahane ederek bunu gereksiz bulan Çin yönetimi tarafından reddedilmiştir. Sovyetler Birliği'nin, bu Anlaşmadan doğan yükümlülükleri taraflarca bir kez daha onaylanması isteği de Maocular tarafından geri çevrilmişti. Yine Çin yönetimi, Çin-Sovyet ilişkilerinin barış içinde yanyana yaşama ilkesine uygun şekilde yeniden oluşturulması yolundaki Sovyet önerisine de kesin bir karşılık vermemiştir. Daha sonra Sovyetlerin, 14 Haziran 1973'te bir karşılıklı saldırmazlık anlaşması imzalanmak üzere görüşmelere başlanması isteği de Maocular tarafından reddedilmiştir. Maocu yönetim, Çin halkını, «kuzeyden gelecek bir tehlike»yle korkutmakta ve Sovyet-

ler Birliği'yle ilişkileri gergin tutmak üzere elinden geleni yapmaktadır.

ÇKP'nin 10. Kongresinden sonra Pekin propagandasında yeni bir doğrultu belirmiştir. Çin'li yöneticiler, Doğudaki «Sovyet tehdidinin», Batı Avrupa'yı Sovyetler'in denetimi altına sokmayı amaçlayan bir kampanyanın kamufle edilmesinden ibaret olduğunu iddia etmeye başlamışlardır. Çu En-Lay, 24 Ağustos 1973'te ÇKP'nin 10. Kongresi'ne sunduğu raporunda: «Sovyetler Birliği, Doğuda gürültü-patırdı çıkarmakla, aslında Batıda yayılma amacı gütmektedir», demiştir. ÇHC Başkan yardımcısı Li Hisiyen-Niyen de, 1974'ün Nisanında, Sovyetler Birliği'nin yeni bir savaştaki «ilk muharebesi»ni Çin'e karşı değil, Avrupa'ya karşı vereceğini ve Sovyetler'in ilk hücumu Çin'e yapacağına inanmanın «hatalı» olabileceğini söylemiştir. Bu yeni oyuna biraz ağırlık verme çabası içindeki Maocu basın, Sovyetler Birliği'nin, silahlı kuvvetlerinin önemli bir bölümünü Avrupa'da bulundurduğuna işaret etmeye başlamıştır.

Maocu propagandanın bu taşkınlıkları, Çin yönetiminin, bir yandan Sovyetler Birliği ile Avrupa'nın sosyalist devletleri arasındaki, ilişkilerin gelişmesi, diğer yandan da yine Sovyetler Birliği ile Batı Avrupa ülkeleri arasındaki ilişkilerin iyileşmesi sürecini önlemek; özellikle de, 1975'te başarıyla sonuçlanan Avrupa Güvenlik ve işbirliği Konferansından sonra başgösteren gerginliğin giderilmesi sürecini baltalamak amacıyla Sovyetler Birliği ile Batı Avrupa arasında silahlı bir çatışmayı kışkırtmak çabalarını yansıtmaktadır. Bunun yanısıra, yöneticilerince ortaya atılan, «Çin'in her an Kuzeyden istila edilebileceği» iddialarının Çin ile Batı dünyası arasındaki ticari ilişkiler üzerinde olumsuz etkide bulunabileceği gerçeği de oldukça önem taşımaktadır.

Maocuların ülke içindeki propagandalarına gelince,

«Kuzeyden gelecek tehlike» iddiaları sürdürülmekte ve bu iddialar, hâlâ ülkedeki anti-Sovyetik eğilimleri körüklemede ve ekonominin askerileştirilmesine hız verme çabalarını haklı çıkarmada kullanılmaktadır. Çin, giderek daha çok, yaşamın askeri yasalar uyarınca düzenlenmesinin zorunlu olduğu bir askeri kampı andırmaktadır. Maocular, iç ve dış politikadaki başarısızlıklarını dünya kamuoyunun dikkatinden kaçırmak amacıyla, «kuzeyden gelecek bir tehlike»yi dikkat merkezi haline getirmekten medet ummaktadırlar.

MAOCU POLİTİKANIN PRATİĞİ

«Kültür Devrimi»

«Kültür Devrimi» başlamadan çok önce, ÇKP içinde, Çin'in sorunlarına çözüm bulma konusunda iki farklı yaklaşımın ve iki farklı politikanın bulunduğu açık bir şekilde gözlemlenebiliyordu. Bunlardan ÇKP'nin enternasyonalist kanadına yol göstereni, diğer sosyalist ülkelerin deneyimlerinin doğrulamış olduğu sosyalist kuruculuğun yasalarını dikkate alarak, sosyalizmin temellerinin planlı bir şekilde atılmasını savunuyordu. Bu politika, 1961 - 1965 arasında ülke ekonomisinin geliştirilmesi yolunda atılan gerçekçi adımlara olduğu kadar, ÇKP'nin 8. Kongre kararlarına ve Merkez Komitesinin Luşan'da yapmış olduğu plenumda (1959) pek çok komünistin eleştirilerine de yansımıştı.

Mao ve az sayıdaki yandaşı tarafından savunulan ikinci politika ise, Çin'de «kışla komünizmi»ni kurma fikrine, Sovyetler Birliği'nden ve sosyalist ülkeler topluluğundan ayrılma temeline dayanmaktaydı. Böylesi bir politikanın serüvenci karakteri ve üstün devlet olma özlemleri, «halk komünleri» ve «Büyük Hamle» dönemlerinde açıkça görülüyordu.

Ülkenin sorunlarına bu iki farklı yaklaşımın izleyici-

leri arasındaki savaşım, Çin politik yaşamının kendini bazen açığa vuran, bazen de gizleyen ağırlık noktasıydı. Bu durumun, er ya da geç bir fırtınanın kopmasına yol açacağı belliydi. Bu fırtına, «Kültür Devrimi» oldu.

1965'in sonbaharına kadar gizliden gizliye sürüp gelen liderlik kavgası, bu tarihten itibaren ön plana çıktı. O tarihlerdeki güç dengesi, Mao için, politik hasımlarını partiiçi tartışma çerçevesinde bastırmayı mümkün kılacak düzeyde değildi. Bu gerçek, Maoculara, Partiye ve halk hükümetinin organlarına «dışarıdan» bir hücuma girişmeyi ve bunun için de orduyu ve Maocu zihniyetle yetiştirilmiş gençliğin bir kesimini («Kızıl muhafızlar») kullanmayı amaçlayan bir karar aldırtmıştı.

Mao ve yandaşları tarafından planlanan ve «Büyük Proleter Kültür Devrimi» denilen askeri-politik, anti-sosyalist darbe, Maocu politikaya karşı çıkanların tümünü, özellikle de ÇKP'nin 8. Kongre kararlarının izleyicilerini yönetimden uzaklaştırmayı; «Mao'nun fikirleri»ni uygulamayı; üstün devlet olma emellerinde ifadesini bulan hegemonyacı politikayı uygulamada, ÇKP'yi, orduyu ve devlet aygıtının tüm organlarını kişisel iktidar rejiminin hizmetine sunmayı amaçlıyordu.

«Kültür Devrimi», Ekim 1965'te, ÇKP MK Politik Bürosunu Daimi Komitesinin bir toplantısında, büyük Çin tarihçisi ve «Hayi Juyi İşten Kovuldu» (1) adlı tarihsel pi-

(1) Bir devlet memuru olan bu piyesin baş kahramanı Hayi Juyi, 1566 da, ölümü göze alarak Ming hanedanından İmparator Çiya-çing'e verdiği raporda, İmparatoru sert bir şekilde suçlamış, ülkenin yoksulluğundan ve halkın açlığından sözetmiştir. Hayi Juyi, İmparatora şöyle demiştir: «Gerçeklerden uzakta yaşıyorsunuz, ölümsüzlüğün ve ebedi gençliğin hayallerini kuruyor ve kendinizi haklı buluyorsunuz. Hatalarınızın yükü taşınamayacak kadar ağır...»
Halkın Günlüğü'nde yer alan ve bu piyesle ilgili açıklamalarda bulunan bir makalede, Vu Han'ın konuşmasını şu sözlerle bitirdiği ya-

yesin yazarı Vu Han'a karşı Mao'nun açtığı politik kampanyayla başladı.

Mao'nun bu piyesin yazarıyla kozunu paylaşma çabasına girmesi tepkiyle karşılandı. Mao'nun eleştiricileri, Vu-Han'ın eleştirileriyle ilgili bu suya sabuna dokunmaz görünen yayının çok daha derin anlam taşıdığı gerçeğinin farkındaydılar.

1965 Kasımının başında Mao, Pekin'den Şanghay'a geçti ve 1966 yılı Temmuzunun ortasına kadar orada kaldı. Orada, partideki ve askeri yönetimdeki en yakın izleyicileriyle birlikte, Parti organlarına karşı bir taaruzun hazırlıklarına başladı.

Nitekim 10 Kasım'da, bir Şanghay gazetesi olan Ven-Huyi-pao'da, «yeni tarihsel piyes, 'Hayi Suyi İşten Kovuldu' üzerine» başlıklı bir makale yayınlandı. Gerçekte bizzat Mao tarafından yazılan bu makalede, Vu Han, 1960'ların başında, büyük toprak ağalarının ve kulakların ceza yasasını geri getirmeye çabalayan bir «haydut» olduğu iddiasıyla suçlanmıştı. Bu, Maocu grubun, Parti içindeki olumlu güçlere karşı politik bir savaşımı başlatmasının işaretiydi.

ÇKP MK'nin Askeri Komisyonunda, «Kültür Devrimi»nin sorunlarıyla ilgilenecek bir askeri grup oluşturuldu. Bu grubun toplantılarından biri, Çiyang Çing'in (1) başkanlığında, 2-20 Şubat 1966 tarihleri arasında Şanghay'da yapıldı. Bu toplantının belgeleri, Maocu grubun, planlı bir

zılmaktaydı: «Hayi Juyi İmparatoru suçlamıştı ve her yerde ona sempati duyan, onu destekleyen kimseler vardı.» MK. nin yayın organında yer alan bu makale, kuşkusuz Mao'yu eleştirmeye yönelikti.

(1) Mao'nun dördüncü karısı olan Çiyang-çing, geçmişte başarısız bir Şanghay artistiydi. Çin komünistlerinin onun karanlık geçmişini çok iyi bilmeleri nedeniyle o zamana kadar politika sahnesine çıkmaya yüzü yoktu. Bir zamanlar ÇKP MK Çiyang-çing'in politik faaliyette bulunmasını yasaklayan özel bir karar bile çıkarmıştı.

«Kültür Devrimi» içinde orduya belirleyici rol verme girişiminde bulunduğu gerçeğini yansıtıyordu. Ordu üzerinde Maocu denetimi güçlendirmek amacıyla, başta ÇKP MK sekreteri, Devlet Konseyi Başkan yardımcısı ve Çin Halk Kurtuluş Ordusu Başkomutanı Lo Juyi-Çing olmak üzere, ordunun üst kademelerinde bir «temizlik» yapıldı.

Belirtmek gerekir ki, muhalefet, Mao'nun eylemlerinin getirebileceği tehlikelerin farkındaydı. Tüm parti tartışmalarının kurallara bağlı sınırları içinde, kaosu ve anarşiyi önlemek amacıyla «kültür devrimi»ni uygun bir şekilde başlatma çabalarına girişildi. Parti'nin Merkez Komitesi ve Merkez Komitesi çerçevesinde oluşturulan «Kültür Devrimi»yle görevli grup adına Liu Şao-Şi, Teng Hsiao-Ping, Peng Çen ve diğer yöneticiler, «Kültür Devrimi'nin aktif gruplarını», «Kültür Devrimi»ni denetleyecekleri bölgelere gönderdiler. Bir süre için, bu gruplara katılan komünistler, Mao'nun yerel izleyicilerinin Parti ve devlet düşmanı eylemlerini başarıyla engellediler. Bu başarıyı, bölgelerdeki komünistlerin ve emekçi halkın bu gruplara sağladıkları destek mümkün kılmıştır. Ancak Mao, vakit geçirmeden bu yenilginin öcünü aldı.

16 Mayıs 1966'da, «Kültür Devrimi için görevlendirilen, Peng Çen başkanlığındaki ÇKP MK'ye bağlı grubun dağıtılmasına ve yeni bir grubun oluşturulmasına ilişkin bir MK «raporu» onaylandı. Bölgelere gönderilmiş olan çalışma grupları birdenbire geri çağrıldı. Bunu, ÇKP MK Politik Bürosu üyesi Peng Çen'e ve onun başkanlık ettiği Pekin Bölgesi Parti Komitesi'ne (1) karşı başlatılan yay-

(1) Mao'nun önce Pekin örgütüne saldırması bir raslantı değildi. Ona karşı merkezi parti organları içinde en güçlü muhalefet oradaydı. Liu Şao-şi, Teng Hsiao-ping ve Peng Çen Pekin Parti Örgütü'nde büyük nüfuz sahibiydiler. Pekin'deki Halkın Günlüğü gazetesi, Kızıl Bayrak dergisi ve diğer ÇKP'nin merkezi yayın organları Vu Han ve piyesinden yana olmalarında açıkça görüldüğü gibi, Maocu gruba karşı kesin bir tavır almışlardı.

gın bir kampanya izledi. 4 Haziran 1966'da, Pekin Bölgesi Parti Komitesinin yeniden örgütlenmesine ve yeni sekreterlerinin atanmasına ilişkin bir MK kararı yayınlandı. Bunun hemen ardından, Pekin'deki okullarda Parti'ye karşı «Şok bölükleri» oluşturulmaya başlandı. «Kültür Devrimi» için hazırlık dönemi böylece tamamlanmış oluyordu.

Mao ve izleyicileri, yeni askeri birlikleri Pekin'e çağırarak Pekin'deki «Kızıl muhafız» bölüklerini harekete geçirdikleri sırada MK'sinin genişletilmiş oturumunu toplamaya karar verdiler. Böylelikle, Partinin en yüksek yönetim organlarındaki politik muhalifleri üzerinde kesin bir üstünlük kazanacaklarını ve onlara ÇKP MK adına «Kültür Devrimi»ni onaylatacaklarını umdular. MK'nin 11. Birleşik oturumu 1-12 Ağustos 1966 tarihleri arasında Pekin'de toplandı.

Oturum sırasında Mao, «Karargâhları bombardıman edin!» adlı ünlü çağrısını yayınladı. Bu çağrıda Mao, «burjuva karargâhları» olarak damgalanan merkezi ve yerel Parti organlarının dağıtılmasını istiyordu.

Ülkede terörün başladığı bir sırada Mao ve izleyicileri, MK'nin diğer yönetim organlarıyla birleşik oturumunda, muhaliflerine karşı açık bir saldırıya giriştiler. «Kızıl muhafız» bölükleri oturum yapıldığı binanın koridorlarına yerleştirilmişlerdi. Oturumun sonucunda, Parti yönetiminde büyük örgütsel ve kişisel değişiklikler yapıldı. Lin Piao, ÇKP MK'nin tek Başkan Yardımcısı oldu. Ancak, Lin Şao-Şi ve Teng Hsiao-ping gibi kişilerin Politik Büroda kalmaları, oturumun, Partide Maocu yönetimi oluşturma süreci içinde yalnızca bir geçiş aşaması olduğunu gösteriyordu.

11. Birleşik oturumun kararları, Mao ve izleyicilerinin, ÇKP MK adına, «Kültür Devrimi»nin ilanı paravanasının ardında Partiye karşı giriştikleri geniş çaplı saldırıyı meşrulaştırmak anlamına geliyordu. Oturumdan hemen sonra,

Mao'nun sekreteri Çen Po-ta ve karısı Çiyang-Çing tarafından denetlenen, ÇKP MK'ne bağlı, «Kültür Devrimi'yle görevli grub»a özel yetkiler verildi. ÇKP MK, pratikte en üst yönetici organ olma özelliğini yitirdi. Onun yerini, «Kültür Devrimi'yle görevli grup» aldı. Böylece, Parti organlarına karşı yığınsal saldırıların düzenlendiği, pek çok gazetenin ve derginin kapatıldığı ve toplumsal örgütlerin dağıtıldığı «Kültür Devrimi»nin ikinci aşamasına girildi.

Ülkede bir kaos hüküm sürüyordu. Okullarda öğrenim durdu ve çeşitli bölgelerden gençler Pekin'e akın akın gelmeye başladılar. «Kızıl muhafızlar»ın çeşitli toplantılarında, Mao, Çiyang Çing ve «Kültür Devrimiyle görevli grub»un diğer temsilcileri, «merkez komitesi propaganda bürosu»nun ve «eski Kültür Bakanlığının dağıtılması, Partinin ve devletin önde gelen pek çok temsilcisinin «değiştirilmesi» çağrısında bulundular. Önemli yöneticiler, Pekin'deki ve diğer Çin kentlerindeki stadyumlarda yığınlar tarafından yargılandılar.

Burun sonucunda, 8. Kongre'de seçilen MK'nin üçte ikisi fiilen görevlerinden çekildiler. Politik Büronun asil ve yedek üyelerinin yarısından fazlası, «Mao'nun düşmanı» olarak damgalandı. 9 Çin mareşalinin sekizi, hemen hemen tüm bakanlar ve Çin Devlet Konseyi Merkez Bürosunun Başkanları gözden düştüler. Yerel organlar ve kuruluşlar da örgütlü bir saldırıya maruz kaldılar.

Parti, Mao ve grubu tarafından örgütlenen ve «her şeyi hedef tutan başkaldırı eylemleri» sırasında çok zor durumlara düştü. Fabrikalar üretimi durdurdu ve mamul mal stokları erimeye başladı. Şanghay'da ve diğer Çin kentlerinde işçiler, «Kültür Devrimi»ne karşı yığınsal kampanyalar başlattılar. Bu sıralarda, 11 milyon kişinin katıldığı ve dağıtılması için «Kızıl muhafızlar»a başvurduğu sekiz yığınsal miting yapıldı. Bu mitinglerde «Kızıl muhafızlar» «Başkan Mao»nun bütün düşmanlarına karşı kaba

ve acımasız bir savaşım vermeye zorlandılar. Mao, politikasını gerçekleştirmede benzer bir yığınsal destek yaratmak amacıyla «Kızıl muhafızlar»a gereksinim duyuyordu. Ordunun görevi her türlü direniş çabasını bastırmaktı. «Kültür Devrimi»nin Ocak 1967'de başlayan bir sonraki aşamasında, artık böyle bir «görev bölüşümü»ne gerek kalmamıştı. Mao artık tamamen orduya dayanıyordu. Bu yüzden de, maskesini atmış, «yığınların hareket çizgisi»ne ilişkin spekülasyonları bir yana bırakmıştı ve yeni iktidar organları oluşturuyordu. Böylece «iktidarı alma» denilen dönem başlamış oluyordu.

Maocular, «devrim komiteleri»ni -Çin Anayasasında yer almayan yerel iktidar organlarını- yaratma görevinin başladığını ilan ettiler. Maocuların amaçları açısından «Devrim Komiteleri», Parti kadrolarından, denetleme görevini üstlenmiş askerlerden ve yığınların temsilcilerinden oluşan «Üçlü Bağlaşıklığın» bir sonucu olacaktı. Mao, Çin'in üstün devlet olma amaçlarına uygun bir şekilde, Partinin, ordunun ve halkın şoven bir düşünce etrafında birleşerek savaşım yürütmelerini öngörüyordu. Böylesi bir düşünce çerçevesinde, kenetlenmiş bir toplumsal bütünlüğe kavuşacak olan Çin'in yeni politik yapısı yaratılacaktı.

Yerel «devrim komiteleri»nin, kurulması, 1968'in sonbaharında tamamlandı. Askerler, bu komitelerin yönlendirilmesi rolünü üstlenmişlerdi.

Kasım 1968'de ÇKP MK, 12. genişletilmiş oturumunu açtı. Bu oturumda, Liu Şao-Şi'nin «Partiden ebediyen uzaklaştırıldığı» ve hatta Parti-dışı görevlerinin tümünün geri alındığı duyuruldu. Birleşik oturum, «Kültür Devrimi» nin sonuçlarını meşrulaştıracak olan ÇKP'nin yeni kongresine hazırlık dönemini büyük bir elçabukluğuyla başlattı.

12. Plenumda alınan bir kararla, Mao'nun ve 14 ar-

kadaşının oluşturuğu «Proleter Karargâhı», ülkenin en üst düzeydeki yönetim işlevinin devredildiği bir organ durumuna yükseltildi. «Proleter Karargâh»ın yer alan bir avuç insan, Mao'nun özel bir güven duyduğu yandaşlarıydı. Bunlar arasında Lin Piao ve karısı Yeh Çün, Mao'nun karısı Çiang Çing, Mao'nun sekreteri Çen Po-ta ve yine Mao'nun damadı Yao Vun-yüan ile Mao ailesinin diğer üyeleri bulunuyordu.

«Kültür Devrimi»nin ikinci aşamasının sonuçlarını değerlendirirken, Çin'de Mao'nun askeri-bürokratik diktatörlüğünün kurulduğunu belirtmek yerinde olacaktır. Böylece, ordunun devlet yönetimine katıldığı açık bir kişisel iktidar rejimi gerçekleştirilmiş oldu.

ÇKP'nin 9. Kongresi Nisan 1969'da yapıldı. Bu Kongre, «Kültür Devrimi» sırasında, Partinin ve halk iktidarının yönetici organlarının dağıtılmasını ve Mao'nun politikasına karşı çıkan Parti üyelerinin yönetimden uzaklaştırılmasını onayladı ve meşrulaştırdı. Kongre, Marksçılık-Leninciliğin düşmanı olan ve Mao'nun askeri-politik doktrinini oluşturan Maoculuğu Parti'nin ideolojik, teorik ve örgütsel temeli olarak kabul etti.

Mao'nun başını çektiği bir avuç insan, nasıl olup ta diktatörlüğünü kurmayı başarmış ve çoğunluk üzerinde hegemonyasını gerçekleştirebilmiştir?

Bunun birinci nedeni Mao'ya karşı olan çoğunluğun örgütsüz olmasıydı. «Kültür Devrimi»nden etkilenen ÇKP'nin üst düzeydeki yöneticileri Mao'nun karşısına, ilkeli ve tutarlı bir programla çıkamamışlardı. Hatta kendi kararları doğrultusundaki eski politikaları uyarınca, birçok bakımdan Mao ile aralarında karşılıklı güvencelere dayalı bağlar bile kurmuşlardı. Onlar sosyalizmin somut içeriğinin yorumunda, üstün devlet şovenizmini desteklerlerken, Mao'dan yalnızca ayrıntılarda ayrılıyorlardı. «Kültür Devrimi» sırasında, ÇKP'nin, Mao'ya karşı olan üst düzeyde-

ki yöneticileri, yığınları bu Maocu darbe girişimine karşı örgütleyip, harekete geçiremediler. Diğer yandan Maocu propogandanın etkisi altında kalan emekçi yığınlar, Maocular tarafından ÇKP'nin olumlu güçlerine, Parti'nin ve halk hükümetinin organlarına karşı savaşıma sürüklendiler.

Maocu rejimi pekiştirmeyi amaçlayan süregen politik kampanyalar, ülke içi istikrarsızlık, geleceğe güvensizlik, ekonomik kaos ve emekçi halkın ağır yaşam koşulları gibi «Kültür Devrimi»nin yarattığı tüm olumsuzluklar, Çin emekçi yığınları arasında bir huzursuzluğa neden olmuştu.

1973'ün Ağustosunda toplanan ÇKP'nin 10. Kongresini, «Kültür devriminin kazanımlarını» savunmayı amaçlayan birçok politik kampanya izledi.

«Kültür devrimi her yedi sekiz yılda bir yinelenmelidir». Mao'nun bu sözü, onun «fikirlerinin» başlıca özelliklerinden biri olmaya devam etmektedir. Ayrıca, 16 Mayıs 1976'da Kültür Devriminin 10. yıldönümünde Halkın Günlüğünde yayınlanan bir başyazı «yüz yıl, hatta bin yıl sonra da devrime gereksinim duyulacak mıdır? Evet, devrim kayıtsız şartsız gerekli olacaktır. Halkın bir kesimi şu ya da bu şekilde bastırılacaktır. Sıradan memurlar, öğrenciler, işçiler, çiftçiler ve askerler daha kuvvetliler tarafından ezilmek istememektedirler. İşte bu yüzden onlar bir devrim istiyorlar. Bin yıl sonra da çelişkiler olmayacak mıdır? Kuşkusuz olacaktır» diyordu.

İşte, Maocuların Çin ulusunun geleceğine ilişkin fikirleri bunlardı.

«Kızıl Muhafızlar»

Mao, Partiye ve hiç bir zaman güvenmediği devlet aygıtına karşı planlı savaşımda, vurucu bir güç olarak gençlikten yararlanma fikrine uzun zaman bağlı kalmıştır.

Ülkede devrimin utkusundan sonra doğan genç Çin kuşağı, kendisini bir dönüm noktasında buldu. Devrimi utkuya ulaştırmış olan babalarının kahramanlığının canlandırdığı heyecan ve devrimci romantizm duyguları hızla yok oluyordu. Maocu politikanın başarısızlıkları ülkede ekonomik kaosa ve açlığa neden olmuştu. Sosyalizmin parlak geleceği oldukça uzakta görünüyordu. Gençliğe yoksulluğun iyi olduğuna ilişkin Maocu fikirler aşılanmakta; özveri, acı çekme ve savaş için hazırlık yapması öğretilmekteydi. Gençlik alçakgönüllülükle, kuşkuyla ve Maoculuğa uymayan her şeye körü körüne kızgınlıkla doluydu. Kafalarına sınıf düşmanlarını her yerde arayıp bulma ve tıpkı «suya düşmüş bir köpek» gibi onların işlerini bitiriverme fikri sokulmuştu.

İçinde bulundukları durum, gençliğin önemli bir kesimini, özellikle de öğrenci gençliği hayal kırıklığına uğratmıştı. Gençliğin geleceğe ilişkin hiç bir umudunun kalmaması gerçeği, kötüleşen maddi durum, bitip tükenmeyen politik kampanyalar, geçerli ahlak anlayışı haline gelen ikiyüzlülük ve ülkedeki genel korku ortamı, gençlik arasında bile umutsuzlukla ve doyumsuzlukla dolu bir ruh hali yaratmıştı. Tüm bunlar, ülkülerin yitirilmesine neden oldu, karamsarlığı ve anarşik eğilimleri doğurdu.

Resmi propagandanın etkisi altındaki gençlik, çektiği yoksulluktan ve acıdan kimi sorumlu tutacağını bilemiyordu ama, safları başkaldırı eğilimleriyle kaynıyordu. Mao, gençliğin bu başkaldırı eğilimlerini kendi gereksinimleri doğrultusunda kullanabileceğini hesaplamıştı. O, bir yandan gençliği yüceltti: «Dünya sizindir. Sizler sabahın saat sekizindeki ya da dokuzundaki güneş gibi gençsiniz. Umudumu sizlere bağladım.»

Diğer yandan da, gençliğe savaşımın hedeflerini gösterdi: Çürüdüğü ileri sürülen Parti aygıtı, «burjuva yozlaşması» tehlikesiyle karşı karşıya olduğu ileri sürülen

ÇHC'nin bütün toplum ve devlet yapısı ve «modası geçmiş» eğitim sistemi. Artık Mao'nun düşmanları, Çin gençliğinin düşmanları oluyordu.

Kuşku yok ki, 5 Ağustos 1966'da Mao'nun «Karargâhları bombardıman edin!» şeklindeki kışkırtı çağrısı yayınlandığında, Maocuların «kızıl muhafız» bölüklerinde örgütledikleri öğrenci gençlik, bu saldırının ön saflarında yer almıştı.

«Kızıl muhafız» örgütlerinin oluşturulması, bizzat Mao tarafından uygun bulunmuştu. Kırmızı bantlı eldivenleriyle, Tien An Men alanına doluşan bir milyon kadar öfkeli gence kükreyen bir sesle: «Çok iyi arkadaşlar, hareketinizin gerçekten önemi büyük...» demişti. Lin Piao da Mao'yla aynı kanıdaydı: «Sizin proleter devrimci ruhunuzu azimle destekliyoruz. Cesur olun ve yürekli bir başkaldırı için hazırlıklı bulunun!» diyordu.

«Kızıl muhafızlar» yollara döküldüler. Bunlar uzman askerler tarafından denetlenen, görevlerine, aralarındaki bağlantılara, propaganda kampanyalarını başlatmaya yarayan maddi araçlara, ülkeyi baştan başa katedecek ulaşım araçlarına ve hatta bazen kendi silahlarına göre bölüklere ve alaylara ayrılmış iyi örgütlü bir güçtüler.

Kişisel olarak Mao ve onun ÇKP MK'ne bağlı olarak kurduğu «Kültür Devrimiyle görevli grup» tarafından örgütlenen ve yüreklendirilen «Kızıl muhafızlar», önce «eski olan her şeye karşı savaşıma» başladılar; Maoculuğa uymayan kitapları yaktılar, yeteri kadar «devrimci» bulmadıkları caddelerin adlarını değiştirdiler, caddeleri ve evleri yakıp yıktılar, eski anıtları yerle bir ettiler ve saygı duyulan kişilerin mezarlarına saldırdılar.

Ancak kısa bir süre sonra, Mao'nun «Parti saflarına sızmış kapitalizmin yolcuları» olarak damgaladığı Parti ve devlet kadroları, «Kızıl muhafızlar»ın saldırılarının ana hedefi haline geldi. «Kültür Devrimi» tarihi, pek çok seçkin

Parti yetkilisinin ve devlet adamının «Kızıl muhafızlar» tarafından barbarca saldırıya uğramalarının örnekleriyle doludur. Bunun ötesinde işçiler, pek çok kentte bu yağmacı sürülere karşı direnmek amacıyla örgütlenmeye başladığında Mao, «Kızıl Muhafızlar»ı korumak üzere askeri birlikleri kullanmıştı ve Maocu propaganda hızla işçilere ve komünistlere yönelik suçlamalara ve gözdağı vermeye koyulmuştu. O dönemde Halkın Günlüğü şöyle yazıyordu: «Kızıl muhafızların eylemlerine karşı herhangi bir direnme, Mao'nun politikasıyla bağdaşmayan, aşırı gerici bir harekettir.»

Oysa «Kültür Devrimi»nin daha sonraki dönemleri, Mao'nun, özellikle devlet aygıtını dağıtmak ve ülkede korku ve terör havası yaratmak istediği zaman «Kızıl Muhafızlar»ı kullandığını göstermiştir. Bu görev başarıldığında Mao, kendilerini «kültür devriminin küçük generalleri» diyen bu kimseleri duymuyordu. «Kültür Devrimi»nin yeni aşamasında, ordu açıktan açığa savaşıma karıştı. Yeni iktidar organlarının oluşturulmasında ana rol, «Kızıl muhafızlar»a değil orduya verilmişti. «Kızıl muhafızlar», yerel yönetim organlarına «rahat koltuklar» için savaşmak zorundaydılar. Pek çoğu, kendilerini olayların akışının tamamen dışında buldu...

Aynı tarihlerde, «Kızıl muhafızlar» arasında, Mao'nun politik hasımlarınca da desteklendiği belli olan anti-Maocu eğilimli örgütlenmeler ortaya çıktı. Bunlar, Mao'nun sözleri ile eylemleri arasındaki çeşitli çelişkileri kullandılar ve Maocuların politik çizgilerinin doğruluğu hakkında kuşkuya düştüler. «Kızıl Muhafızlar»ın politik kıyımları şiddetlendirildi... Mao'cu yönetim tarafından ÇKP'nin Merkez Komitesi üyeliğine kadar getirilmiş olan Pekin üniversitesi doçentlerinden Yüan-Zu gibi, «Kızıl Muhafızlar»ın en istenmeyen yöneticileri, peş peşe politika sahnesinden çekildiler.

«Kızıl muhafızlar» yapayalnız kalmışlardı. Uzun süren terörlerin halkta yarattığı hoşnutsuzluk, Çin toplumundaki belli güçlerin ülkenin durumunu normalleştirme çabaları ve yığınların Mao'nun tüm buyruklarının doğruluğuna bağnazca inanmaları, Maocuların, herhangi özel bir çaba göstermeden, «Kızıl muhafızlar»ın başkaldırılarını yatıştırmasına ve Mao'nun «Kızıl muhafızlar»ın kırsal alanlara gitmeleri gerektiği yolundaki yeni buyruğunu yayınlamasına yardımcı oldu. Bu önlem, ordunun «Kızıl muhafızlar»ı halkın öfkesine karşı korumasından kısa bir süre sonra yine ordu tarafınan alınmıştı.

Aradan yıllar geçti. 40 milyonluk «Kızıl muhafız» ordusunun önemli bir bölümü, kendisini, Mao'cu serüvenciliğinin cezasını çekerek «yeni bir eğitim görecekleri» kırsal alanlarda bulmuştu.

Mao, «Kızıl muhafızlar»la ilişkisini kesin olarak bitirmek için, yeni bir örgütün (doğal olarak yeni bir temelde). ilk faaliyetleri «Kızıl muhafızlar»ın dağıtılması olan ve «gene halkın yığınsal örgütü» diye adlandırılan Çin Komünist Gençlik Birliğinin kurulması yolunda bir direktif verdi. Bugün «Kızıl muhafızlar», resmen bu Gençlik Birliğine bağlı, sıradan bir gençlik örgütü durumundadırlar.

«Kızıl muhafızlar»ın yazgısı, Maocu demagojiye inanmış, Mao'nun uysal bir hizmetkârı durumuna düşmüş ve işi bittiğinde acımasızca bastırılmış yitik bir kuşağın yazgısıdır.

«Parti Herşeyi Denetler»

Yeni tip Komünist Partisi, emekçi halkın en üst düzeydeki sınıfsal örgütlenme biçimi, proletarya diktatörlüğünün kurulmasının ve güçlendirilmesinin bir aracıdır. Yöneten parti durumuna geldiğinde o, halkın savaşımını örgütlü, planlı ve bilimselliği kanıtlanmış bir şekilde sosya-

lizmin ve komünizmin kurulmasına yöneltir. Parti yönetimi, ekonomi, toplumsal ilişkiler, politika, kültür, ideoloji ve uluslararası ilişkiler gibi toplumsal yaşamın çok çeşitli alanlarını kapsar. L. I. Brejnev'in SBKP'nin 25. Kongresine sunduğu MK faliyet raporunda belirttiği gibi, partinin yönetme ve seferber etme rolü soyut bir şey değildir. O, yaşamın ta kendisi ve bizim günlük pratiğimizdir. Bu yüzden bugünkü aşamada partinin rolünün değerlendirilmesi, devrim hareketinin ve yeni toplum kuruculuğunun temel sorunudur. Aynı zamanda bu, günümüzde, Marksçı-Leninciler ile Maoculukda dahil olmak üzere revizyonizmin türlü biçimlerinin temsilcileri arasındaki savaşımın önemli bir konusudur.

ÇKP 1921'de kuruldu. Başlangıçta Parti, 1,5 milyonluk Çin işçi sınıfının yalnızca binde beşinden ibaret bir kesimince oluşturulmuştu.

Çin proletaryasının yarısı, yabancı sermayenin acımasızca sömürülmesi altındaki yabancı işletmelerde çalışmaktaydı. Bu durum anti-emperyalist bir ruhun doğmasına yol açarken, proletarya ile ulusal burjuvazi arasındaki uzlaşmaz sınıf çelişkisini zayıflatmaktaydı. Bundan başka işçiler, kırsal alanlarla yakın ilişkilerini sürdürmekteydiler ve bu da giderek, proletaryanın bilincinde köylü ve küçük burjuva fikirlerinin bir dereceye kadar yeretmesine katkıda bulunuyordu.

Çin'de Marksçı yazın fiilen yoktu ve Marksçılığın ilk propagandacıları, onun hakkında yalnızca kaba fikirlere sahiptiler.

ÇKP'nin ortaya çıkması gerçekte, yalnızca Marksçı teori üzerinde örgütlü bir çalışmanın başlaması ve bu teorinin Çin gerçeğine uygulanarak, pratikte kanıtlanması anlamına geliyordu.

Bunun bir sonucu olarak, ÇKP'nin kuruluşunun ta başından itibaren güçlü milliyetçi ve sekter eğilimler kendi-

lerini açığa vurdular. Bu eğilimlere karşı savaşımda ÇKP içinde, yandaşlarının disiplinli bir proletarya partisinin yaratılmasını savunduğu, proletaryanın sınıf bilinçli politik çizgisi örgütlenmeye başladı.

Çinli komünistler ÇKP'nin kuruluşunun ilk günlerinden itibaren, Parti içinde sağlam Marksçı bir özün yaratılmasını sağlayan Komintern'in büyük desteğini gördüler. Komintern'in yardımıyla ÇKP, Çin devriminin sorunlarının çözümüne, temelinde doğru Marksçı konumlardan yaklaştı. O sırada Parti yaşamına demokratik merkeziyetçilik ilkesi yol gösteriyordu. Partideki proleter oranı ise yıldan yıla artıyordu. 1927'de Partinin, yarısı proleter olan 58.000 üyesi olmuştu.

1927'deki gerici Çan Kay-şek darbesinden sonra ÇKP, yeni rejimin saldırılarının baş hedefi haline geldi. Üye sayısı 10.000'e düştü. Parti işçi sınıfı tabanını yitirdi ve yeraltına geçmek zorunda kaldı. Bu durum kentlerde Parti faaliyetlerinin önemli ölçüde zayıflaması sonucunu doğurdu. Partinin temel çalışmaları, denetimi altında bulunan uzak kırsal alanlara kaydı. Böylelikle Parti, işçi sınıfından kopup köylülerle bütünleşmeye başladı. Bu da, devrimde proleter hedeflere verilen önceliğin yitirilmesine ve bir «köylü» çizgisinin ortaya çıkmasına yol açtı.

Daha sonra uluslararası komünist hareketin, dikkatini özellikle faşizme karşı savaşım üzerinde odaklaştırması yüzünden, ÇKP ile Komintern arasındaki ilişkiler zayıfladı. Bütün bunlar, Mao tarafından hararetle savunulan küçük burjuva milliyetçiliğinin ÇKP içinde ağırlık kazanmasının koşullarını yaratıyordu. O zamandan başlayarak Mao, «Parti her şeyi denetler» ilkesini, 1941'in Sonbaharından 1945'e kadar sürdürülen ve «Düzenleme Kampanyaları» denilen kampanyalarda açıkça ortaya koyduğu «fikirler»ini benimsemeyenlere karşı yürüttüğü acımasız savaşımın bir aracı olarak kullandı. 1949'da ÇKP, yapısı ba-

kımından açıkça, içinde yalnızca yüzde üç oranında işçinin bulunduğu bir köylü partisi haline gelmişti.

Mao'nun kişiliğinin putlaştırıldığı ve «Maocu fikirler»in Partinin ideolojik platformu olarak benimsendiği ÇKP'nin 7. Kongresi (1945), küçük-burjuva milliyetçilerinin iktidarı aldıklarını resmen onaylamıştı.

Ülkenin o zamanki durumu ve bununla birlikte Çin halkının devrimci coşkusu, küçük-burjuva milliyetçilerini, devrim savaşımının ana yönünü izlemeye zorlamıştı.

Sosyalist devlet kuruculuğunda Sovyet yardımlarının gerekliliği gerçeği ve SBKP'nin 20. Kongresinin etkileri, Mao'nun geçici bir geri adım atmasına yol açmıştı. Bu da Çin komünistlerinin, 1956'da, «maocu fikirler»in reddedildiği ve ÇHC'de sosyalist bir toplumun kurulmasının, doğru Marksçı-Leninci temellere dayandırıldığı ÇKP'nin 8. Kongresini toplamalarını olanaklı kıldı.

ÇKP'nin 8. Kongresi, Parti içindeki Marksçı-Leninci-lerin etkisiyle, Parti yönetimine ilişkin şöyle bir karar aldı: «Merkez Komitesi, merkezi devlet kuruluşlarının ve ulusal bir öneme sahip olan halk örgütlerinin faaliyetlerine, bu kuruluş ve örgütler içindeki Partililer yardımıyla yol gösterir».

Ancak, böylesi bir durum Mao'nun özlemlerine ters düşüyordu. Mao'nun tamamen kendi kişiliğiyle özdeşleştirdiği bir «Parti»ye «tüm ülke halkını bağlı kılmak» anlayışının Parti yönetimine egemen olması, despotik Maocu yöntemlere daha uygundu.

8. Kongreden hemen sonra Mao, Partiye ideolojik platform olarak kendi fikirlerini dayatma ve Partiyi her zaman kendi direktiflerine boyun eğen uysal bir hizmetkar durumuna getirme amaçları doğrultusunda yeni bir saldırıya hazırlanmak üzere güçlerini toplamaya başladı. Bu amaçla Mao, yeni Maocu partiyi oluşturmasına olanak sağlayacak olan «Kültür Devrimi» dönemini başlattı. Bu

süreç, ÇKP'nin 9. ve 10. Kongrelerinde resmi olarak doğrulanmıştır. 1968'de toplanan 9. Parti Kongresi, Partinin, sosyalist ekonominin kurulmasındaki, sosyalist kültürün oluşturulmasındaki, halkın yaşam standartlarının sürekli olarak yükseltilmesindeki, sosyalist demokrasinin geliştirilip ilerletilmesindeki ve sosyalist bir dış politikanın uygulanmasındaki ana görevlerine ilişkin eski anlayışı reddeden yeni kararlar aldı. 9. Kongrede Maocular, demokratik merkeziyetçiliğin uygulanmasıyla ve Parti-içi demokrasinin geliştirilmesiyle ilgili eski tezleri, milliyetçiliği ve üstün devlet şovenizmine karşı savaşın zorunluluğuyla ilgili kararları reddettiler.

«Maocu fikirler»in, Partinin programını ve örgütsel yapısını yansıtan Maocu politik çizginin ana ilkelerinin resmi formülasyonu, yeni Parti tüzüğünün özünü oluşturuyordu. Bu tüzüğün ana içeriği, Partiyi, «Mao'nun fikirlerini uygulamaya» yarayan bir araç ve onun kişisel iktidarının uysal bir hizmetkarı durumuna dönüştürmeye yönelikti. Gerek Parti, gerek hükümet ve gerekse ordu, tümüyle Mao'nun ve ona bağlı küçük bir grubun eline geçmişti. Bu, «Parti herkesi yönetir» şeklindeki Maocu ilkenin pratik uygulamasıydı.

ÇKP'nin kuruluşunun 53. yıldönümünde Halkın Günlüğünde yayınlanan «Parti Her şeyi Denetler» başlıklı makalede şöyle deniyordu: «Ülkenin dört bir yanında ve tüm alanlarda; ister Partinin ve hükümetin, ister yığın örgütlerinin, isterse kültür ve eğitim kurumlarının olsun, tüm faaliyetleri tamamen Parti'nin denetimi altındadır».

1975'te kabul edilen yeni Anayasada, devletin, Halk Kurtuluş Ordusunun ve Ulusal Halk Kongresinin Parti tarafından denetleneceği belirtilmiştir.

«Parti her şeyi denetler» belgisiyle formüle edilen Maocu anlayışın Çin'deki pratik uygulaması, bu belginin demagojik karakterini pekiştirmektedir. Mao, ÇKP'nin Çin

halkını denetleyen bir merkez olduğu ve «Partinin her şeyi denetlediği» yolundaki tüm iddialarına rağmen, kendi politikası ve «fikirler»i Parti üyelerince onaylanmadığı durumlarda hemen Partiye saldırmaktadır. ÇKP'nin tarihinde çok sık yaşanan ve Partide bir «temizlik», bir yığınsal öç alma anlamına gelen «Düzenleme Kampanyaları», yalnızca bu gerçeği doğrulamaktadır. Mao, «Kültür Devrimi» nin başlangıcında yaptığı «Karargâhları bombardıman edin!» çağrısıyla da yine, Partinin dağıtılmasını amaçlamıştı.

«Herkes Partinin birleşik yönetimine bağlı olmalıdır» şeklindeki formülasyon, ÇKP'nin 10. Kongresi'nde kabul edilen tüzük içinde yer almış olup, Mao'nun, Parti örgütünün gücüne, Partinin yığınlara yol gösterebileceğine inanmadığını ortaya koymakta ve böylece de, yukarıdan aşağıya herkese zor yoluyla «Partinin birleşik yönetimine bağlı olma» görevini dağıtmaktadır.

Çin'de bugün Parti yöneticileri, ya devlet memurlarının yerine geçmekte, ya da Parti işleri ile devlet işlerini birleştirmektedirler. Bu durum, tüm iktidarı tekelinde bulunduran Partinin, gerçekte devlet aygıtının da yerini almasıyla bir Parti devleti sisteminin doğmasına yol açmıştır.

«Kültür Devrimi»nden sonra, «Parti her şeyi denetler» belgisinin yaşama geçirilmesinin sorumluluğu, yönetici Parti organlarına -Ordu tarafından yeni kurulmuş olan yerel parti komitelerine- verilmiştir. 1971'in Ağustosunda kurulan Parti komitelerinde, 29 sekreterin 22'sini ve 158 yöneticinin yüzde altmışını askerler oluşturuyordu. Demokratik merkeziyetçiliğin genel olarak kabul edilen kuralları yerine, Parti organlarına, kesin boyun eğme temeline dayalı kaba askeri bir disiplin sokulmuştu. Parti komitelerinin toplantıları, «yalnızca bir tek konuşmacının» (yani birinci sekreterin) yeraldığı forumlar haline dönüştürülmüştü. Ordu çeşitli yörelerde büyük güç kazanmıştı.

1973'te toplanan 10. Kongrede kabul edilen Parti tüzüğüne bakıldığında bunun içinde, Partinin rotasının ve politikasının kimin tarafından belirleneceğine ilişkin bir açıklamanın bulunmadığını görmek zor değildir. Öte yandan bu tüzük temel örgütlerin yalnızca «Parti politikasını yayımlayıp, uygulamakla ve Parti kararlarını yaşama geçirmekle görevli» olduğunu söylemektedir. Bu durum tüm Parti politikasının, Mao'nun başkanlık ettiği üst düzeydeki küçük bir grup tarafından belirlenmeye devam ettiğini göstermektedir. Yani Mao sınıf diktatörlüğünün yerine, Partiden kopmuş bir grubun diktatörlüğünü getirmiştir.

Görülüyorki Mao Partiyi, işçi sınıfına karşı sorumluluklarının bilincinde olan, bu sınıfın politik uyanıklılığa sahip örgütlü bir öncüsü durumuna değil, işçi sınıfına yukarıdan bakan, tüm halkla ve devletle ilişkilerinde bir diktatör gibi hareket eden, onların tamamen dışında bir güç haline dönüştürmüştür.

«Üçlü Bağlaşıklık»

«Üçlü bağlaşıklık» deyimi ilk kez «Kültür Devrimi» sırasında ortaya çıktı. O günlerde Halkın Günlüğü'nde yer alan bir yazıda şöyle deniliyordu: «İktidarı ele geçirme savaşımındaki en önemli etken, şimdi, 1) Proleter devrimci grupların temsilcilerince (yani «Kızıl muhafızlar»ca -yazarın Notu), 2) Sözü edilen bölgelerde kurulu Çin Halk Kurtuluş Ordusuna bağlı birimlerin temsilcilerince ve 3) Parti aygıtının yürütücü devrimci kadrolarınca oluşturulan üçlü bağlaşıklıktır.

«Proletaryanın gerçekten güçlü birliğinin sağlanması, politikanın, maliyenin ve eğitimin, Parti içindeki bir avuç kapitalist eğilimli kişilerin fiili denetiminden kurtarılması, iktidarın güçlendirilmesi ve savaşımda nihai ut-

kunun kazanılması, ancak bu üçlü bağlaşıklığın kurulmasıyla mümkündür. Kesinlikle söylenebilir ki, bu soruna doğru bir çözüm bulunmaksızın iktidarın ele geçirilip korunması mümkün değildir».

Bu görüşe göre, Partiyi, devlet aygıtını ve kendilerini destekleyen orduyu tasfiye etmiş bulunan «Kızıl muhafızlar», rejime bağlılık duyan eski kadrolarla birleşecekler ve yeni iktidar organlarını -«devrim komitelerini»- yaratacaklardır.

Maoculara göre «devrim komiteleri»nin başarıyla çalışmalarının başka bir gerekli koşulu, Halkın Günlüğünde yazıldığı şekilde, «üçlü bağlaşıklığın» sağlamlığını güvence altına alacak «güçlü devrimci bir birliğin» kurulmasıydı.

Ancak pek çok direktife ve çağrıya rağmen, «devrim komiteleri»nde gerçek bir «bağlaşıklık» oluşturulamamıştır. «Üçlü bağlaşıklık»a katılan her grup, «Kültür Devrimi»nde en üstün yere kendisinin layık olduğunu düşünmüş, buna bağlı olarak ta iktidar ve saygınlık açısından diğerlerinden daha büyük bir paya sahip olmak istemiştir. Mao'nun «iktidar namlunun ucundadır» seklindeki belgisine dayanarak, «devrim komiteleri»nde yer alan askerler tüm iktidarı ele geçirme hakkını kendilerinde gördüler. Daha sonra Parti kadroları, kendi eski meslektaşlarına «Kızıl Muhafızlar»ın nasıl barbarca saldırdıklarını görmelerine rağmen, buna karşı hiç bir tepki göstermemişlerdir. Hiç bir yaratıcı faaliyette bulunma yeteneğini kazanamayan ve yalnızca yıkıcı eylemleri yöneten «Kızıl muhafızlar», «devrim komiteleri»nde güçlerini artırmak niyetindeydiler. Ama, «üçlü bağlaşıklık»ta yer alan diğer iki grup, «Kızıl Muhafızlar»ın kendilerine duyduğu düşmanlık ölçüsünde, «Kızıl Muhafızlar»a karşı düşmanca duygular besliyorlardı.

Tırmanan bu eğilimler, sonunda «Kızıl muhafızlar»ın

«devrim komiteleri»nden giderek uzaklaştırılmalarına neden oldu. Yani «üçlü bağlaşıklık» gerçekleştirilemedi. Ama Maocu pratikte sık sık görüldüğü gibi, Çin yönetimi tükürdüğünü yalamamak için, «üçlü bağlaşıklık» gevelemelerinden vazgeçmedi ve ona yeni bir biçim vermeye uğraştı. Nitekim, 1973'te toplanan ÇKP'nin 10. Kongresinde Pekin yöneticilerinden Vang Hung-Ven, Parti tüzüğündeki değişikliklere ilişkin raporunda şöyle söylemiştir: «Her düzeydeki yönetici organlar, 'üçlü bağlaşıklık' ilkesine göre, yani yaşlı, orta yaşlı ve genç kuşak temsilcilerinin uyumu temelinde kurulmalıdır» demiştir.

Görüldüğü gibi, «Üçlü bağlaşıklık» deyimi, ÇKP'nin 10. Kongresinden sonra tamamen yeni bir biçim kazanmıştır.

Ancak günümüzde bu deyim, yeni yorumuyla da fiilen terkedilmiştir. «Üçlü bağlaşıklık» deyimi ve bu deyimin getirdikleri, Mao'nun halk düşmanı amaçlarına hizmetten başka bir anlam taşımayan serüvenci politikasında sözcüklerle, belgilerle ve vaatlerle nasıl oynandığının bir başka kanıtıdır.

«İki Politik Çizginin Savaşımı»

ÇKP'nin tarihini, Parti içinde varolan «iki politik çizginin savaşımı» olarak değerlendiren Maocu anlayış, Marksçı düşünceye tamamen ters düşmektedir. Maocu görüşe göre, ÇKP içinde proletaryanın Marksçı - Leninci politikasının tek temsilcisi ve tutarlı uygulayıcısı Mao Çe-Tung'dur. Onun dışında kalan tüm seçkin Parti yöneticileri, «düşman», «hain», «sol oportünist» ya da «sağ oportünist» olarak damgalanmışlardır. Maocular ÇKP'nin tarihini, «Başkan Mao'nun devrimci çizgisinin sol ve sağ oportünist politik çizgiler karşısındaki» utkusunun tarihi olarak yorumlamaktadırlar. Bu da yetmezmiş gibi onlar,

ÇKP içindeki her tür milliyetçi eğilimi ve sapmayı kesinlikle inkar etmektedirler.

1930'lar ve 1940'lar boyunca Maocular, «iki politik çizginin savaşımı» anlayışıyla ÇKP içindeki enternasyonalist güçleri ve Kominterni hedef almışlardı. Maocular, 1950'lerden bugüne kadar ÇKP içindeki enternasyonalistlere, SBKP'ye ve uluslararası komünist harekete karşı aynı düşmanlığı sürdürmüşler ve sürdürmeye devam etmektedirler.

«İki politik çizginin savaşımı»nın sürekli yinelendiği fikrini ortaya atan bizzat Mao'nun kendisidir. Mao bu «buluşu» 1971'in Ağustos ve Eylül aylarında düzenlediği bir inceleme gezisi sırasında formüle etmiş ve şunu söylemiştir: «50 yıllık bir geçmişe sahip olan Partimiz, bu süre içinde, sözkonusu politik çizgilerin on kez tekrarlanan savaşımına tanık oldu». Daha sonra Mao, savaşımın başlatılmasına yol açan, bu on sapma hareketini bir bir saymıştır. Mao, kendi politik çizgisinin kesinlikle hiç bir zaman yanılmazlığı yargısının yanısıra, iktidarı hiç bir rakip tanımayan «doğal» bir hak gibi görmeye duyduğu karamsarlıkla karışık bir güveni, başlıca hareket noktası olarak benimsemiştir. Onun gözünde bu hakka yöneltilen herhangi bir saldırı, tarihin akışına ters düşen «yanlış» bir politik çizginin açık ifadesidir.

Kuşkusuz, Marksçı-Leninci enternasyonalist doğrultu ile küçük-burjuva milliyetçi eğilim arasındaki savaşım tüm ÇKP tarihinin karakteristik bir özelliğidir. Mao'nun ağzında gevelediği Parti içindeki on «büyük muharebe» arasında, gerçekten, ÇKP'nin uluslararası komünist hareketin desteğini de alarak savaştığı sapma hareketleri vardır. Ancak, Mao ve izleyicilerinin bu savaşımı kendi kişisel amaçları için kullandıkları da açıktır. Zaten Mao, bu savaşımın hedefi olan pek çok görüşü paylaşmaktaydı. O her zaman, Marksçı lafazanlıkla kendini kamufle et-

meye çalışan bir küçük-burjuva milliyetçisi olarak kalmıştır.

Öte yandan, «Vang Ming'in politik çizgisi» (1), «Kao Kang olayı» (2), «Peng Te-huayi olayı» (3) gibi «sapma hareketleri»nin büyük bir çoğunluğu, Maocular tarafından uydurulmuştur.

1950'lerden itibaren ÇKP'nin kendi içindeki savaşım, giderek artan bir şekilde, Maocu kampta yer alan çeşitli grupların kendi aralarında sürüp giden ilkesiz bir savaşım haline dönüşmüştür. Maoculuğun her geçen gün daha da şiddetlenen bunalımının bir göstergesi olan bu açık gerçek, aynı zamanda ÇKP'nin kendi içindeki savaşımın niteliği ele alınırken, özel bir dikkat gerektirmektedir. Çün-

(1) Vang Ming (Çen Şao-yu) (1904-1974): 1926'da Partiye üye oldu. 1931'de ÇKP MK. Politik Büro üyesi ve MK. Sekreterliğine getirildi. 1931'den 1937'ye kadar ÇKP'yi Komintern'de temsil etti. 1932-1943 arasında Komintern Yürütme Komitesi Prezidyumu üyeliği yaptı. Sovyetler Birliği'yle dostluğu ve Sovyet deneyiminin sınayıp doğruladığı sosyalist kuruculuk ilkelerini savunmuştur. Vang Ming 1956'da ÇKP MK 'nin onayıyla tedavi görmek üzere Sovyetler Birliği'ne gitti ve ölümüne dek orada kaldı. Son eserlerinin bir çoğunda Maoculuğun içyüzünü ve Mao'nun Çin devrimine ihanetini sergilemiştir.

(2) Kao Kang (1891-1955): 1926'da Partiye üye oldu. 1945-1963 arasında Kuzey-Doğu Çin'de Parti örgütüne ve halk hükümetine başkanlık etti. 1953'te başbakan oldu. Bir enternasyonalist - komünist olarak, Sovyetler Birliği'yle dostluğun güçlendirilmesini savunuyordu. 1955'te «Partiyi ve iktidarı ele geçirmek üzere bir oyun tezgâhlamak»la suçlandı. Daha sonra, resmen, «suçunu itiraf ederek intihar ettiği» açıklandı.

(3) Peng Te-Huayi (1898): Partiye 1928'de girdi. 1945'te Çin Halk Kurtuluş Ordusu Başkumandanlığına getirildi. 1954'ten 1959'a kadar Savunma Bakanlığı, Devlet Konseyi Başkan Yardımcılığı yaptı ve Mareşal oldu. 1959'da «Üç Kızıl Bayrak» politikasına karşı çıkarak, «Parti düşmanı faaliyetler»de bulunduğu öne sürüldü. O zamandan beri hakkında herhangi bir resmi açıklama yapılmamıştır.

kü, Maoculuğun kurbanları yalnızca Parti içindeki olumlu güçler ve eğilimler olmamıştır. Her ne kadar Peng Tehuayi ve izleyicilerinin Mao'ya karşı eylemleri tamamen Marksçı bir çıkış noktasından kaynaklandıysa da, «Lin Piao olayı» ve onyıllar boyu Mao'nun özel sekreterliğini yaparak onun konuşmalarını ve raporlarını hazırlamış olan Çen Po-ta'nın görevinden alınması gibi olaylar, Parti içinde Maocuların kendi aralarında sürüp giden tepişmelerinin örnekleri olarak değerlendirilmelidir.

ÇKP içinde «iki politik çizginin savaşımı»nın tarihini tahlil ederken, 1940'lardan beri niçin çoğunlukla Parti'de olumlu bir çizgiyi temsil eden güçlerin yenik düştüklerini ya da ancak arada bir ve çok kısa süreli başarılar kazandıklarını sormadan geçemeyiz. ÇKP içindeki küçükburjuva milliyetçiliğinin tarihsel bakımdan geçici utkusunun ana nedeni, ülkedeki sınıf güçleri dengesinin olumsuz bir yapıya sahip olmasıdır.

Maocu politikanın bir sonucu olarak Parti, işçi üyelerin bilinçli bir şekilde azınlığa düşürülmesiyle işçi sınıfından önemli ölçüde koparılmıştı. Daha 1950'lerde, «Büyük Hamle» politikasının bir gereği olarak büyük köylü yığınları sanayide istihdam edilmek üzere kentlere çağrılmışlar ve bu durum, proletaryanın, küçük-burjuva köylü unsurlar arasına karışarak kısmen de olsa bütünlüğünü yitirmesine yol açmıştı. «Düzenleme» dönemindeyse, maddi üretim alanında istihdam edilmiş bulunan iş-gücünün bir bölümü işlevini yitirdi. Maocular, o dönemde ülkede varolan ücret sisteminden yararlandılar, işçi sınıfını kışkırttılar ve onu, bilinçli bir şekilde genç işçileri yaşlı işçilerin, vasıflılar ise, vasıfsızların karşısına koyarak böldüler.

Köylülere gelince, onların da çoğunluğu sözde-devrimci Maocu belgilerin kurbanı oldular.

Ordunun desteğini sağlamış olan Mao, toplumsal

güçlerden bazen birini bazen diğerini, özellikle de küçükburjuva köylü katmanlarını kazanma yoluna giderken; parlak sözlerle yığınları etkileyip gerçekte onları baskı altında tutarak, iki sınıf arasında bocalayıp durmaktadır.

Bununla birlikte, ÇKP'nin kendi içindeki «iki politik çizginin savaşımı»ndan çıkan deneyim, özellikle de son yılların deneyimi, Maocu grubun sürekli zora başvurmasının, diktatörce yöntemler ve baskı uygulamasının, Maoculuğun gücünün değil güçsüzlüğünün ve içine düştüğü derin ideolojik, politik ve örgütsel bunalımın kanıtları olduğunu göstermektedir.

ÇKP'nin 10. Kongresinin belgeleri, Maocu yönetimin, Parti içindeki «iki politik çizginin savaşımı» anlayışını, Parti üyelerini ve Maoculuğun etkisi altındaki kişileri ideolojik ve politik bakımdan istenilen doğrultuda, biçimlendirme ve Pekin yönetiminin gerek ülke içindeki gerekse uluslararası ölçekteki Marksçılık-Leninciliğe düşman faaliyetlerini «tarihsel bakımdan haklı çıkarma» açısından önemli bir aracı olarak kullanmaya devam etmek niyetlerini açığa vurmaktadır.

ÇKP'nin 10. Kongresinde Maocular, «Parti içindeki iki politik çizginin savaşımının uzun süreceğini; bu savaşımın on kez, yirmi kez, otuz kez ortalığı alevlendireceğini...» öne sürdüler.

Yine, 4. Ulusal Halk Kongresinin birinci oturumunda, «iki politik çizgi -Marksçılık ile revizyonizm- arasındaki savaşımın uzun bir zaman aralığını kapsadığı dolambaçlı bir yol izlediği ve zaman zaman çok zorlu bir savaşım haline dönüştüğü» doğrulandı.

Böylelikle Maocular, gerçekte, politikalarının sürekli şekilde geniş yığınların direnişiyle karşılaştığını teslim etmiş oluyorlardı. Bugün hangi belgiler altında sürdürülürse sürdürülsün yıldırma kampanyaları, Çin emekçi yığınlarının, Mao'nun serüvenci politikasına duyduğu hoşnut-

suzlukları bastıramamaktadır. «İki politik çizginin savaşımı» ise, ÇKP içindeki Marksçı-Leninci politik çizginin önüne geçilemez utkusuyla sonuçlanacaktır.

«7 Mayıs Okulları»

7 Mayıs 1966'da Mao, Lin Piao'ya, Çin toplumunun gelişimine ilişkin görüşlerini açıkladığı bir mektup yazdı. Bu mektupta Mao şöyle söylüyordu: «Her Çin yurttaşını, devletten hiç bir şey beklemeyen ve kendi gereksinimini kendi karşılayan bir asker, bir işçi ve bir çiftçi olarak görmekteyim».

O sırada pek çok kişi, Mao'nun, daima kendisine sadakat göstermiş olan Lin Piao'ya neden böyle bir mektup yazma gereği duyduğunu merak etmişti. Çok kısa bir süre sonra, bunun yalnızca herhangi bir mektup değil, şimdilerde Çin halkının yaşamında önemli rol oynayan yeni bir direktif olduğu anlaşıldı. Gerçekte bir direktif olan bu mektuba göre, ülkede «7 Mayıs okulları» adı altında yeni «okullar» kurulacaktı. Bu iş için eldeki kadrolar görevlendirilecekti; çünkü Mao, açıkça, «geniş kadroları bedensel faaliyetlerde görevlendirmek, onlara yeniden öğrenmeleri için çok uygun bir fırsat vermek demektir» diyordu.

Devlet yönetim organlarında, mali kredi kurumlarında, bilimsel ve kültürel kuruluşlarda çalışanların ve toplumsal örgütlerdeki resmi görevlilerin hepsi, bu okullarda «eğitim»den geçmek zorundaydılar. Maocu propagandaya göre, sözü edilen «eğitim» yoluyla bu kişilere, «yeni bir bilinç aşılanacak» ve bunlarla geniş halk yığınları arasındaki kopukluk giderilecekti.

İlk «7 Mayıs Okulu», Hay-Lung-kiyang bölgesindeki Lin-ho köyünde 1968'de kurulan bir devlet çiftliğiydi. Aynı yılın Ekim ayına kadar 500'den fazla insan orada «eği-

tim gördü». 5 Ekim 1968 tarihli Halkın Günlüğü gazetesinde yayınlanan, bu okulun «öğrenci»lerinden biri hakkındaki bir makale, yapılan «eğitim»in niteliğine ilişkin bir fikir verebilir. Bu «öğrenci», sağlık durumu iyi olmayan yaşlıca bir rahipti. Çocukluğunda çobanlık yapmıştı. «7 Mayıs okulu»na girdiğinde, gençlik yıllarını anımsatan bir durumla karşılaştı. Çünkü, yaşamında hiç bir değişiklik olmamış ve eskisi gibi dağlarda, derelerde dolaşarak sığırtmaçlık yapmak zorunda bırakılmıştı.

Çok yorucu bir çalışma, dayanılmaz yaşam koşulları ve kendilerini denetleyen askerlerin sürekli hareketlerine maruz kalma, «7 mayıs okulları»nın belirgin özellikleriydi. Maocu basın, yaşlı insanların taşları nasıl taşıyıp, tuvaletleri nasıl temizlediklerini, bel hizasına kadar buzlu su içinde nasıl çalıştıklarını anlatan sayısız öyküyle doluydu. Oysa, böylesi ağır koşullar altında çalışmaya zorlanan bu insanlar, çoğunlukla bilinçli bir tertibin kurbanıydılar. Eğer bu insanlar «ülkeye ve halka büyük zarar vermiş, yeniden eğitilmesi gereken iflah etmez katiller» ya da «karşı-devrimci kişiler» olsalardı, kendilerine böylesi ağır koşulların dayatılması bir ölçüde mazur görülebilirdi. Fakat gerçek durum «böyle değildir. «7 Mayıs Okulları»na gönderilerek buralarda ağır ve aşağılık işler yapmaya zorlanan bu insanlar, devrime katılmış, Partinin eski ve değerli kadrolarını oluşturuyorlardı.

Ne var ki, «7 Mayıs Okulları»nın Çin'de kötü bir ün yapmış olmalarına şaşırmamak gerekir. Bu okullara «dev kışlalar» ve «işçi kampları» deniliyordu. Halk, bu «okullar»a gönderilmemek için elinden geleni yapıyordu. Bu yüzden Maocular, «7 Mayıs Okulları»na göndermeyi cazip bir hale getirmeye çalıştılar. «Okullar»da kalma dönemi kısaltıldı. «Okullara» katılım, herkes için bir kariyer, genç insanlar için ise herhangi bir okula kabul edilebilme güvencesini vermeye başladı.

ÇKP'nin 10. Kongresinden (1973) sonra toplanan «7 Mayıs Okulları»na ilişkin konferanslar, bu «okullarda» yaşanan deneyimi genelleştirdi; ve hepsi birer «öğrenci» sayılan eski Parti üyelerine, sanatçılara ve değerli kültür adamlarına, «Kızıl muhafız» bölüklerinin eski yöneticilerine tanınmış olan haklar tanınarak bu «okullar»ın faaliyetine ilişkin koşullar biraz yumuşatıldı.

Ancak, 1975'in Martında Halkın Günlüğü'nde yer alan «7 Mayıs okulları»na ilişkin tartışmaların belgeleri, durumda önemli bir değişikliğin olmadığını ve gerek Maocu rejimden kuşku duyan tüm insanlara karşı yürütülen acımasız savaşta, gerek Mao'nun hasımlarının tasfiyesinde, gerekse tüm Çin halkının Maoculuğun çizgisini benimsemeye zorlanmasında hâlâ bu «okullar»dan yararlanıldığını göstermektedir.

«Kadroların Eski Saygınlıklarına Kavuşturulması»

Çin'de bugün, «kadroların eski saygınlıklarına kavuşturulması»ndan giderek daha fazla sözedilmektedir.

«Eski saygınlıklarına kavuşturulan» kişiler, Maocu basında yeralan bilgilere göre, «Kültür Devrimi» sırasında «şüpheyi çektikleri için» «iktidardan uzaklaştırılmış» ve Maocu «işçi kamplarında yeniden eğitim görmüş» kimselerdir. Bunlar arasında, eski seçkin devlet adamları, politikacılar, resmi yetkililer, yönetici işçiler, mühendisler, teknisyenler ve kültür adamları bulunmaktadır. Bazı bilgilere göre bunların yüzde doksanı -özellikle bölgelerdeki kadrolar-, Maocular tarafından eski işlerine gönderilmektedir.

«Eski saygınlıklarına kavuşturma» işleminde, kişiler, önce «Mao'nun fikirlerine ve politikasına» yazılı bağlılık yemini ederek, hapisanelerden ya da gözaltında bulundurulmaktan kurtarılmakta ve sonra kendilerine «kapasitelerine ve yeteneklerine uygun» görevler verilmektedir.

Aslında, eskiden kıyıma uğramış kadrolara yeniden görev vermek yoluyla Çin'li yöneticiler, kendileri tarafından yaratılan «kadro açığı»nı doldurmaya çalışmaktadırlar. Çünkü Maocu «yeni» eğitim sistemi, ülkeye mühendis, doktor, tarım uzmanı ve öğretmen gibi kalifiye eleman yetiştirmekten acizdir. «Kültür Devrimi» sırasında «eski saygınlıklarına» ilk «kavuşturulan» kişilerin büyük çoğunluğunun, görevden uzaklaştırılmalarıyla birlikte üretimin doğal olarak felce uğradığı fabrikalardaki eski yöneticiler olması bir rastlantı değildir. Edebiyatçıların ve sanatçıların «eski saygınlıklarına kavuşturularak» Maocu amaçlara uygun bir şekilde kullanılmalarında da aynı durum sözkonusudur. Çünkü, Maocu rejimin kültür politikasının kör bir çıkmazdan kurtarılması için bu insanlardan yararlanmak zorunluydu.

Mao'nun «kadrolara eski saygınlıklarını geri verme» politikasına başvurmakla güttüğü amaç, yalnızca, görevlerinden alınmış bu deneyimli insanları aktif bir çalışmaya yönelterek onlardan yeniden yararlanabilmeyi sağlamak değildi; bunun yanısıra, ülkenin dört bir yanında, Maocu cehennemin tüm badirelerinden geçmiş, ahlaksal yönden eziklik duygusuna kapılmış, böylelikle de rejim için bir tehlike oluşturmayacak durumdaki kişileri kendi saflarına kazanmaktı. Her şey bir yana, «kadroların eski saygınlıklarına kavuşturulması» kampanyasını örgütleyen kişiler, bu yolla, «yüce bir bağışlayıcılık» örneği göstererek, işledikleri tüm «suçlar»a rağmen yine de bu kadrolara büyük değer verdiklerini ve ne ölçüde «ehil» birer yönetici olduklarını kanıtlamak amacındaydılar.

Ne var ki, Maocu diktatörlük koşullarında «eski saygınlığına kavuşmamış» olan hiç bir insan, geleceğine güvenle bakamaz. Arkası kesilmeden birbirini izleyen yeni politik kampanyaların, «eski saygınlıklarına kavuşmuş» olan kadroları bile kıyıma uğratmaya devam ettiğine sık

sık tanık olunmaktadır. Bunun klasik örneklerinden biri, ÇKP MK eski genel sekreteri Teng Hsiao-Ping'in durumudur. Teng Hsiao-Ping, «Kültür Devrimi» dönemindeki rütbe indirme ve «temizleme» işlemlerinden sonra «eski saygınlığına kavuşmuş» ve Maocu yönetimde önemli bir konuma getirilmişti. (ÇHC Devlet Konseyi Başkan Yardımcılığı, ÇKP MK Başkan Yardımcılığı ve MK Politik Bürosu üyeliği, Çin Halk Kurtuluş Ordusu Uzmanlar Kurulu Başkanlığı). Teng Hsiao-Ping'in, «Mao'nun fikirlerine uymayan bir ideolojiye sahip bulunduğu», «Mao'nun ona yönelik eleştirilerinin haklı olduğu», «onun, Mao'nun fikirlerinin kızıl bayrağını daha yukarılara kaldırmadığı», «Başkan Mao'nun iyi bir öğrencisi olmadığı» ve «burjuva ideolojisinin etkisinden tamamen kurtulamadığı» yolundaki «gerçekleri» kabul eden açık özeleştirisi, Mao tarafından «içten bir özeleştiri» olarak değerlendirilmişti. Ne var ki, Şubat 1976'da Teng Hsiao-Ping, kendisini yeniden keskin eleştirilerle karşı karşıya buldu. Bu eleştirilerde, onun «Parti içindeki en büyük iflah olmaz kapitalizm yolcusu» ve «Mao'nun fikirlerini çarpıtan bir kişi» olduğu söyleniyordu. Hatta, ÇKP'yi «revizyonist-faşist bir parti» haline dönüştürmeye çalışmakla suçlanmıştı.

Nihayet, Nisan 1976'da Pekin'in Tiyen An Men alanında yapılan anti-Maocu gösterinin örgütleyicisi olduğu iddia edilerek Teng Hsiao-Ping, yeniden Parti ve devlet aygıtı içindeki tüm görevlerinden uzaklaştırıldı.

«Halk Milisleri»

Ülke içindeki politik savaşımın doğurduğu olaylar ve Mao'nun izlediği ilkesiz politik yöntemler, milyonlarca kişiden oluşan Çin «halk milislerinin» tarihini yansıtmaktadır.

«Halk Milisleri», Japon militaristlerinin saldırılarına

karşı verilen savaşımda direnme güçlerinin safında yer almıştı. 1950 yılında toplanan «Halk Milisleri» yöneticilerinin ulusal konferansında, «Halk Milisleri»nin «daha etkili bir savaşkan güç» haline getirilmesi kararı alındı ve «milisler» Çin sınırlarını korumakla görevlendirildi. Bu, «halk milisleri»nin, ülkenin ve devletin güvenliğinin korunmasındaki önemli rolünü vurgulamaktadır. Yine o dönemde, hükümet aleyhtarı faaliyetleri gözlemek üzere «Halk Milisleri»ne bağlı özel gruplar kurulmuştu.

«Halk Milisleri»ne böylesi görevlerin verilmesi büyük bir şaşkınlık yarattı. Çünkü ülkede düzenli bir ordu vardı. 1953'te Mareşal Peng Te-huayi, açıkça, «Halk Milisleri artık görevlerini tamamlamıştır. Bugünkü koşullarda varlığına gerek yoktur.» dedi. Üst düzeydeki militarist kadroların büyük bir kesimi de aynı görüşü paylaşıyordu.

Bu görüşlere aldırmayan Mao, 29 Eylül 1958'de «Halk milislerine bağlı tümenlerin kurulması» yolunda bir direktif yayınladı. Bu, Çin halkını «herkes bir askerdir» belgisi altında militarize etmeyi amaçlayan geniş kapsamlı programın bir parçasıydı. Mao'nun, Çin halkının günlük yaşamının ve çalışma yaşamının örgütlenmesinde bu belgiyi ideal bir araç olarak düşünmesi bir rastlantı değildi. Ağustos 1958'de yapılan konferanslardan birinde Mao, sıkılmadan şunu söylemişti : «Çalışmanın örgütlenmesinin askerileştirilmesi, çalışma tarzının askerileştirilmesi ve yaşamın bir disipline bağlı kılınması... İşte, bu üç belgi çok yararlıdır». Maocular, askeri talimlerin ve kışla tarzı yaşamın başlatıldığı «halk komünleri»nin, «halk milisleri»nin toplumsal tabanını oluşturduğunu duyurdular.

ÇKP'nin 9. Kongresinde Mao, «yedi milyon insanın birer asker, onbinlerce kilometrelik alanın ise askeri bir kamp» olduğunu vurguladı. «Saldırı tehlikesi» ve «dışarıdan gelecek kaçınılmaz saldırı» konusundaki uyarılar yeniden duyulmaya başlandı. Bu yüzden, «Halk Milisleri»de

dahil olmak üzere tüm güçleri, «Çin'in savunma kapasitesini artırmak» amacıyla kullanmak gerekiyordu.

Lin Piao'nun politik yaşamdan uzaklaştırılmasından ve bir takım yüksek rütbeli subayın «ihanet» ettikleri söylentilerinden hemen sonra, ülkede «Halk Savaşı» propagandası yoğunlaştırıldı. Bu konuda «halk milisleri»ne büyük bir özen gösteriliyordu. «Halk milisleri» mensuplarının anti-Sovyetik ve Maocu bir eğitimden geçirilerek istenilen doğrultuda bir ideolojik yapıya sahip olmalarına büyük önem verilmişti. «Halk milisleri»nin örgütleyicileri, bu «milisler»in, «sınıf savaşımı», yani iktidar savaşımı ve rejimin muhaliflerine karşı savaşım için gerekli görüldüğünü artık gizlemek ihtiyacını duymuyorlardı. Halkın Günlüğü gazetesi, Eylül 1973'te, ÇKP MK Başkan yardımcılığı ve Maocu Politik Büro üyesi Vang Hung-Ven'in yönetiminde, 1967 yılında «zararlı unsurlara karşı etkin bir savaşım veren» Şanghay'daki «Halk Milisi» deneyimi üzerine şunları yazmıştı: «Halk milisi üyeleri, ideolojik alandaki sınıf savaşımı da dahil olmak üzere, sınıf savaşımının çeşitli biçimlerine planlı bir şekilde katılmalıdır». Şanghay örneği, «Halk milisi» bölüklerinin oluşturulmasının, Maocu propagandanın iddia etmeye çalıştığı gibi, «dışarıdan gelecek bir tehlike»ye değil, ülke içi savaşıma bağlı olduğunun inandırıcı bir kanıtıdır. Lin Piao'nun görevinden alınmasından sonra «Halk milisleri»nin bütün işi, politik bakımdan orduya karşıt bir denge yaratma çabası olmuştu.

«Halk Milisleri»nin 5 Nisan 1976'da, «Kutsal Barış Kapısı» alanında başlayan «karşı devrim hareketini» bastırmaya katılmaları ve ardından, bu tür hareketlerdeki eylemlerinden ötürü övgü almaları, Maocuların «Halk Milisleri»ni kendi diktası rejimlerinin keskin bir yıldırma aracı olarak gördükleri gerçeğinin açık bir göstergesidir.

Maocuların «Halk Milisleri»ne verdikleri önem, örne-

ğin, «Yeni Anayasa»nın 15. maddesinde, bu «milisleri», Çin Halk Kurtuluş Ordusuyla aynı kefeye koymalarında görülür.

Bugün, «devrim komiteleri» denilen komiteleri ve halk yığınlarının gerçekten nefret ettikleri Maocu Parti komitelerini destekleyen bir araç olarak «Halk Milisleri»nin rolü büyümektedir. Çin basını ve radyosu, sık sık «Halk Milisi» üyelerinin kasabalarda ve köylerde kol gezerek, «sınıf düşmanları»nın maskelerini düşürdüklerini, Mao'nun direktiflerini incelemek için yığınları harekete geçirdiklerini ve yeni politik kampanyalar örgütlediklerini duyurmaktadır.

«Halk Milisleri» Mao'nun ve sadık uşaklarının ellerinde onların her istediğini yapabilecek, tüm ülke çapında örgütlü ve silahlı bir güç haline getirildi. Bu «milisler», Mao için bir çeşit «özel yedek güç»tü. Mao bugün artık Çin Halk Kurtuluş Ordusunun güvenilebilirliğinden kuşku duymaya başlamış ve bu yüzden de, «Halk Milisleri»ni güçlendirmeye yönelmiştir. Mao'nun halk düşmanı politikasının yarattığı hoşnutsuzluk yaygınlaştıkça, «Halk milisi» birimleri eyleme sokulmaktadır. Çin emekçi halkının dikkatini içinde bulunduğu sefil durumdan başka yöne çevirmek ve saldırı tehlikesinin yakın ve gerçek olduğu izlenimini doğurmak için, yeni bir anti-Sovyetizm ve savaş histerisi dalgasını yaratmak gerekmektedir. Bu yüzden, Çin'de bugün «herkesin bir asker olduğu» ve «hiç kimsenin kendisi hakkında düşünmeye zamanı olmadığı» yolundaki sözler yeniden duyulabilmektedir. İşte «Halk milisleri», bu amaçların tümüne mükemmel bir şekilde uygun düşmektedir.

«Yalınayaklı Doktorlar»

Çin'de «Kültür Devrimi»nin bir diğer üzücü sonucu da, büyük sağlık personeli açığı olmuştur. Çin Halk Cum-

huriyeti'nde 1966 yılında üniversiteler kapatıldı ve ülke, doğal olarak doktorları da kapsayan yaklaşık 5 milyon uzmanını yitirdi. Bunun yanısıra, «Kültür Devrimi» sırasında pek çok doktor «burjuva aydını» olarak işkence gördü ve «yeniden eğitim görmek üzere» aznüfuslu geri kalmış bölgelere gönderildi. Bu durum, sağlık hizmetlerinde büyük kayıplara neden oldu. Başta çiftçiler olmak üzere milyonlarca Çin yurttaşı, fiilen sağlık hizmetlerinde büyük kayıplara neden oldu. Başta çiftçiler olmak üzere milyonlarca Çin yurttaşı, fiilen sağlık hizmetlerinden uzak kaldılar. Kırsal alanlardaki hoşnutsuzluk ve özellikle yeni doğan nüfusun yükselen ölüm oranı, ÇHC yönetimini özel önlemler almaya zorladı. Mao'nun direktiflerine bağlı olarak Pekin propagandası, «sağlık hizmetlerinin odak noktasını kırsal alanlara kaydırmak»tan sözetmeye başlamıştı. «Yalınayaklı doktor» bölükleri, ülkenin her yanına yerleştiriliyordu. «Yalınayaklı doktorlar», basit hastalıkların ya da yaralanmaların nasıl iyileştirileceğinin öğretildiği iki ya da üç aylık özel, temel eğitim kurslarından geçmiş kişilere verilen addı.

1968'in Eylülünde Kızıl Bayrak (Hung-çi) gazetesi, «yalınayaklı doktorların çoğalması gerçeğinin ışığında, sağlık hizmetlerindeki devrimin gelişmesinin değerlendirilmesi» başlıklı ve bu tür «sağlık personeli»nin hızla çoğaldığını onaylayan bir makale yayınladı. Devlet Konseyi Başkanı Çu En-Lay'ın, Ulusal Halk Kongresinin son oturumuna sunduğu rapora göre, birkaç yıl içinde kırsal alandaki «yalınayaklı doktor» sayısı bir milyonu geçmişti.

Kuşkusuz bu, Çin kırsal alanlarının bir kuşaktan diğerine aktarılan, yüzyıllardır süren salgınlardan ve tehlikeli hastalıklardan kurtulmuş olduğu anlamına gelmemektedir. Maocuların sağlık hizmetleri için önerdikleri politikanın, emekçi halkın sağlığını korumakla hiç bir ilgisi yoktur.

«Yalınayaklı doktorlar»ın ne gerekli bilgileri, ne de ilaçları, tıbbi araçları ve gereçleri vardır. Üstelik bunlar, Maocu «kendi gücüne güven!» anlayışına göre aynı zamanda tarlalarda da çalışmak zorundadırlar. Sağlık hizmetlerinin tüm masrafları ise, çiftçilerin kendileri tarafından karşılanmaktadır.

Maocular, sağlık hizmetleriyle ilgili tüm giderleri, böylesi yığınlara yüklemeye çalışırken, milyarlarca yuan'ı askeri amaçlar için harcayabilmektedirler.

Bugün resmi Çin propagandası, «yalınayaklı doktorlar»ın kendi kaynaklarıyla nasıl ilaç hazırlamaya uğraştıklarını, metal artıklarından, kullanılmayan yedek parçalardan vb. nasıl gerekli tıbbi cihazları yapmaya çalıştıklarını anlatan bitmek tükenmek bilmeyen masallarla doludur. «Yalınayaklı doktorlar»ın çoğunluğunun coşkusu ve insanları acılardan kurtarma çabaları övgüye değer; ancak, hastalıklarını nasıl ve neyle iyileştirebileceklerine ilişkin hiç bir bilgiye sahip olmayan bu insanların boşa giden çabalarına acımamak ta elde değildir.

«Eğitimde Devrim»

Çin'de bugün, «Eğitimde Devrim», «Kültür Devrimi»nin en büyük başarılarından biri sayılmaktadır. Bu «devrim» sırasında, eski öğretim sistemi bırakılmıştı. Bunun gerekçesi, bu öğretim sistemi sayesinde binlerce kalifiye uzmanın yetişip, milyonlarca insanın okumayı ve yazmayı öğrenmesine rağmen, sistemin «proletaryanın politikasından kopmuş olmasıydı».

1966'nın Mayısında Mao, «burjuva aydınlarının egemenliğinin» kırılmasını, «öğretimin kısaltılmasını, okullarda öğretilenlerin basitleştirilmesini, öğrenimin fabrikalardaki ve tarlalardaki çalışmayla ve askeri eğitimle birleştirilmesini» isteyen bir çağrı yayınladı. Bu direktif, Çin'

deki bütün üniversitelerin, «bu yeni taleplere uymadığı için» daha 1966'da kapatılmasını haklı çıkarmakta kullanılmıştır.

Mao'nun sözkonusu direktifinin ardından, Çin'de eski ders programları kaldırıldı. Ders kitapları caddelerde ve alanlarda yakıldı. Öğretmenlerin hiç bir yetkisi kalmadı. Derslerin uzunluğuyla ilgili tartışmalar kızıştı. Maocu propaganda, «fazla öğrenirseniz, kendinizi harap edersiniz», «iki veya üç yıl öğrenim çoktur, birkaç ay yeterlidir», «öğrenim sınırlandırılmalıdır» gibi belgileri kullanmaya başladı.

Aynı zamanda öğrenciler için, gerçek, yapıcı bir program uygulanamadı. 1968'de öğrenime yeniden başlandı ama, her bölgedeki düzeyleri farklı tüm okullar, kendi başlarına bir eğitim programı ve öğrenim süresi benimseyip, uyguladılar.

Kent okullarında matematik, fizik, kimya ve coğrafya öğretilmeye başlandı. Kırsal alanlardaki okullarda ise, bu dersler tarımsal müfredat programı içinde yer alıyor ve yarım yamalak öğretiliyordu. Tüm okullarda ortak olan bir özellik, ideolojik yorumlamaya ve uygulamaya özel önem veren «politik eğitim»in ve askeri disiplinin ön planda gelmesiydi.

O dönemde, «eski» öğretmenlerden çoğu kıyıma uğradılar. Özellikle, «Kültür Devrimi»yle uyum halindeki ders programlarına göre yüksek öğretmen okullarında yetişmiş olan «yeniler» ise, öğretim göreviyle uğraşmaktan acizdiler. Zaman zaman Çin okullarını ziyaret etme izni verilen yabancı temsilciler, bugünkü öğrencilerin, en basit ödevleri yapmadaki mutlak, başarısızlıklarına ve geçmişte Çin öğrencilerinin çok iyi bildiği temel konuları bile anlayamamaları gerçeğine çok şaşırmaktadırlar.

Öğrencilerin kötü yetişmelerinin başka bir nedeni de, üniversitelerdeki çalışmaların alabildiğine kısıtlanmış ol-

masına rağmen, yine de bunları yürütmeyi beceremeyecek derecede hazırlıksız kişilerin üniversitelere girmiş olmasıdır. Yeni ilkelere göre, yeterli bilgiye sahip olmak ve hatta orta dereceli bir okuldan mezun olmak, üniversiteye alınmanın geçerli koşulları olarak kabul edilmiyordu. Bugün Çin'li gençler üniversitelere «politik faaliyette bulunmak» ve «Mao'nun fikirlerine bağlılıklarını kanıtlamak için alınmaktadırlar.

Bundan başka, bugün Çin'de okul bitirmek, bilgi sahibi olmak anlamına gelmemektedir. «Açık kapı» denilen eğitim sistemiyle birlikte, öğrencilerin belli bilim dallarında uzmanlaşabilme olanakları ortadan kaldırılmıştır. Öğrenci gençlik, zamanının büyük bir bölümünü okumak, yazmak ve çeşitli konular üzerinde çalışmakla değil, tarlalarda, atelyelerde, konut yapımı işlerinde, Mao'nun «eserleri»nden yaptıkları alıntıları birbirlerine papağan gibi aktarıp durmakla geçirmektedir.

Maoculari «açık-kapı eğitimi»ni uygulamaya iten nedir? Onlar, bu «yeni sistem»den vazgeçmek yerine, neden onu böylesine övmektedirler? Çünkü, birçok bakımdan bu sistem, Maocu yetkililerin işine gelmektedir. Birincisi, bu «sistem», eğitim masraflarını azaltmaktadır. Daha 1961'de Mao, «yurttaşların devletten bir tek kuruş beklemeden zamanlarının yarısını çalışarak, diğer yarısını da öğrenerek geçirmelerini» düşlüyordu. Yeni kabul edilen anayasa, eğitimin, «kendi gücüne güven!» ilkesine göre geliştirilmesi gerektiğini söylemektedir. Ancak, ne «komünler»in, ne de «işçi birlikleri»nin eğitim amaçları için yeterli «güçleri» vardır. Öyleyse okulları, kendi kendine yeter duruma getirecek bir sisteme bağlamak gerekli olmuştur. Bugün artık öğrencilerin kazandıkları paralar, okul binalarının onarılması, fakirlere okul yardımlarının sağlanması ve öğretmenlerin ücretlerinin ödenmesi için kullanılmaktadır. Örneğin, 1975'te Pekin'de yayınlanan «Çin

Kültürü» adlı kitapçıkta, Çen Piyen, Kiyangsi bölgesindeki «komün»lerden birinde, bir ilkokulda okuyan öğrencilerin, çalışarak kendi okullarının elektrik gereksinimini sağlayacak küçük bir enerji santralının kurulabilmesine yetecek kadar para kazandıklarını yazmaktadır. İşte bu yüzden, Çin'de bugün küçücük çocuklar tatillerde bile çalışmaktadırlar.

Bu durum, «yeni sistemin tüm avantajlarını» yok etmemektedir. Maocu yönetim, sınavsız, notsuz, öğretmenlerin yüce istekleri olmaksızın yapılacak bir eğitimi yaygınlaştırmaktadır. Yine Maocu yönetim, «devrimci fikirler»in bilgiye galebe çaldığına ilişkin ikiyüzlü konuşmalar yapmakta ve aslında, bu yolla gençliğin en geniş kesimlerini kendi tarafına çekmeye çalışmaktadır. Bunun için de, özellikle gençliğin, politik bakımdan olgunlaşmamış, yaşam içinde herhangi bir yeteneğe ve bilgiye sahip olmadığı halde, yalnızca «devrimci ruh»a, yani Mao'ya ve «fikirleri»ne bağlılıktan ötürü «başarı» kazanabileceğine inanan kesimleriyle flört etmektedirler.

Görevlerine içtenlikle sarılmış bulunan öğretim üyeleri, bu duruma çok içerlemektedirler. Bugün, yabancı basında, Pekin üniversitesi eski rektörü Lu Ping'in, Mao'ya yazmış olduğu mektup sık sık yeralmaktadır. Ping bu mektubunda, «eğer gereken önlemler alınmazsa, üniversite mezunları okuma-yazma bilmeden okulları bitirmiş olacaklar» demiştir. Aynı görüş, Çin Eğitim Bakanı Çu Yung-Sin tarafından da açıklanmıştı.

«Eğitimde devrim», Çin halkının çabalarına ve Çin'in çıkarlarına ters bir girişim olmuştur. Buna, yalnızca, Çin halkını istenildiği zaman mümkün olan her yolla onu kullanabilecek, «küçük dişliler»den oluşmuş bir çark gibi görmek isteyen kimseler gereksinim duymaktadırlar. Eski Çin yöneticilerinin, «cahil ve eğitilmemiş halkın dene-

timi kolaydır.» anlayışını, günümüzde Mao da benimsemiştir.

«Lin Piao'yu ve Konfiçyüs'ü Eleştirme Kampanyası»

«Kültür Devrimi»nin sonucunda Maocu grubun Partideki devlet aygıtı içindeki egemenliğini güçlendirmesi, aynı zamanda, Mao'nun kişisel iktidarına yönelik gerçek bir tehlike oluşturacak gücü de harekete geçirdi. Bu, potansiyel gücün bir sembolü, ÇKP'nin 9. Kongresinde (Nisan 1969) «Başkan Mao'nun resmi halefi» seçilen Mareşal Lin Piao idi. Lin Piao'nun arkasında etkili güçler bulunuyordu. ÇKP içinde üyelerin yalnızca yedide birini oluşturan askerler, Maocu Merkez Komitesinin %43'ünü oluşturmakta olup, Politik Büro'da yarıdan fazla koltuğa sahiptiler. Ordu, her düzeydeki «devrim komitesi» başkanlarının %80'inden fazlasının asker olduğu tüm bölgelerde de aynı nüfusa sahip bulunuyordu. Ancak bu durum, Mao'yu endişelendirmiyordu. «Pratik politikacı» Mao için olduğu kadar, «teorisyen» Mao için de ordu ve silah, iktidarı ele geçirmede ve korumada belirleyici unsurlardı. Aslında Mao'yu endişelendiren, tamamen farklı bir şeydi. «Kültür Devrimi» ve ÇKP'nin 9. Kongresi sonucunda Lin Piao grubuna bağlı askerlerin konumları güçlenmişti. Bu grubun temsilcileri, Çin Ordusu başkumandanlığını yürüten askeri elit tabakanın %40'ını oluşturuyordu. Bunlar, kilit noktalardaki sivil kuruluşlar içinde de, aynı oranda güçlüydüler. Bu açık gerçek, onların üzerinde kendi kişisel iktidarını tam olarak kurmak isteyen Mao'yu korkutmuştu.

1971 Eylülünün başında, Mao ile Lin Piao arasındaki iktidar kavgası ön plana çıktı ve Lin Piao'ya karşı bir hareket başladı. Mareşal Lin Piao'yu desteklediklerinden kuşkulanılan ya da açıkça onu destekleyen yüksek rütbeli kumandanların bir kısmı, hapse atıldılar. Eldeki bil-

gilere göre, bölgelerde olduğu kadar merkezi organlarda da, kumandanların yaklaşık %60'ı değiştirildi. O sırada «ÇKP MK Kadro Sorunları Komisyonu»na, «Lin Piao olayı» denilen olayla uğraşma görevi verilmişti. 11 Eylül 1971'de toplanan Politik Büro'nun olağanüstü oturumunda, «sivil ve askeri hava alanlarının kapatılması», Çin'in Ulusal Günü olan «1 Ekim kutlamalarının kaldırılması» gibi birçok karar alındı. Bunların ardından, Moğolistan haber ajansı MONCAME, 12 Eylülü 13 Eylüle bağlayan gece bir Çin uçağının Moğol sınırlarını ihlal ettiğini ve uçak içinde bulunanların öldürüldüğünü duyurdu.

Bu haber, başarısız bir darbe girişiminden sonra, Sovyetler Birliği'ne kaçmayı denediği ileri sürülen Lin Piao'nun ölümüne ilişkin Maocu iddiaya malzeme hazırlamıştı. Sözü edilen iddia, hemen burjuva basınında yeralıverdi. Çünkü bu iddia, anti-komünistlere uygun bir iddiaydı ve onların anti-Sovyetik görüşlerini besliyordu. Aynı zamanda bu, Çin yönetiminin amaçlarıyla da tam bir uyum halindeydi. Buna göre, Lin Piao'nun pek çok suçu vardı. O, iktidarı ele geçirebilmek için hem «ihanet etmiş» hem de «Başkan Mao'ya suikast girişiminde bulunmuştu». Bu suçlamalar tamamen temelsizdi, çünkü Lin Piao'nun yasal «haleflik hakkı», ÇKP'nin 9. Kongresinde kabul edilen kararlarla onaylandığından, onun böylesi hareketlere girişmesi için en küçük bir neden yoktu.

Maocu yönetim, Lin Piao'yu, onu Mao'nun «halefi» olarak görmeye alışan halkın gözünden düşürmek zorundaydı. İşte bu yüzden onlar, suçlamalarında çok kesin bir dil kullandılar. İddia edildiğine göre Lin Piao, «Mao'nun maddi varlığını ortadan kaldırmak istemişti.» Bu iddiayı güçlendirebilmek amacıyla, «571 Planı» denilen (Çince'de «571» rakkamlarının telleffuzu «askeri ayaklanma»nın telaffuzuyla aynıdır). bir karşı-devrimci darbe planı «günışığına çıkarıldı». Üzerinde aylar boyu çalışılan bu «belge»,

Lin Piao'nun, Hava Kuvvetleri Başkumandanı olan oğlu Lin Li-kuo'nun ve pek çok hava subayının desteğiyle, haberleşme ağını ele geçirmeyi, iktidara zorla oturmak ve Çin'in politik yönelimini değiştirmeyi amaçlayan bir plan uyarınca faaliyette bulunduğunu ileri sürmektedir. «571 planı»nı geniş ölçüde lanetleyen Maocu propaganda, bizzat «Başkan» Mao'nun, bugüne kadar onyıllar boyu Lin Piao'yu göklere çıkaran, daha sonra da onun devlet için tehlikeli bir kişi olduğunu kanıtlayan, dargörüşlü bir politikacı olduğu gerçeğini gözardı etmektedir.

1973'ün Ağustos ayında toplanan ÇKP'nin 10. Kongresinde Maocu grup, tüm Partiye ve tüm ülkeye, «Kültür Devrimi kadar büyük bir politik devrimi, pek çok kez yineleme»nin gerekli olduğunu duyurmuştu. Bu Kongrede Çu En-Lay resmi olarak Lin Piao'yu suçlamıştır.

7 Ağustos'ta, ÇKP MK yayın organı Halkın Günlüğü ülkede, «ikinci Kültür Devrimi» olarak adlandırılmaya başlanan fırtınalı yeni bir kampanyanın başladığını duyurdu. Yeni kampanya «Lin Piao'yu ve Konficyüs'ü eleştirme kampanyası» olarak tanımlanmıştı. Böylelikle Mao'nun «can yoldaşı» Mareşal Lin Piao, yaklaşık olarak iki bin beş yüz yıl önce yaşamış bulunan eski Çin filozofu Konficyüs'le aynı kefeye konmuş oluyordu.

Tarihin çok farklı dönemlerinde yaşamış bulunan bu iki insanı birbirine bağlayan ortak suçlar nelerdi? Bu soruyu yanıtlamadan önce, Çin halkının ruhsal yaşamı ve ülke tarihi üzerinde büyük etkisi bulunan, eski Çin bilgesi Konficyüs'ün öğretisi Konfiçyüsçülüğü ele almak gereklidir. Konfiçyüsçülük çeşitli anlamlarda değerlendirilebilir. Bu öğretinin ana fikri alçakgönüllülük, ve ailede olsun devlet yönetiminde olsun büyüklere bağlılıktır. Bu, Marksçılık-Leninciliğin doğal olarak eleştirisine konu olan, baskıya, sömürüye karşı direnmemeyi ve iktidar kim olursa olsun ona karşı saygıyı getirmektedir. Aile içindeki

büyüklere ve yaşlı kişilere saygı duyma, ailenin çıkarları için özveride bulunma, merhamet gibi Konfiçyüsçü anlayışlar günümüz insanı için de oldukça geçerli davranış normlarıdır.

Aslında Mao ve grubu, Konfiçyüsçülük gibi karışık ve türlü konuları kapsayan bir olgunun ciddi bir tahliliyle zerre kadar ilgilenmemiştir. Maoculara göre Konfiçyüs, Çin'in erken feodalizm dönemine girmesiyle (2400 yıl önce) tarih sahnesinden silinmiş bulunan köleci düzenin çıkarlarının sözcüsüydü. Lin Piao'da, tıpkı Konfiçyüs gibi Maocular tarafından Çin'i «Kültür Devrimi»nden önceki «karanlık döneme» geri götürmeye çalışmakla suçlanmıştır.

Bu konuda Mao, politik savaşımdaki gözde yöntemine yine başvurmuş ve tarihte, günümüzde uyguladığı politikayı haklı çıkaracak malzemeyi bulmuştur. Mao'cu yoruma göre Lin Piao'nun iğrenç «suçları», Konfiçyüs'ün kusurlarını çoğaltmakta ve Lin Piao'ya atfedilen Konfiçyüsçü dogmalar, Lin Piao'nun ağzından çıkanların, onun Çin ulusuna ihanetinin bir kanıtı olarak değerlendirilmesine yol açmaktadır. Bu kampanyanın özelliği, 2 Şubat 1974 tarihli Halkın Günlüğü gazetesinde yeralan baş makalenin kısa bir pasajında açıkça gösterilmiştir. Bu makalede, «burjuva kariyeristi, hilebaz, ikiyüzlü, vatan haini Lin Piao, Konfiçyüs'e yüzde yüz inanıyordu. Kendilerini felakete atan her dönemdeki gericiler gibi, o da Konfiçyüs'e tapıyordu ve Konfiçyüs'ün öğretisini, Parti yönetimini zorla ele geçirmeye, iktidara gelmeye ve kapitalizmi restore etmeye yönelik kirli çabaları adına, gerici bir ideolojik araç olarak kullanıyordu» deniliyordu.

Lin Piao'nun «Başkan Mao'yu öldürerek, kapitalizmi restore etmeyi amaçlayan şeytanca çabaları»na karşı yöneltilen suçlamalar demagojik bir propaganda karakteri taşırken, «Lin Piao'yu ve Konfiçyüs'ü eleştirme» kampanyasında kullanılan daha başka birçok malzeme, daha özel

bir şekilde, Maocuların gerçek amaçlarına işaret etmektedir. Örneğin bu «eleştirme kampanyası» Lin Piao'nun «Büyük Hamle» ve «halk komünleri» gibi Maocu serüvenlere karşı olumsuz tavır aldığı «ekonomik alandaki suçları»na; Mao'nun politik entrikalarının ve Parti ile hükümet temsilcilerine karşı uyguladığı baskının açığa çıkarılmasına; «Kültür Devrimi»nin Lin Piao tarafından «karşılıklı acımasız yoketme» olarak değerlendirilmesine; onun «işsizliğin gizli biçimi»nden başka ad veremediği Maocu «7 Mayıs okulları»na karşı olumsuz tavrına; eğitilmiş gençliğin yerleşmek üzere kentlerden kırsal alanlara gönderilmesine karşı çıkışı gibi konulara yer vermektedir.

Lin Piao, «Kültür Devrimi»nin gerçekleşmesinde Mao'ya büyük yardımlar sağlayan ve uzun süre Mao'yla yakın işbirliğinde bulunan ve sonunda en yakın arkadaşıyla böylesine ters bir konuma düşürülmüş olan, tarihteki ender insanlardan biridir. Lin Piao'ya yöneltilen suçlamaların büyük bir bölümü uydurmadır. Maocular böylelikle, kendilerine sessizce düşmanlık duyan kişilerden Maocu doğmalara karşı çıkma yürekliliği gösterenleri, Lin Piao'nun uğradığı akıbetin beklediğini ortaya koymuşlardır.

Lin Piao'yu hedef alan suçlamaların bir bölümü de, onun, Çin ordusunun örgütlenmesi sorununa ilişkin politikasıyla ve «askerlerin içine ayrılıkçı eğilimler sokma» çabalarıyla ilgilidir. Bu tür suçlamalar, Mao'nun ve grubunun, yerel kumandanların yetkilerinin artırılmasından duydukları kaygıyı yansıtmaktadır. «Lin Piao'yu ve Konfiçyüs'ü eleştirme» bahanesiyle Maocular, kendilerini rahatsız eden askerleri görevlerinden uzaklaştırma ve sözde «solcuları» komuta merkezlerine atama olanaklarına sahip oldular.

Böylelikle, ordunun tam anlamıyla Maoculuğun ideolojik ve politik anlayışı doğrultusunda biçimlendirilmesine girişilmiş oluyordu. Parti ve yerel yönetim organları kadar ordunun da Maocuların ellerinde merkezileştiği ve ye-

ni atandıkları görevlerde yetkilerinden yoksun kılınan askeri bölge kumandanlarının büyük çoğunluğunun (onbirinden sekizi) yer değiştirmesi, bunun bir örneğidir.

Lin Piao'nun paylaştığı söylenen Konfiçyüs'ün teorilerinin «eleştirilmesi» bahanesiyle Maocular, aynı zamanda, «Kültür Devrimi» sırasında olduğu gibi, yasaları çiğnemenin ve rejime muhalif olanlara karşı keyfi eylemlere girişmenin önünde duran ideolojik ve manevi engelleri kaldırma çabası içinde, merhamet, insanlık ve yasallık gibi fikirlere karşı da savaşıyorlardı. O dönemde, despotluğuyla ünlü eski Çin imparatoru Çin Şih-huangin adı, Çin basınında sık sık görülmeye başlandı. Çin basını, onun «devrimci» sertliğini ve acımasızlığını, Konfiçyüs'ün insan sevgisi gibi «karşı devrimci» ilkelerinin karşısına koyuyordu. İnsanı ruhsal bakımdan sakatlayan, onu «Büyük Kaptan»'ın (Mao'nun) rotası doğrultusunda hareket etmeye zorlayan ve Mao'nun büyük mekanizmasının küçük bir dişlisi haline dönüştürmeye çalışan Maocu rejim koşullarında, doğal olarak, «Lin Piao ve Konfiçyüs tarafından öğretilen», ana babaya saygı ve aile sevgisi gibi «revizyonist» duygulara yer yoktu.

«Lin Piao'yu ve Konfiçyüs'ü eleştirme» kampanyası uzun süre ve vahşice yürütülmekle birlikte, Maocu grubun beklediği sonuçları getiremedi. Kampanya, Maocu yönetimde yeralan gruplar arasındaki ilkesiz savaşımın bir anlatımı olmuş ve yönetimdeki güçlerin yeniden gruplanmasından başka bir sonuç doğurmamıştır. Kampanyanın, yönetimdeki muhalefetin ortadan kaldırılması ve insanların Maoculuğun dogmalarına karşı çıkmalarının engellenmesi gibi ara görevleri bile yerine getirilememiştir. «Lin Piao'yu ve Konfiçyüs'ü eleştirme» kampanyasını, «proletarya diktatörlüğü teorisinin incelenmesi» ve «Su Kıyısı» öyküsünün eleştirilmesi gibi, Çin emekçi halkının gerçek sosyalizme ulaşmak üzere gösterdiği haklı çabaların tasfiyesi-

ne yönelik, aynı amaçları güden diğer politik kampanyalar izlemiştir. «Lin Piao'yu ve Konfiçyüs'ü eleştirme» kampanyasının, Maocular tarafından hiç istenmeyen bir diğer sonucu da, gerek çalışma saatlerinde, gerekse bütün gün süren ağır bir çalışmadan sonraki dinlenme zamanlarında, Lin Piao'nun ve Konfiçyüs'ün eleştirilmesiyle uğraşmaya zorlanan Çin emekçi yığınlarının hoşnutsuzluğu olmuştur.

«Proletarya Diktatörlüğü Teorisinin İncelenmesi Kampanyası»

1974'ün sonuna kadar süren «Lin Piao'yu ve Konfiçyüs'ü eleştirme» kampanyası, ekonomide, ciddi bir gerilemeye yol açmıştı. Bu koşullarda, ÇKP içindeki «ılımlı»lar güçlerini topladı. ÇKP iktidarının 10. dönemine rastlayan, Ocak 1975 tarihli MK ikinci birleşik oturumunda, geçmişte kıyıma uğramış olan Parti genel sekreteri Teng Hsiao-Ping'in MK Başkan yardımcılığına ve Politik Büro daimi komitesi üyeliğine getirilmesi, bu durumu yansıtan bir örnektir. 4. Ulusal Halk Kongresinin birinci oturumu bu toplantının hemen ardından yapıldı. Bu oturumla ilgili hazırlıklar ve oturumun seyri, Mao'nun, Çin işçi sınıfını ve köylülerin, en üst yargı organının faaliyetleri üzerinde denetim kurma olanağından yoksun bırakmayı tam zamanında başardığını göstermektedir. Ulusal Halk Kongresinin yapısı, demokratik seçimlerle değil, «tavsiyeler ve uzun tartışmalar» yoluyla oluşturulmuştu. Oturum, çok gizli bir şekilde, olup, kapalı kapılar ardında yapılmıştı.

Bu oturum tarafından kabul edilen ÇHC'nin yeni Anayasası, 1954 Anayasasında yer alan ana ilkeleri gözden geçirmiş ve terketmişti. Bu Anayasa, Mao'nun «fikirleri»ni Çin'in devlet ideolojisi haline getiriyordu. Maocular, Anayasa'da «sosyalizm koşullarında da sınıf savaşımını sürdürmenin kaçınılmazlığını» ilan etmişler ve böylelikle, Mao'nun halk düşmanı «fikirleri»ni ve politikasını kabul et-

meyerek Çin halkının yaşamında bir ilerlemeyi ve ülkeyi yeniden ÇKP'nin 8. Kongresinin Marksçı-Leninci çizgisine döndürmeyi amaçlayan işçi sınıfının ve nüfusun diğer katmanlarının ilerici temsilcilerine karşı uygulanan terörü ve baskıları haklı çıkarmaya çalışmışlardı. Yeni Anayasa, Çin işçi sınıfını, köylülerini ve aydınlarını, Çin devriminin utkusu sayesinde kazandıkları ve 1954 Anayasasında da yer alan pek çok haklardan ve özgürlüklerden yoksun bırakmıştı.

4. Ulusal Halk Kongresinde kabul edilen Anayasa metininde olduğu gibi, Kongrenin sözügeçen oturumunda da «Mao'nun fikirleri»nin egemen kılınması gerçeğine rağmen, Mao, yine de beklediği sonuçları alamamanın açık tatminsizliği içindeydi. Oturumun, «Kültür Devrimi» boyunca yasaların varolmadığı bir durumun yaşanmasını öngören bir Anayasayı onaylaması, önemli bir gerçeğin ifadesidir. Resmi ilan edilen çeşitli sosyalist ilkeler, ülkede, durumun düzeltilmesi ve sosyalizmin kurulması eğilimlerine ilişkin illüzyonlar doğurabiliyordu. Oturumda, Çu En-Lay'ın, bu yüzyılın sonuna varmadan Çin'in güçlü ve modern bir devlet haline gelmesini istemesi de, buna nasıl ulaşılması gerektiği konusunda ciddi düşünceler yaratmıştı.

Bitmez tükenmez politik kampanyalardan bıkmış olan milyonlarca insan, açıkça gerçeklere dönülmesini arzu etmiş, «Kültür Devrimi»nin neler getireceğiyle ilgilenmeye başlamış, çalışma ve yaşam koşullarının düzeltileceğini ummuştur. Bu düşünceler, Mao adına büyük bir tehlikeye işaret etmekte, onun «başkaldırı», «ebedi devrimci yoksulluk» vb. teorileriyle çelişmektedir. Bugün Mao'nun, böylesi aldatıcı görüşleri bir yana itecek ve sessiz sedasız duran politik hasımları uysallaştırmada bir araç olarak kullanılabilecek yeni bir politik kampanyaya ihtiyacı vardır.

Yeni kampanyaya ön ayak olanlar, mızrağın sivri ucunu, «burjuva yasası» ve «revizyonizm» diye adlandırdıkla-

rı hedefler üzerine karar vermişlerdi. «Burjuva yasası»ndan ve «revizyonizm»den kastedilenler arasında, sosyalist «çalışmaya göre ücret» ilkesi, Çin fabrikalarında hala varolan 8 kademeli ücret sistemi ve ülkenin «özel mülkiyet kalıntısı» küçük özel alanlar yer alıyordu. Bunun yanısıra, «devrimin proletarya diktatörlüğü koşullarında sürdürülmesi» belgisi aracılığıyla, politik, toplumsal ve ekonomik sorunlara, «Kültür Devrimi» ve «Büyük Hamle» dönemlerinde uygulanmış yöntemlerle çözüm bulunması anlayışı yeniden ön plana geçmişti.

9/Şubat/1975'te, Çin'de Mao'nun proletarya diktatörlüğü sorunlarına ilişkin «son emirleri» yayınlandı. Bunlar, «proletarya diktatörlüğü teorisinin incelenmesi» kampanyasının başladığına işaret ediyordu.

Mao'nun proletarya diktatörlüğü sorunlarına ilişkin «son emirleri»nin vurguladığı başlıca dört konu vardı: 1) Tüm ülkede burjuvazi üzerinde bir diktatörlük hüküm sürmeliydi. Aksi takdirde, Mao'nun iddia ettiği gibi, «revizyonizme kaymak» çok kolaydı. 2) Çin sosyalist bir ülke olmakla birlikte, diğer sosyalist ülkelerden yalnızca kapitalist geçmişindeki mülkiyet biçimiyle ayrılıyordu. Bu, hâlâ 8 kademeli bir ücret sisteminin, çalışmaya göre ücret ilkesinin, parayla satınalma ve malların değiş tokuşunun vb. varolduğu anlamına geliyordu. 3) Daha sonra «burjuva yasası» olarak tanımlanan tüm bu olgular, sosyalizm koşullarında tasfiye edilemezdi, yalnızca kısıtlanabilirdi ve bu yüzden de, eğer Lin Piao gibi kişiler iktidara geçecek olurlarsa, onlara kapitalizmi restore etme kolaylığı sağlayacaktı. 4) «Mao'nun görüşüne göre, işçi sınıf ve Parti üyeleri arasında yeni burjuva unsurlar ortaya çıkabilir»di.

Böylece, sözü edilen «emirler», başlayan kampanyanın ana çizgisini belirlemişti: İlkönce, proletarya diktatörlüğü tesisi incelenecek (Maocu yorumla); ikinci olarak,

«burjuva yasası» kısıtlanacak ve üçüncü olarak ta, «yeni burjuva unsurlar» ortaya çıkarılacaktı.

Kampanyada ilk yapılan işlerden biri, Maocuların, Marks'ın, Engels'in ve Lenin'in eserlerinden 33 alıntı arasından seçtikleri pasajların, 22 Şubat 1975'te merkezi yayın organlarında basılmasıydı. O dönemde, bu alıntılar uzun süre ülkenin dört bir yanında incelenmişti. Marksçı-Leninci teorinin, proletarya diktatörlüğüne, yani kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminin özelliklerine ve kronolojik çerçevesine; sosyalist toplumda uzlaşmaz sınıfların bulunmadığına ve proletarya diktatörlüğünün hedeflerine ilişkin en önemli görüşleri, Maocular tarafından tümüyle çarpıtılmıştı. (Maoculuk, geçiş dönemi ile sosyalist toplum arasındaki temel ayrılığı göremiyordu. Maoculukta her şey güce indirgenmişti. Proletarya diktatörlüğünün yaratıcı ve örgütsel işlerine ilişkin hiç bir şey söylemiyordu). Maocuların, sosyalizmi «geçiş dönemi toplumu» olarak yorumlamak ve bu «geçiş dönemi toplumu»nun yasalarını yapay bir şekilde sosyalizme uygulamak çabaları bir rastlantı değildir. Çünkü, ancak böylelikle, bir yandan burjuvazinin yeniden canlanarak iktidarı alma tehlikesini; bir yandan da, aslında varolmayan «keskin sınıf savaşımı»nın varlığını ve durumdan memnun olmayanların tümüne karşı yığınsal öç almaları teorik olarak haklı çıkarmak mümkün olabilmiştir.

Kampanyanın ikinci adımı, «burjuva yasasının kısıtlanması» denilen girişimdi. Yine bu yolla Maocular, Çin halkını, «çalışmaya göre ücret», fazla mesai ücreti ve ödeneği, parayla satınalma ve malların değiş tokuşu, toprağın küçük çapta özel mülkiyeti, tarımda yardımcı üretim gibi, ekonomideki yönetim yöntemlerinin zararlı olduğuna inandırmak amacıyla geniş çapta bir propaganda kampanyası başlatmışlardı. Maocular, tüm bu olguları kapitalizmle özdeşleştirdiler, onların kısıtlanmasını ve ortadan

kaldırılmasını talep ettiler. Ülkede, Mao'nun bu teorik yargılarına yaklaşımda çekingen davranılmasına şaşmamak gerekir. Çin basını, «kampanya boyunca, sosyalist toplumda hâlâ burjuva yasasının niçin varolduğunu kabul etmek gerektiğini ve bu yasanın kısıtlanmasının niçin zorunlu olduğunu bazı insanların anlayamadığını» duyurmak zorunda bırakılmıştı. «Burjuva yasasının sınırlandırılması» uygulamaları, özellikle, fazla mesai için ek ücret ve ödenek uygulamasının hâlâ sürdüğü koşullarda, bunların tasfiye edilmesinin mantıksal zorunluğunu kanıtlama çabalarında yansırken; toprakta küçük çapta özel mülkiyete sahip olma özgürlüğüne ve yardımcı üretimi sürdürme hakkına (ki bu hak yeni Anayasada yeralmıştır) karşı bir saldırıya girişilmişti. «Kültür Devrimi» sırasında ortaya atılmış olan, «Daha fazla çalışıp, daha az almak», «karşılık beklemeden çalışmak», «işe yarım saat erken başlamak ve işten yarım saat sonra ayrılmak», «Özel bir karşılık beklemeden sekiz saat ve daha fazla çalışmak» gibi belgiler yeniden ortaya çıkmıştı.

Kampanyanın üçüncü adımı olan, «yeni burjuva unsurlar»ın teşhir edilebilmesi için, bunların özelliklerinin belirlenmesi çabalarına girişildi. Örneğin, «İnceleme ve Eleştiri» adlı teorik dergi, günümüz Çin toplumunda süregiden tüm hataları ve eksiklikleri birbirine karıştırdı ve hatta, şu ya da bu insanın sınıfsal konumunu belirlemeye yarayacak «on ölçüt» saptadı ve kullandı.

Bu «ölçütler»e göre, Çin'de «hastalık bahanesiyle işi bırakmak», «hile yapmaya eğilimli olmak», ya da «oburca yemek yemek» vb. hatalar, «burjuva sınıfı»ndan sayılmaya yetebiliyordu. «Kişinin sınıfsal konumunu belirlemek» için kullanılan bu kaba yöntem yoluyla, Maocular, pratik yaşamda herhangi bir işçiyi, çiftçiyi veya aydını bir «sınıf düşmanı» olarak damgalayabilirlerdi. Bu yüzden Maocuların, «yeni burjuvazi»yi sergilemeye çalışırken güç-

lüklerle karşılaşmalarına şaşmamak gerekir. Çin basınında, «proletarya diktatörlüğünden sözeden, ama sosyalist toplumda, burjuvazinin nerede araması gerektiğini bilmeyen işçilerin hâlâ bulunduğu» kabul ediliyordu.

Özellikle, ulusal ekonominin yöntemleriyle ilgilenenler, yerel parti organlarında çalışanları, ülkenin ekonomik olanaklarının, verimlilik ilkelerine göre ve halkın yaşam düzeyini yükseltmek amacıyla kullanılmasını savunan işçiler ve çiftçiler, Maocuların baş hedefleri olmuşlardı. Gerçekte Maocular, Partinin ve devlet aygıtının tüm düzeylerinde, yeniden topluca bir «temizlik» hareketine girişmeye hazırlanıyorlardı. Ülkenin bazı yerlerinde «yönetimin yığınların gerisinde kaldığı», «Mao'nun devrimci teorisinin öneminin henüz kavranamadığı», «yeni ortaya çıkmaya başlayan sınıf düşmanlarına karşı uyanık bulunmanın» zorunlu olduğu gibi, idialar ortaya atılmaya başlandı. «Kültür Devrimi» sırasında belirginleşen bu eğilim, merkezi Çin basınında yeniden gözlemlenebiliyordu. Örneğin 15 Şubat 1976'da, Kuang-ming Jih-pao gazetesi: «Bir ayrılıkçı hareket örgütlemeye ve karşı-devrimi gerçekleştirmeye çalışan bir avuç insan var. Halkımız onlardan kurtulmalı ve onları tarihin çöp sepetine atıvermelidir» diyordu.

Ne var ki, «burjuva yasası»nın kısıtlanmasına yönelik pratik eylemlerin başlaması, işçilerin ve çiftçilerin çeşitli yerlerde direnişe geçmelerine, Çekiyang, Yunan ve Hupey gibi yerlerde ise silahlı çatışmalara yol açtı. Resmi bilgilere göre yalnızca Hangçov'a, ayaklanmayı bastırmak üzere 11.000 asker gönderildi. Sabotajlar, grevler ve yeni kampanyanın işçi sınıfının geniş yığınları içinde yarattığı hoşnutsuzluk her yerde gözlemlenebiliyordu.

Bu olaylar, Maocuların büyük ölçüde rahatlarını bozmuştu. Kampanya eğilimi, böylelikle daha çekingen bir hale geldi ve gerçekte sönmeye yüztuttu.

Ne var ki Mao, bir yandan anti-Maocu muhalefetin birliğine yol açma tehlikesini doğuran kampanyayı hızlı bir şekilde bırakırken, diğer yandan da hiç bir şekilde geri çekilmek ya da bunun tam tersine, konumunu abartma eğiliminde değildi. O, başka bir manevraya hazırlanıyordu. Ard arda gelen olayların gösterdiği gibi, yine Mao'nun doğrudan direktifleriyle başlayan ve «eski Çin romanı 'Su Kıyısı' üzerine bir inceleme» adıyla bilinen, yeni bir politik kampanya kısa sürede ülkeye yayılıverdi.

«Su Kıyısı Öyküsünün Eleştirisi»

Çin yazınında, halk kitleleri arasında 15. yüzyılın klasik öyküsü olan «Su Kıyısı» kadar yaygınlaşmış bir başka sanat eseri göstermek zordur. Bu romanda adı geçen 108 kahraman, Çin halkı için, yüzyıllardan beri sevginin ve nefretin, iyinin ve kötünün, azimliliğin ve yılgınlığın, sadakatin ve ihanetin birer simgesi olmuştur.

«Su Kıyısı»nın konusu, Sung Hanedanı zamanındaki (960-1127) bir köylü ayaklanmasından alınmıştır. Kitabın kahramanı olan Sung Çiyang, zengin köylü tabakasından gelmektedir. O, İmparatorun Sarayında saygınlık kazanmayı başaramamış ve imparatora karşı bir ayaklanmaya katılmıştır. Ayaklanmanın lideri olan Çao Kayi'nin ölümünden sonra da onun yerini almıştır. Öyküye göre, Sung Çiyang'ın birlikleri öylesine güçlüdürler ki, imparatorun askerleri onlara yaklaşmaya cesaret edememektedirler. Sung Çiyang'ın karakterinin başlıca özellikleri, vaktiyle Çinli eleştirmenlerin de vurguladığı gibi, despotizme ve kurulu düzene karşı verilen savaşımda kendini çıkarlarını düşünmemek ve korku duymamaktı. Bir zamanlar Mao da bu tavrı paylaşıyordu. Luşan'daki plenumda Mao: «Sung Çiyang, zenginlerden alıp, fakirlere vermişti... O, yalnızca despotların mallarına el koymuştu; bu yüzden de ha-

reketi doğruydu» demişti. Ne var ki, Eylül 1975'te, Mao bu romanı yeni politik kampanyasının nişan tahtası haline getirdi.

Mao, «'Su Kıyısı' iyi bir romandır. Çünkü teslimiyetçi tavrı tanıtmaktadır» diyordu. «Bu romanda olumsuz şeyler sergilenmektedir, ama teslimiyetçilerin ne mene insanlar olduğunu görmeye imkân da vermektedir.»

Gerek Mao'nun, halkın sevdiği bir öyküyü bir eleştiri vesilesi haline getiren «irşat»ları, gerekse Çin basınında çıkan çeşitli yorumlar, eleştirinin uzak geçmişe değil bugüne yöneltilmiş olduğunu ve eleştiriye hedef tutulanların eski Çin destanlarının yarı efsanevi kahramanları değil, Maocu rejimin gerçek muhalifleri olduğunu, kuşkuya yer bırakmayacak bir açıklıkla ortaya koymaktadır. Öyküyü Maoculuk açısından eleştirenler, Mao'nun politikasına karşı herhangi bir muhalefetin «teslimiyet» olarak, «Çin ulusuna ihanet» olarak kabul edileceğini ima etmişlerdir. Eylül 1975 tarihinde, --kötü bir ün bırakmış olan ve doğrusu istenirse, aslında ekonomiyi zorlama ve Çin emekçilerine kemerleri sıktırma kampanyasından başka bir şey olmayan-- «proletarya diktatörlüğü teorisini inceleme» kampanyasının hemen ardından, yukarıda sözü geçen türden davranışlar Maocular için gerçekten, çok büyük birer tehlikeydi. Çin halkı, yalnızca, yaşamsal haklarına yönelmiş olan bu saldırıya değil, aynı zamanda «Kültür Devrimi»nin yasa dışı yöntemlerine geri dönüşe de açıkça karşı çıkmıştır.

Maocular, eleştirilerini geçmişe yönelterek «Su Kıyısı»nın kahramanlarını şiddetle yermekle kalmamışlar, aynı zamanda onların günümüzdeki örneklerine de işaret etmişlerdir. Eleştirinin, yeniden Liu Şao-Şi'ye, Lin Piao'ya ve kamuoyuna henüz açıklanmamış olan «günümüzdeki Sung Çiyang'lara» karşı yönetilmesi, bir rastlantı değildir. Bunun aslında, o sırada hastanede bulunan Başba-

kan Çu-En-Lay'ı, Başbakan Yardımcısı Teng Hsiao-Ping'i ve bunların çerçevesinde toplanmış bulunan gerçekçi temsilcileri ilgilendirdiğini tahmin etmek de çok kolaydır.

«Su Kıyısı» öyküsünün eleştirilmesi kampanyasının başlıca amacı, yönetimin doğrultusunun değişmediğini ortaya koymak, ve «büyük önder» denilen Mao'nun ölümünden sonra bile, onun politikasını sürdürmekti.

Bu eleştiri, Sovyetler Birliği'yle ilişkilerin iyileştirilmesini savunarak kendilerini açığa vurabilecek olan güçlere karşı bir saldırıyı hedeflemişti. Yani «Su Kıyısı» öyküsünün eleştirisinde anti-Sovyet yan gitgide daha ağır bastı.

«Su Kıyısı» konusundaki tartışmalar yalnızca iki ay sürdü. «Teslimiyetçi» Sung Çiyang'a karşı yürütülen savaşıma Mao da katıldı. Ekim ayının sonuna doğru kampanya, amacına ulaşamadığı için fiilen bitirilmiş oluyordu. Kampanyanın hazin sonu ve hemen ardından, 5 Nisanda Pekin'deki «Kutsal Barış Kapısı» Alanında düzenlenen ve Maocu Politikaya karşı açık bir halk gösterisine dönüşen olaylar, Mao'nun politik çizgisinin ve Maocu eğilimlerin, Çin halkının yaşamsal çıkarlarıyla çelişki içinde olduğunu açığa çıkarmıştı.

«Sağ Sapma Eğilimi'nin Eleştirilmesi Kampanyası»

4. Ulusal Halk Kongresinin 1. oturumunda ilân edilen, «Çin'i gelecek yirmi yıl içinde, yani yirminci yüzyılın bitiminden önce, çağdaş güçlü bir sosyalist devlet haline getirme» görevi, yaşam koşullarının iyileşmesi için bunu bir olanak sayan, sıradan Çin emekçisi tarafından olumlu karşılanmıştı.

«Ilımlı» Çin yöneticileri, (başta, Ulusal Halk Kongresinin bu oturumundan önce ÇKP MK Başkan yardımcılığına ve Politik Büro daimi komitesi üyeliğine seçilen Teng

Hsiao-Ping), o dönemde, «Mao'nun üç direktifinin ülkenin kalkınmasında bir «program» görevi görmesi gerektiği» tezini savunmaktaydılar. Bu «üç direktif»: 1) «teoriyi incelemek ve revizyonizme savaşım yürütmek ve onu tepelemek» 2) «istikrarın ve birliğin sağlanması için çalışmak» ve 3) «Ulusal ekonominin kalkınmasını gerçekleştirmek»ti. Mao, bunları çeşitli zamanlarda, çeşitli vesilelerle ilan etmişti. Teng Hsiao-Ping ve izleyicileri, bunları bir bütün haline getirmişler ve böylece, «birinci direktif» le uyum halinde -Maocu deyimlere ortadoksça bağlı kalarak-, «istikrarın ve birliğin sağlanmasına ve aynı zamanda ulusal ekonominin kalkındırılmasına katkıda bulunma» olanağını güvence altına almışlardı.

«Üç direktif» tezinin «kesin bağlayıcı» bir tez olarak formüle edildiği 1975'in yaz ayları, daha sonra, Maocular tarafından, «karanlık sağ sapma eğiliminin ilk kez belirdiği aylar» olarak tanımlanmıştı. Ne var ki Maocular, o sıralarda hâlâ bu «eğilim»e karşı harekete geçemiyorlardı. Çünkü, «ılımlılar» grubunun ve emekçi halkın geniş yığınlarının muhalefetiyle karşılaşmış olan, «proletarya diktatörlüğü teorisinin incelenmesi» kampanyası henüz yeni bitirilmişti. Ayrıca Teng Hsiao-Ping, Çu En-Lay gibi çok yetkili bir kişinin desteğini sağlamıştı.

Çu En-Lay, son kez 7 Eylül 1975'te, bir hastanede, Romanya delegasyonunu kabul ettiği sırada görüldü. Hastalığının önemli ölçüde ilerlediği ve fazla yaşamayacağı açıktı. İşte tam o sırada, Maocu yönetimdeki «sol» güçler, klasik bir öykü olan «Su Kıyısı»na ilişkin bir «inceleme» kampanyası örgütlemişlerdi. Bu kampanya da, tıpkı «proletarya diktatörlüğü teorisinin incelenmesi» kampanyası gibi, «sağ sapma eğilimi»nin eleştirilmesini başlatmıştı. Bu yeni kampanyada, ilk olarak, Teng Hsiao-Ping'in «Kültür Devrimi»nden önce söylediği, «kendinin ne renk olduğu, siyah mı beyaz mı olduğu önemli değildir; asıl

önemli olan, onun fareyi yakalamasıdır» şeklindeki sözleri anımsatıldı. Çünkü bu sözler, güya «sınıfsal bakış açısından bir sapmayı» yansıtıyordu. Daha sonra, yine Teng Hsiao-Ping'in, «Başkan Mao'nun üç direktifinin kesin bağlayıcılığına» ilişkin görüşü, önceden de açıklandığı gibi tümüyle suçlandı.

Yeni kampanya, «eğitim çevrelerindeki sağ sapma eğilimi»nin eleştirilmesiyle başladı. Kampanyada ilk önce, Eğitim Bakanı Çu Yung-hsin tarafından Mao'ya yazılmış bulunan ve Çin'in bugünkü eğitim sistemini eleştiren bir mektup kullanıldı. Maocu propaganda, bununla aynı zamanda, tüm bunların ardında «iktidarda bulunan önemli bir kişi»nin varolduğu şeklinde bir taşlamada bulunmaya başlamıştı bile.

«Eğitim çevrelerindeki sağ sapma eğilimi»nin eleştirilmesi, Teng Hsiao-Ping'in eleştirilmesi doğrultusunda yalnızca bir hazırlık aşamasıydı.

Mao'nun daha 1965'te, yani «Kültür Devrimi»nin ilk günlerinde yazdığı iki şiirinin 31 Aralık 1975'te yayınlanması, yeni kampanyayı alevlendiriverdi. Bu iki şiirin -«yine Çing Kang-Şau» ile «İki Kuşun Söylevi»nin- yayınlanması, gerçekte «revizyonist» diye tanımlanan çizginin nihai yenilgisini sağlayabilmek üzere, «Kültür Devrimi»nin yeni bir döneminin başlatılmasını amaçlıyordu. Mao'nun dizeleri, Çin'de yığınsal ve histerik yeni bir patlamanın sinyalleriydi. Çin basını, Mao'nun sıradan bir yurttaş için anlaşılması zor olan bu edebi denemelerini yorumladı, açıkladı ve onların «büyük politik ve pratik önemini» vurguladı. 1 Ocak 1976 tarihli Halkın Günlüğü'ndeki başyazı, Mao'nun dizelerinin, «Kültür Devrimi»ne doğru yaklaşımın ne olduğunu ve «sahte barış içinde yanyana yaşama yanlılarıyla» nasıl savaşılacağını öğrettiğini yazıyordu. Çin basını, çeşitli makalelerde, Mao'nun şiirlerinin militarist ve anti-Sovyetik anlamını özel bir zevkle gözler önüne serdi.

Bununla aynı zamanda, 1976'nın başından, Teng'in düşürülmesine kadar geçen dönem içinde yayınlanan altı direktiften birincisi, «istikrarın ve birliğin, sınıf savaşımından bir sapma anlamına gelmediğini» söylüyordu. «Belirleyici olan sınıf savaşımıdır; her şey sınıf savaşımına bağlıdır» deniliyordu. Bu tez, gerçekte, doğrudan doğruya Teng Hsiao-Ping'in, sınıf savaşımını, istikrarı, birliği ve ekonomik kalkınmayı yanyana koyan, «Mao'nun üç direktifinin kesin bağlayıcılığı» görüşünü hedef almıştı.

8 Ocak 1976'da Çu En-Lay'ın ölümü, kampanyada geçici bir duraklamaya yol açtı. «Solcu güçler»in temsilcileri, bu duruma çılgınca sevindiler; çünkü onlar, Çu En-Lay'ın ölümüyle Teng'in güçlü bir desteğini yitirmesini, erken gelen bir utku olarak yorumlamışlardı. O sıralarda Batı basını, Ocak ayının ikinci yarısında Pekin'de, yeni bir başbakanın atanması zorunluğuyla ilgili tavsiye kararları alacak önemli bir zirvenin toplandığını duyurmaya başladı. Bu zirvede, ülkenin yönetimi kendi içinde bölünmüş olduğu için nihai bir karar alınamamıştı. Ancak, Hua Kuo-Feng, 7 Şubat 1976'da ÇHC Devlet Konseyi Başkan Vekilliğine atandı. Birçokları için, bu konuda önceden hiç bir tahmin yapılamamakla birlikte, bu atama şaşırtıcı olmuştu. Çünkü, Teng Hsiao-Ping'in 1973'te «eski saygınlığına kavuşturulmasından» sonra örgütlenen, «Lin Piao'nun ve Konfiçyüs'ün eleştirilmesi», «proletarya diktatörlüğü teorisinin incelenmesi», «Su Kıyısı» romanının eleştirilmesi ve son olarak da «Sağ sapma eğilimine karşı savaşım» kampanyaları, Teng Hsiao-Ping'in konumunu sarsmıştı.

Hua Kuo-Feng'in Başbakan Vekilliğine atanmasını, «üç direktifin kesin bağlayıcılığı» anlayışının eleştirilmesi izledi. Duvar gazetelerinde Teng'in ismi artık açıkça yazılıyordu. Ancak basında, hâlâ ondan kapalı bir şekilde,

«parti içinde kapitalizmin iflah olmaz yolcusu» olarak sözediliyordu.

Birkaç gün sonra, 29 Şubat 1976'da Halkın Günlüğü Mao'nun başka bir direktifini yayınladı: «Kültür Devriminin çözümlemesi gereken ana çelişki, iki sınıf -proletarya ile burjuvazi- ve iki yol -sosyalist yol ile kapitalist yol- arasındaki çelişkidir. Devrimin odak noktası, Parti içinde yeralan ve ülkeyi kapitalist yola sokmaya çalışan güçlere karşı savaşımdır». Bundan sonra, «Kültür Devrimi» sırasında Mao tarafından ilan edilen «kapitalist yol» taraftarlarına karşı savaşım belgisi, Çin propagandasında yeniden görülmeye başlandı. «Kapitalist yol» taraflısı deyimi, Parti'de ve devlet aygıtında o sıralarda yönlendirici durumda olan kişilere verilmekteydi. Ve onlara karşı yöneltilen baskıları meşrulaştırmayı amaçlıyordu. «Kültür Devrimi» sırasında ÇHC Başbakan Liu Şao-Şi, ÇKP MK Politik Büro üyesi ve Pekin Belediye Başkanı Peng Çen ve pek çok diğer önemli Parti ve devlet yöneticisi, «kapitalizmin yolcuları» olmakla suçlandı. Bu belgi, 1976'da yeniden ortaya çıkarıldı.

Mao, sözde «doğru kararların gözden geçirilmesi» gerçekliliğinin, yani yığınların, «Kültür Devrimi» karşısındaki hoşnutsuzluklarının büyüdüğünün farkındaydı. Bu kritik durumdan, ancak, çoğunluktan ayrılanların bastırılmasıyla ve geçmişte hep olduğu gibi, «sınıf savaşımı» adı altında yürütülecek baskı önlemlerinin alınmasıyla kurtulabileceğini anlıyordu.

Hızla yaşlanan «Büyük Kaptan»ın böylesi faaliyetleri, kuşkusuz bir rastlantı değildi. Maocular, ciddi hazırlıklar içindeydiler. «5 Nisan olayı» adıyla anılan olay, bu hazırlıkların ışığında cereyan etmişti. 5 Nisan günü Pekin'deki Tien An Men Alanında, kendiliğinden örgütlenen 100 bin kişilik bir kitle açıkça Çu En-Lay'ın anısına bir saygı gösterisinde bulundu. (O gün, eski bir geleneğe göre öl-

müş Çin büyükleri anıldı). Ne var ki, göstericiler tarafından kullanılan belgiler, Teng Hsiao-Ping'in uygulamaya çalıştığı, eski Başbakan Çu En-Lay'ın gerçekçi politikasının kamuoyunca desteklendiğini gösteriyordu.

Tien An Men Alanında yaşanan olaylar, aynı zamanda, Teng Hsiao-Ping'e karşı yöneltilen kampanyanın, doruğuna erişerek tamamlandığını gösteriyordu. Bu göstericilerin eylemleri, üzerlerine gönderilen silahlı kuvvetler tarafından dağıtıldı. Gösteriye katılan birçok insan, hapse atıldı ve daha sonra mahkemeye verildi.

İki gün sonra, 7 Nisan 1976'da, Maocu basında «iki karar» yayınlandı. Bunlardan biri, Hua Kuo-Feng'in ÇKP MK Birinci Başkan yardımcılığına ve aynı zamanda, ÇHC Devlet Konseyi Başkanlığına atanmasıyla ilgiliydi. İkincisi ise, ÇKP MK'nin, «Tien An Men Alanındaki karşı-devrim hareketini ve Teng Hsiao-Ping'in bugünkü faaliyetlerini ele aldığını» söylüyor ve Teng Hsiao-Ping'i, Parti içindekiler de dahil olmak üzere tüm görevlerinden uzaklaştırıyordu.

Bu kampanya değerlendirilirken, onun, özellikle Çin'deki iki farklı politik çizgi arasında sürüp giden savaşımın bir ifadesi olduğu katında tutulmalıdır. Bu politik çizgiler arasındaki savaşım, «Kültür Devrimi»ne yaklaşım sorununda ve bu «devrim»in ürünleri olan «yeni doğmuş şeyler»e ilişkin konularda özellikle keskinleşmişti. «5 Nisan olayları» halkı ve ülkeyi bir çıkmaza sürüklemiş olan Maocu fikirleri ve pratiği reddettiğini göstermiştir. ÇKP'nin 8. Kongresi'nde belirlenen ve daha sonra Mao tarafından terkedilmiş olan politika, bu kör çıkmazdan kurtuluşun yolunu açmış ve ülke için gerçek bir umut ışığı olmuştu. Maocular, sınıf savaşımını yapay bir şekilde «yoğunlaştırarak», «başkaldırılar» ve düzenli «temizleme kampanyaları» örgütlemişler ve böylece, Çin'in, gerek Marksçılık-Leninçilik yoluna girmesini, gerekse sosyaliz-

min kurulmasına yönelmesini engellemeye çalışmışlardır. Bugün de, bu amaca ulaşmak çabası içinde, Sovyetler Birliği'ne, SSCB'deki ve diğer sosyalist ülkelerdeki sosyalizmin ve komünizmin kuruluşuna ilişkin yöntemlere kara çalmaya uğraşmaktadırlar. Tüm anti-Sovyetik Maocu yığınsal kampanyalar, Çin'in ekonomik ve toplumsal sorunlarının çözümlenmesini engellemekten başka bir işe yaramayan ve geriye tepen bir silah haline dönüşmektedirler.

Ancak bu sonuncu kampanya, Maocuların «utkusu»yla sonuçlanmıştır. Ne var ki, bu hayali bir «utku»dur. Pekin yönetiminin yarattığı ülke içindeki toplumsal güç dengesi, oldukça değişken bir yapıya sahiptir. İki farklı politik çizgi arasındaki savaşımın sonucunu ise, tarihin akışı belirleyecektir.

İçindekiler

ÖNSÖZ 7

TEORİLER VE KAVRAMLAR 19

1. İÇ POLİTİKA 19

Devrimin Proletarya Diktatörlüğünde Sürdürülmesi 19
Politika Rehberdir 24
İktidar Namlunun Ucundadır 30
Yığınların Hareket Çizgisi 33

2. EKONOMİ 37

Dalgalar Halinde Kalkınma 37
Kendi Gücüne Güven 41
Tarım Ekonominin Temelidir 46

3. DIŞ POLİTİKA 49

Doğudan Esen Rüzgâr, Batıdan Esen Rüzgârı Bastırıyor 49
Sosyal - Emperyalizm 51
Süper Devletler 54
Dağın Tepesine Oturup, Kaplanların Dönüşünü İzlemek 56
Üç Dünya Teorisi 61
Halk Savaşı 66
Kutsal Topraklar 71
Kuzeyden Gelecek Tehlike 75

MAOCU POLİTİKANIN PRATİĞİ 80

Kültür Devrimi 80
Kızıl Muhafızlar 88
Parti Herşeyi Denetler 92

Üçlü Bağlaşıklık 98
İki Politik Çizginin Savaşımı 100
7 Mayıs Okulları 105
Kadroların Eski Saygınlıklarına Kavuşturulması 107
Halk Milisleri 109
Yalınayaklı Doktorlar 112
Eğitimde Devrim 114
Lin Piao'yu ve Konfiçyüs'ü Eleştirme Kampanyası 118
Proletarya Diktatörlüğü Teorisinin İncelenmesi Kampanyası 124
Su Kıyısı Öyküsünün Eleştirisi 130
Sağ Sapma Eğilimi'nin Eleştirilmesi Kampanyası 132

MAO'NUN TEORİK GÖRÜŞLERİNİN ELEŞTİRİSİ

F.V.KONSTANTINOV M.I.SLADKOVSKI

•MAO'CU FELSEFENİN ÖZÜ •PROLETER ENTERNASYONALİZMİ MASKESİ ALTINDA BÜYÜK HAN ŞOVENİZMİ VE HEGEMONYACILIK •PROLETER DEVRİMİ, SAVAŞ VE BARIŞ SORUNLARINDA MARKSÇI VE MAO'CU GÖRÜŞLER ARASINDAKİ ZITLIK •MARKSÇILIĞIN VE MAO'CULUĞUN DEVLET VE PROLETARYA İKTİDARI SORUNLARI KARŞISINDAKİ TAVIRLARI •MAO'CU GÖRÜŞE GÖRE SOSYAL YAPININ VE SINIF MÜCADELESİNİN EVRİMİ •MAO'CULUĞUN TEORİ VE PRATİĞİNDE POLİTİKA VE EKONOMİ İLİŞKİSİ •"BÜYÜK PROLETER KÜLTÜR DEVRİMİ" YA DA DÜNYA KÜLTÜRÜNE SALDIRI.

KONUK YAYINLARI
P.K.749 İSTANBUL

		Fiyatı (T.L.)
SOSYALİZM KİTAPLIĞI (Orta Boy)		
.....	FRANSIZ SOLUNUN **Ortak Hükümet Programı**	15.—
.....	Gerçekte ve Eylemde HUKUKUN PAYI **Monique ve Roland Weyl**	35.—
.....	MAO'NUN TEORİK GÖRÜŞLERİNİN ELEŞTİRİSİ **M. İ. Sladkovski - F. V. Konstantinov** (2. Baskı)	40.—
.....	«EMPERYALİZM» ÜZERİNE TEMEL KURSLAR **Ernst Haak - Hannes Wunderlich** (Tükendi)	15.—
.....	LENİN (Resimli Kısa Biyografi)	15.—
.....	SBKP MK 25. KONGRE RAPORU	10.—
.....	LENİNCİLİK ve SSCB DIŞ POLİTİKASI - **K. İvanov**	15.—
.....	SINIF UZLAŞMASI MI, SINIF MÜCADELESİ Mİ **V. Usenin** (2. Baskı)	20.—
.....	BARIŞ İÇİNDE BİRLİKTE YAŞAMA POLİTİKASI **Vitali Korionov**	12.50
.....	İŞÇİ SINIFININ ENTERNASYONALCİ ÖĞRETİSİ MARKSÇILIK - LENİNCİLİK - **M. A. Suslov** (Toplatıldı)	20.—
.....	TOPLUM VE GENÇLİK **Kollektif** (2. Baskısı Yakında Çıkıyor)	
.....	YAKIN ÇAĞLAR TARİHİ (Cilt III) **A. Z. Manfred**	30.—
.....	HELSİNKİ VE SONRASI	15.—
.....	DÜNYA KOMÜNİST HAREKETİ	50.—
.....	SBKP DENEYİMİ VE DEVRİMCİ TEORİ	60.—
.....	GÜNÜMÜZ DÜNYASI ve LENİNCİLİĞİN SOSYALİST DEVRİM TEORİSİ - **P. N. Fedosoyev**	65.—
.....	DEVRİM SÜRECİNİN DİYALEKTİĞİ - **Y. Krasin** (2. Baskısı Hazırlanıyor)	
.....	Yöntemleriyle ve Manevralarıyla YENİ - SÖMÜRGECİLİK - **V. Vahruşev**	60.—
.....	DİMİTROF **Yaşam Öyküsü ve Savaşımı**	50.—
.....	KAPİTALİZMİN YENİ GELİŞMELERİ VE ÇELİŞKİLERİ - **N. İnozemtsev**	30.—
.....	SOVYET EDEBİYATI - **K. Zelinski**	50.—
.....	SOSYALİZM VE KÜLTÜR	45.—
.....	OKTOBR DEVRİMİ VE PROLETARYA ENTERNASYONALİZMİ - **Kostadin Bayçinski**	15.—
.....	SOSYALİST TOPLUMDA YARATICI - YARIŞMA (Yakında Çıkıyor)	

	Fiyatı (T.L.)
SOSYALİZM KİTAPLIĞI (Büyük Boy)	
MARKSÇI - LENİNCİ FELSEFE SÖZLÜĞÜ **Manfred Buhr - Alfred Kosing** (2. Baskısı Yakında Çıkıyor)	
YAKIN ÇAĞLAR TARİHİ (3 Cilt Birarada Yakında Çıkıyor)	
EĞİTİM POLİTİKASI ve PEDAOJİ ÜZERİNE **V. I. Lenin**	35.—
SENDİKALI İŞÇİNİN DERS NOTLARI **T. Maden-İş Sendikası Eğitim Dairesi** (Toplatıldı)	25.—
YAŞASIN DİSK (5. Kongre Sonrası Gelişmeler ve Belgeleri)	60.—
İNCELEME - ARAŞTIRMA DİZİSİ	
İLERİCİNİN HUKUK KILAVUZU **Av. Turgan Arınır - Av. Ali Galip Yıldız**	40.—
ÇETİN SAVAŞ, **İ. Bilen**	10.—
ULUSLARARASI SENDİKAL HAREKET TÜRKİYE ve DSF'nin 9. KONGRESİ, **Taner Tekin**	45.—
ROMAN - ANLATI DİZİSİ :	
BİR SİYASİNİN ŞİİRLERİ **Can Yücel**	15.—
SIKIYÖNETİM - **F. Solinas**	15.—
TESLİM OLMAYANLAR ÖLMEZ - **N. Çukovski**	40.—
ÇEK ÇEK, **Lao-Şe**	15.—
FAŞİZMİ EZECEĞİZ - **Dolores İbarruri**	55.—
ZAFER BİZİM OLACAK, **İkşokas Meras**	15.—
İŞÇİ MARŞLARI, (Toplatıldı)	15.—
ŞANLI 1 MAYIS	30.—
SAVAŞ YOLU, S. Üstüngel (Toplatıldı)	15.—
1 MAYIS 1978	40.—
1 MAYIS AFİŞLERİ	
● 50x70 ebadında, birinci hamur kâğıda 4 renkli baskı. ● 8 çeşit, her biri 15 TL.	

Çağımızda yeryüzü ölçeğinde toplumsal ilerlemenin, demokrasinin ve barışın başlıca engeli, hatta düşmanı olan emperyalizm konusunun ülkemizin ilerici ve demokratik güçlerine bir dizi halinde sunulmasına yayınevimiz özen göstermektedir. Şimdiye değin yayınlanmış kitapların yanısıra bu yıl içinde yayını öngörülen yeni incelemelerle bu dizi şu kitapları kapsayacaktır:

1. Emperyalizm Üzerine Temel Kurslar
   Ernst Haak - Hannes Wunderlich
   Lenin'in ünlü eserinin günümüz koşullarındaki yorumu.
2. Yöntemleriyle ve Manevralarıyla Yeni-Sömürgecilik
   V. Vahruşev
   Yeni Sömürgecilik konusunda sentezci ilk büyük inceleme.
3. Kapitalizmin Günümüzdeki Yeni Gelişmeleri ve Çelişkileri
   N. İnozemtsev
4. Kapitalizmin Sonuncu Aşaması: Emperyalizm.
   V. İ. Lenin
   Lenin'in bu ünlü eserinin yeni bir çevirisi, önemiyle orantılı bir özenle hazırlanmaktadır.
5. Emperyalizm Üzerine
   Gus Hall
   ABD Komünist Partisi Genel Sekreteri Gus Hall'ün emperyalizmin başlıca kalesinden emperyalizme yönelttiği eleştiri, konuya yeni boyutlar getirecektir.

Çekoslovakya'da bir yazar grubunun hazırladığı elinizdeki bu kitapçık:

Günümüzde, emperyalizmin bir Truva atı olarak, dünya barışı için, dünya devrim hareketi için, ciddi bir tehlike haline gelmiş olan Maoculuğun, haksız konumunu haklıymış gibi göstermek amacıyla ortaya attığı ipe sapa gelmez teorilerini; Marksçılık - Leninciliğe aykırı, anti-Sovyetik, halk düşmanı, savaşçı ve hegemonyacı politikasını, propagandasını ve bel gilerini teşhir etmekte;

Çin'de uygulanmakta olan askeri - bürokratik dikta yönetimini, arkası kesilmeyen politik yıldırma kampanyalarını, "kültür devrimi" adı altında yürütülen kültür düşmanı yıkıcı eylemleri ve Çin ekonomisini felce uğratan " Büyük Hamle" vb. girişimlerin büyük fiyaskosunu göz ler önüne sermektedir.

OTUZ LİRA